

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 31 lipca 2015 r.

Poz. 4711

UCHWAŁA NR X/63/2015 RADY MIEJSKIEJ W WADOWICACH

z dnia 15 lipca 2015 roku

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Wadowice na lata 2014-2020”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt.6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (*Dz.U. z 2013 r. poz. 594 ze zm.*)

Rada Miejska w Wadowicach uchwala, co następuje

§ 1. Przyjąć „Strategię Rozwoju Gminy Wadowice na lata 2014-2020” stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierzyć Burmistrzowi Wadowic.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Przewodniczący Rady Miejskiej w Wadowicach
Józef Cholewka

Załącznik
do Uchwały Nr X/63/2015
Rady Miejskiej w Wadowicach
z dnia 15 lipca 2015 roku

Strategia Rozwoju Gminy Wadowice na lata 2014 – 2020

Wadowice, czerwiec 2015

SPIS TREŚCI:

Wstęp - zakres i metoda opracowania strategii	3
Część I. Diagnoza zasobów Gminy Wadowice: problemy, bariery, potencjały	8
1. Mocne strony Gminy -analiza SWOT	9
2. Ankieta diagnostyczna - analiza wyników	11
3. Społeczeństwo - raport diagnostyczny	29
4. Kultura	40
5. Oświata - zagadnienia problemowe	42
6. Przestrzeń publiczna- zagadnienia problemowe	47
7. Przedsiębiorczość - raport diagnostyczny.....	50
8. Analiza dochodów mieszkańców Gminy Wadowice.....	74
9. Finanse Gminy Wadowice	78
10. Raport o stanie mienia komunalnego Gminy Wadowice	91
11. Obszary interwencji - obszary rozwoju.....	100
Część II. Program rozwoju zasobów Gminy Wadowice	101
1. Wizja i obszary rozwoju	102
2. Obszar rozwoju 1 - Społeczeństwo	104
3. Obszar rozwoju 2 – Przestrzeń publiczna	117
4. Obszar rozwoju 3 – Gospodarka	122
5. Ewaluacja.....	128
6. Dokumenty wykorzystane w opracowaniu	131
<i>Załącznik 1 – Ankieta diagnostyczna.....</i>	<i>133</i>

WSTĘP - ZAKRES I METODA OPRACOWANIA STRATEGII

1. Najważniejsze cele strategii:

- diagnoza zasobów społecznych i gospodarczych Gminy Wadowice, w tym: analiza przedsiębiorczości lokalnej,
- wyznaczenie obszarów rozwoju, priorytetów strategicznych i zadań wdrożeniowych,
- optymalne wykorzystanie funduszy Unii Europejskiej i innych funduszy celowych - krajowych i międzynarodowych w perspektywie finansowania 2014 – 2020,

Wyznaczona w strategii perspektywa czasowa, choć ograniczona rokiem 2020, nie zamyka się w tych ramach i zawiera możliwości i kierunki działania wykraczające poza ten okres.

2. Przebieg konsultacji społecznych:

Celem konsultacji społecznych było pobudzenie debaty publicznej na temat kluczowych zagadnień i działań, problemów i barier, wpływających na jakość życia i ekonomii lokalnej, uzyskanie opinii mieszkańców o kluczowych kierunkach rozwoju i najważniejszych zadaniach społeczności i Samorządu Gminy.

- a. W sierpniu 2014 r. został powołany przez Burmistrza Wadowic Zespół Konsultacyjny. W jego skład weszli m.in. przedstawiciele władz samorządowych Gminy, urzędnicy samorządowi, przedstawiciele oświaty, instytucji kultury, pomocy społecznej, przedstawiciele przedsiębiorców, lokalnych organizacji pozarządowych i instytucji użyteczności publicznej. Zespół Konsultacyjny uczestniczył w warsztatach strategicznych podczas, który określono wizje, cele priorytetowe i działania.
- b. Drugim obszarem konsultacji społecznej były spotkania i rozmowy z liderami społecznymi i gospodarczymi, w tym przede wszystkim z prezesami zarządów i właścicielami firm o różnej strukturze właścicielskiej, profilu produkcji i wielkości.
- c. W ramach konsultacji społecznych została opracowana i rozpowszechniona *Ankieta diagnostyczna* (załącznik nr 1), która zawierała obszerny katalog pytań usystematyzowanych w czterech działach:
 1. Społeczeństwo, w tym zagadnienia szczegółowe: edukacja dzieci i młodzieży - ochrona i profilaktyka zdrowia - kultura - seniorzy - opieka społeczna (obszary wykluczenia) - sport i rekreacja. Samorząd Gminy - polityki samorządu - aktywność obywatelska - organizacje pozarządowe.
 2. Organizacja i estetyka miasta, w tym zagadnienia szczegółowe: transport - infrastruktura - ochrona środowiska (gospodarka odpadami - postawy ekologiczne mieszkańców, itd.)
 3. Przedsiębiorczość.

4. Sytuacja osób niepełnosprawnych - część ankiety skierowana do osób dotkniętych różnymi formami niepełnosprawności. Ponadto - ankieta zawierała dwa zestawy zagadnień do wyboru, spośród których respondenci wybierali swoje preferencje:

- najważniejsze problemy gminy;
- najważniejsze priorytety i zadania Gminy na najbliższą dekadę.

W ankiecie diagnostycznej wzięło udział 201 osób, w różnym wieku i z różnych grup społecznych

- d. Projekt Strategii opracowany przez firmę "Restrukturyzacja" – Edward Edmund Nowak z siedzibą w Krakowie został podany do publicznej wiadomości i był punktem wyjścia do dalszych prac i konsultacji.
- e. Projekt Strategii został poddany modyfikacji ze względu na zaistnienie nowych uwarunkowań. Zapisy Strategii dostosowano do priorytetów i celów Programów Operacyjnych Unii Europejskiej na lata 2014-2020.
- f. Projekt strategii został przedłożony do konsultacji społecznych wszystkim zainteresowanym za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Miejskiego w terminie od 22.05.2015r. do 05.06.2015r.
- g. Wszystkie propozycje i zmiany zostały rozpatrzone. Zestawienie zgłoszonych w trakcie konsultacji społecznych uwag do projektu Strategii zostało upowszechnione za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Miejskiego.

3. Obszar strategii:

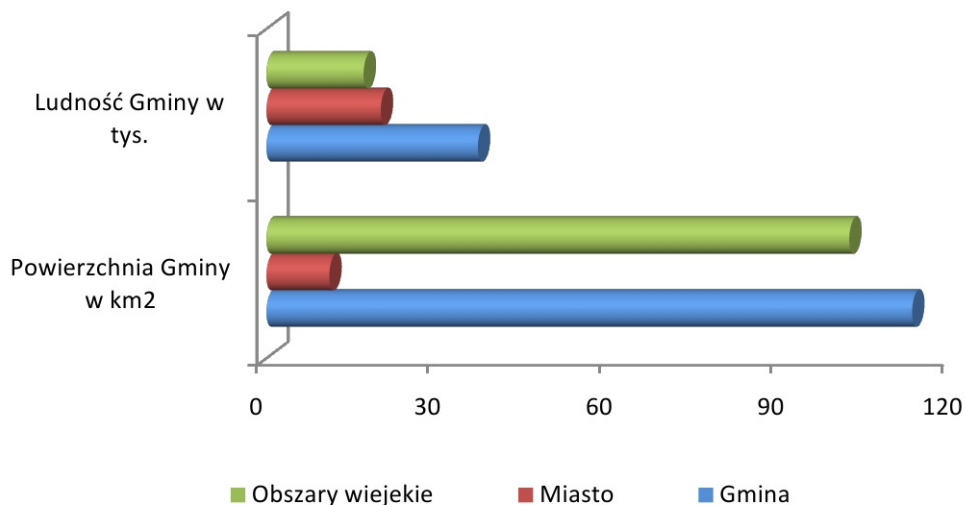
Gmina Wadowice - powierzchnia: 113 km², miasto: 11 km², obszar wiejski - 102 km².
Ludność: 38 118 (dane na dzień: 31. 12. 2013).

Uwaga: dla ułatwienia komunikacji w opracowaniu użyto określeń:

Gmina = na oznaczenie obszaru administracji samorządu Gminy Wadowice;

Miasto = miasto Wadowice;

Obszary wiejskie = 16 sołectw wchodzących w skład Gminy Wadowice.

Specyficzną cechą Gminy Wadowice jest połączenie w ramach jednego organizmu samorządowego dwóch obszarów - miejskiego (miasto Wadowice) i wiejskiego (szesnaście sołectw). Niesie to za sobą określone uwarunkowania w zarządzaniu i dysponowaniu zasobami Gminy, w istocie, miejsko - wiejskiej i procesy społeczne właściwe dla przenikania się, zrastania obszarów wiejskiego i miejskiego; symbiozy wsi z zanikającym rolnictwem i wzrastającą rolą siedliskową (suburbialną) z miastem, w którym z kolei obserwowalny jest proces zmniejszania się liczby mieszkańców, osiedlających się na terenach rustykalnych.

Jednym z najważniejszych czynników stymulujących migracje z miast jest jakość życia. W tej nowej, swoistej konkurencji, pomiędzy rustykalnym a urbialnym, współczesne miasto musi (jeżeli chce utrzymać swoją rolę nie tylko pracodawcy, producenta, czy usługodawcy, ale rolę swoistej agory) postawić na rozwijanie dialogu kulturowego, na wymianę idei, inspiracji i wartości. Miasto nie istnieje bez ludzi, a ludzie coraz lepiej sobie bez niego dają radę.

Wyzwaniem dla Gminy o strukturze miejsko - wiejskiej jest nie tylko budowanie, czy odnawianie połączeń społecznych, ale też rozwijanie połączeń transportowych i funkcji. Pomimo oczywistych zalet osadnictwa wiejskiego wyzwaniem logistycznym jest korzystanie z zasobów miasta, które tylko w nim są dostępne. Odbija się to - na przykład - na zagęszczaniu ruchu samochodowego, generuje nie tylko koszty ekonomiczne mieszkańców, ale także szereg problemów społecznych i ekologicznych.

Powstają też roszczenia do posiadania w podmiejskich dzielnicach niemal tych samych funkcji, które są zlokalizowane w mieście, co często skutkuje ich dublowaniem. Przykładem mogą być małe szkoły, które choć nie mają nowoczesnej infrastruktury i w jakiejś mierze obniżają szanse edukacyjne uczniów (na przykład poprzez brak dostępu do specjalistycznych pracowni) - a są traktowane jako dobro nienaruszalne przez społeczność obszarów wiejskich, pomimo, że generują koszty większe, niż szkoły duże i dobrze wyposażone.

Umiejętne wyważenie interesów wszystkich grup społecznych z interesem całej wspólnoty gminnej, zachowanie zasady zrównoważonego rozwoju oraz racjonalne dzielenie publicznych środków na infrastrukturę społeczną (i nie tylko) - jest istotnym wyzwaniem zarządczym dla samorządu i całej społeczności Gminy Wadowice.

4. **Metoda opracowania strategii:** partycypacyjno - ekspercka, została oparta na konsultacjach społecznych i wnioskach z analiz społecznych, gospodarczych i zarządzania przestrzenią. Schemat metody jest przedstawiony na stronie następnjej.

METODA OPRACOWANIA STRATEGII

Konsultacje społeczne:

- Zespół Konsultacyjny,
- wnioski z wywiadów z liderami przedsiębiorczości lokalnej,
- ankieta diagnostyczna (201 osób),
- konsultacje społeczne za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Miejskiego,
- upowszechnienie zestawienia zgłoszonych uwag,

Analizy i badania:

- analizy programów realizowanych przez samorząd Gminy w latach 2007 - 2014,
- analizy danych statystycznych i informacji uzyskanych od pracowników Urzędu Miejskiego i jednostek budżetowych Gminy,
- badania ankietowe - analiza wyników,
- badania terenowe, m.in. organizacja przestrzenna i estetyka miasta, tereny inwestycyjne, obszary wiejskie i podgórskie, rozmowy z mieszkańcami i turystami („odwiedzającymi”) - oferta instytucji kultury,

Diagnoza zasobów Gminy - optyka formułowania wniosków programowych (rekomendacji):

- w analizie diagnostycznej nie analizujemy, co nie znaczy, że nie dostrzegamy, wielu dokonań i osiągnięć wadowickiej Gminy w dziedzinach władztwa samorządowego, aktywności społecznej i przedsiębiorczości,
- ale zajmujemy się przede wszystkim zasobami potencjalnymi (niedostatecznie wykorzystanymi), problemami, barierami, tym, co wymaga zmian i uruchomienia, by uzyskać założone w strategii wizję i cele,
- wnioski z analizy diagnostycznej dały podstawę do wyznaczenia trzech obszarów rozwoju:

społeczeństwo

przestrzeń publiczna

gospodarka

STRATEGIA

- wizja
- obszary rozwojowe
- cele strategiczne
- zadania

CZĘŚĆ I.**DIAGNOZA ZASOBÓW GMINY WADOWICE: PROBLEMY, BARIERY, POTENCJAŁY**

W części diagnostycznej pominięto:

- informacje geograficzne i statystyczne o Gminie, dostępne i wyczerpująco omówione w innych dokumentach programowych samorządu,
- opis osiągnięć i dokonań samorządu Gminy, które same w sobie są wartościami i nie wymagają korekty ani zmian,
- opisy struktur samorządowych, jednostek organizacyjnych i statystyk ogólnodostępnych,

Strategia odnosi się przede wszystkim do zasobów potencjalnych (niedostatecznie wykorzystanych), problemów, barier, tego wszystkiego, co wymaga zmian, korekt lub uruchomienia, by zrealizować cele strategiczne i osiągnąć stan zasobów, opisany w wizji Gminy Wadowice.

Wszystkie problemy zostały ujęte w zmodyfikowanej formule SWOT, ograniczonej do zdefiniowania mocnych stron Gminy.

W strategii pominięte zostały szanse i zagrożenia, które powinny być analizowane na etapie wdrażania strategii i stale aktualizowane. „Szanse i zagrożenia” zawierają zbyt wiele zmiennych czynników, by ujmować je w stanie obecnym i rozciągać na cały okres realizacji strategii.

1. MOCNE STRONY GMINY -ANALIZA SWOT

Analiza mocnych stron Gminy została opracowana na podstawie:

- opinii i analiz Zespołu Konsultacyjnego;
- analizy ankiety diagnostycznej - opinii mieszkańców Gminy;
- eksperckiej analizy zasobów Gminy;
- diagnoz zawartych w dokumentach programowych Gminy.

obszar analizy	mocne strony
społeczeństwo - cechy ogólne	<ul style="list-style-type: none"> • tożsamość kulturowa • wykształcenie • aktywność społeczna kobiet
kultura	<ul style="list-style-type: none"> • dziedzictwo kulturowe miasta i dziedzictwo Jana Pawła II • aktywność kulturalna • współpraca organizacji pozarządowych w obszarze kultury
edukacja	<ul style="list-style-type: none"> • edukacja przedszkolna • dobra jakość kształcenia (szkoły podstawowe, gimnazja) • wysoka zdawalność egzaminów maturalnych • infrastruktura oświatowa dużych szkół
gospodarka	<ul style="list-style-type: none"> • przedsiębiorczość • potencjalnie dobry rynek pracy • niskie bezrobocie • aktywność zawodowa kobiet • Samorząd Gminy -zarządzanie środkami publicznymi - stosunkowo niskie zadłużenie
przestrzeń publiczna	<ul style="list-style-type: none"> • położenie miasta - otoczenie przyrodnicze (Beskidy) • estetyka historycznego centrum miasta- rewitalizacja rynku • układ drogowy (sieć dróg, ale nie ich jakość techniczna) • jakość wody pitnej • bliskość atrakcyjnych terenów przyrodniczych • tereny rekreacyjne nad rzeką Skawą

WNIOSKI PROGRAMOWE:

- Analizy potwierdzają, że mocną stroną Gminy jest m.in. kapitał społeczny (tożsamość kulturowa), edukacja w zarządzie Gminy i aktywność kulturalna.

- Z całą pewnością silną stroną Gminy, a szczególnie Wadowic są: przedsiębiorczość, potencjalnie dobry rynek pracy i stosunkowo niskie bezrobocie. Ale struktura przedsiębiorczości jest przestarzała i wymaga zdecydowanej restrukturyzacji. Należy także zauważyć, że ocena aktywności gospodarczej dotyczy głównie pokolenia 40+. Inne wskaźniki - jak aktywność gospodarcza pokolenia 20 +, zatrudnienie absolwentów szkół średnich i wyższych oraz stosunkowo duża emigracja ludzi młodych - wskazują pole koniecznych działań, zapobiegających powstaniu deficytu kapitału ludzkiego.

Warto pamiętać - o czym jeszcze będzie mowa - że większość wyższego i średniego kierownictwa w wiodących firmach wadowickich pochodzi spoza granic Gminy. To z jednej strony zjawisko normalne, współczesny rynek pracy jest mobilny, ale z drugiej oznacza również, że pieniądze mieszkańców inwestowane w edukację (50% budżetu Gminy, a do tego należy także doliczyć budżet szkół średnich zarządzanych przez Starostę) nie wracają do Gminy w tej części, w jakiej ubywa z niej kapitału intelektualnego, zarządczego i przedsiębiorczego.

- Wskazane w analizie SWOT, jako mocna strona - położenie miasta - jest tyleż atutem, co potencjałem, ze względu na dostępność transportową Wadowic. Bezsprzecznie atutem jest sieć drogowa, ale już nie jej pojemność i jakość techniczna.
- Także, atrakcyjne położenie na pograniczu Beskidów, nie jest wykorzystane do rozwoju lokalnego przemysłu turystycznego na skalę, odpowiednią do zasobów i możliwości. Obecny ruch turystyczny - związany z dziedzictwem Jana Pawła II - jest ruchem „odwiedzających”, w znacznej mierze niskobudżetowym. Wadowice nie są liczącą się stacją turystyczną, zatrzymującą turystów na weekend lub co najmniej na jeden nocleg. Zasadniczym powodem takiego stanu rzeczy jest z jednej strony brak skoordynowanych działań podmiotów (w Gminie i poza nią np. agencje turystyczne w kraju i za granicą, biura pielgrzymkowe, Izby turystyczne, właściciele hoteli, ośrodków wypoczynkowych, parków rozrywki, etc.), które mają wpływ na skalę ruchu turystycznego w Małopolsce, a z drugiej strony brak infrastruktury, (poza Bazyliką Ofiarowania Najświętszej Marii Panny i Muzeum Dom Rodzinny Jana Pawła II) która zachęcała by „odwiedzających” do dłuższego pobytu w Wadowicach. Inwestycje w ten obszar zadań powinny być traktowane priorytetowo, mając na uwadze umacnianie pozycji gminy Wadowice na arenie krajowej i międzynarodowej.
- Jako ważną i silną stroną samorządu Gminy uznano roztropne zarządzanie środkami publicznymi i stosunkowo niskie zadłużenie w latach poprzednich.

2. ANKIETA DIAGNOSTYCZNA - ANALIZA WYNIKÓW

Ankieta diagnostyczna, służąca do wypracowania projektu strategii była rozpowszechniana w okresie od 20 sierpnia do 15 września 2014, przez Urząd Miejski (Biuro Obsługi Mieszkańców, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, itd.) oraz przez ankieterów. Łącznie otrzymano zwrot 201 ankiet. W poszczególnych działach i badanych dziedzinach liczba kompletnych odpowiedzi wahała się od 201 do 188. W analizie wyników, w zestawieniach procentowych, odniesiono się każdorazowo do ilości odpowiedzi w danej dziedzinie.

Ankieta diagnostyczna - charakterystyka respondentów.

- Kobiety - 124 osoby, mężczyźni – 70 osób (7 osób nie udzieliło odpowiedzi).
- Wiek: poniżej 18 lat - 4 osoby; wiek 18/35 - 75 osób; wiek 35/55 - 73 osoby; wiek 55/65 - 30 osób.; wiek 65 + - 7 osób (12 osób nie udzieliło odpowiedzi).
- Wykształcenie: podstawowe/gimnazjalne - 2 osoby; zawodowe - 11 osób; średnie - 76 osób; licencjat - 15 osób; wyższe - 77 osób (20 osób nie udzieliło odpowiedzi).
- Respondenci wg miejsca zamieszkania: dom - 137 osób, mieszkanie prywatne - 59 osób, mieszkanie komunalne - 5 osób.
- Respondenci wg źródła utrzymania: praca stała - 135 osób; praca tymczasowa - 20 osób; wolny zawód - 7 osób; renta - 16 osób; emerytura - 12 osób (11 osób nie udzieliło odpowiedzi).
- Respondenci wg sektora zatrudnienia: sektor publiczny - 85 osób; sektor prywatny - 52 osoby; sektor NGO (Organizacje Pozarządowe)- 3 osoby; przedsiębiorcy - 5 osób; jednoosobowa działalność gospodarcza - 4 osoby; studenci - 10 osób; emeryci/renciści - 14 osób (28 osób nie udzieliło odpowiedzi).
- Aktywność w organizacjach pozarządowych - odpowiedzi 186: tak: 39 osób, nie: 147 osoby. Rodzaje organizacji, do których należeli respondenci: kultura - 19 osób, edukacja - 16 osób, sport - 11 osób, pomoc społeczna - 7 osób, seniorzy - 4 osoby, turystyka - 6 osób, religia - 6 osób (niektóre osoby wskazały dwie, a nawet trzy organizacje).
- Ocena własnej i/lub rodzinnej sytuacji materialnej respondenta: bardzo dobra - 15 osób; raczej dobra - 63 osoby; średnia - 90 osób; raczej zła - 16 osób; bardzo zła - 6 osób (11 osób nie udzieliło odpowiedzi).
- Na pytanie: „gdy, będzie Pani/Pan miała/miał taką możliwość to wyjedzie z naszej Gminy” odpowiedziało 185 osób, w tym: tak - 68 osób, nie - 117 osób (16 osób nie udzieliło odpowiedzi).

Dział 1 - Społeczeństwo.

Skala ocen: 1 - bardzo źle; 2 - źle; 3 - dostatecznie; 4 - dobrze; 5 - bardzo dobrze.

Dziedzina 1: dzieci i młodzież - edukacja.

Odpowiedzi udzieliło 189 osób.

Dzieci i Młodzież - EDUKACJA	ocena				
	1	2	3	4	5
1. Dostępność opieki w żłobku	79	56	34	15	5
2. Dostępność opieki przedszkolnej	3	27	54	56	49
3. Place zabaw dla dzieci - dostępność -jakość	13	23	68	69	16
4. Dostępność zajęć pozalekcyjnych dla młodzieży (szkoła, dom kultury, stowarzyszenie, inne)	2	18	53	76	40
5. Szkoły ponadgimnazjalne - czy profile nauki są dostosowane do rynku pracy	11	47	76	47	8
6. Aktywność społeczna młodzieży (pozaszkolna) - np. wolontariat, inicjatywy własne, działania użyteczne, itp.	11	34	72	65	7
7. Współpraca międzypokoleniowa (np. współpraca pokoleń młodszych i starszych, wspólne działania, itd.)	23	69	64	29	4

1. Nisko została oceniona dostępność do żłobków, odpowiedzi negatywnych (1 i 2) w sumie - 135/71%, odpowiedzi pozytywne (4 i 5) - w sumie 20, niecałe 10%, oceny dostateczne - 34 osoby/19% respondentów.
2. Pozytywnie oceniono dostępność opieki przedszkolnej - 105 osób/55%; oceny negatywne - 30/16%, a oceny dostateczne - 54 głosy, blisko 29% respondentów.
3. Place zabaw dla dzieci (dostępność i jakość) - ocena pozytywna 85 głosów/45% badanych, ocena negatywna: 36 głosów/19%, a ocena dostateczna - 68 głosów/36%.
4. Wysoką ocenę uzyskała „dostępność zajęć pozalekcyjnych” - oceny pozytywne: 116/61,2%, oceny negatywne - 20/10,3%, ocena dostateczna - 53/28,5%.
5. Dostosowanie profili nauki w szkołach ponadgimnazjalnych do rynku pracy negatywnie oceniło 58 respondentów/30,5%, pozytywnie - 55/29,2%, a dostatecznie 76/40,3%.
6. Aktywność pozaszkolna młodzieży uzyskała 44 oceny negatywne/23%, 72 oceny pozytywne i 72 dostateczne - po 38,5%.
7. Współpraca międzypokoleniowa została oceniona negatywnie przez 92 osoby - blisko 49%, pozytywnie - 33 osoby/17% i dostatecznie - 64 osoby/34%.

WNIOSKI PROGRAMOWE:

- Dostępność do żłobków.
- Dostosowanie profili nauki w szkołach ponadgimnazjalnych do potrzeb rynku.
- Rozwijanie współpracy i przepływu wartości międzypokoleniowych.

Dziedzina 2: profilaktyka i ochrona zdrowia

Odpowiedzi udzieliły 192 osoby.

Profilaktyka i ochrona zdrowia	ocena				
	1	2	3	4	5
1. Dostępność publicznej służby zdrowia	64	56	46	25	1
2. Dostęp do lekarzy specjalistów	98	64	20	10	0
3. Profilaktyka zdrowia(higiena- wiedza o zdrowym trybie życia	24	58	70	33	7
4. Zdrowotność dzieci i młodzieży (problem otyłości, brak aktywności sportowej, „siedzący” tryb życia, itd.)	26	63	81	18	4

1. Dostępność „publicznej służby zdrowia” negatywnie oceniło - 120 osób/63%, pozytywnie - 26/14%, a dostatecznie 46 osób, czyli 23% respondentów.
2. „Dostęp do lekarzy specjalistów” negatywnie oceniły 162 osoby/85%, pozytywnie - 10 osób/5%, a dostatecznie 20 osób/czyli 10% respondentów.
3. Stan profilaktyki i wiedzy o higienie życia negatywnie oceniły 82 osoby/42.5%, pozytywnie – 40 osób/20.5%, a dostatecznie - 70 osób, czyli 37% respondentów.
4. „Zdrowotność dzieci i młodzieży” negatywnie oceniło 89 osób/47%, pozytywnie tylko 22 osoby/11%, a 81 osób uznało za dostateczną - 42% respondentów.

WNIOSKI PROGRAMOWE:

- Dostępność do publicznej służby zdrowia, w tym: do lekarzy specjalistów.
- Profilaktyka zdrowia i wiedza o higienie życia.
- Zdrowotność dzieci i młodzieży + edukacja: świadomość rzeczywistych zagrożeń i metod przeciwdziałania.

Dziedzina 3: kultura.

Odpowiedzi udzieliło 188 osób.

Kultura	ocena				
	1	2	3	4	5
1. Aktywność kulturalna społeczności Gminy	10	23	84	62	9
2. Moja aktywność kulturalna	10	28	73	55	22
3. Oferta publicznych instytucji kultury-koncerty, spektakle, itp.	7	18	60	60	43
4. Oferta publicznych instytucji kultury- edukacja kulturalna	7	24	63	66	28
5. Biblioteki - dostępność + aktualność księgozbioru	0	11	42	99	36
6. Oferta prywatnych instytucji/organizacji kultury	15	35	74	53	11

1. Aktywność kulturalną społeczności Gminy pozytywnie oceniło 71 osób/37%, negatywnie - 33 osoby/17%, dostatecznie 84 osoby, czyli 46% respondentów.
2. Własną aktywność kulturalną, negatywnie oceniło 38 osób/20%, pozytywnie -77 osób, prawie 41%, a dostatecznie - 73 osoby, prawie 39% badanych.
3. Oferta publicznych instytucji kultury, typu koncerty, spektakle, itd. uzyskała 103 oceny pozytywne u 55% respondentów, negatywne - 25/13,1%, dostateczne 60/31.9%.
4. Oferta publicznych instytucji w zakresie edukacji kulturalnej uzyskała 94 oceny pozytywne u 50% respondentów, negatywne - 31/16%, a dostateczne oceny przyznały 63 osoby/34%.
5. Biblioteki i dostępność księgozbioru pozytywnie oceniło 135 osób/71%, negatywnie - 11 osób, poniżej 5%, a dostatecznie - 42 osoby/24% respondentów.
6. Oferta prywatnych instytucji i organizacji kultury zyskała ocenę pozytywną u 64 osób, 34%, ocenę dostateczną u 74 osób/39 % i negatywną u 50 osób/27%.

WNIOSKI PROGRAMOWE:

- Aktywność kulturalna społeczności Gminy.
- Oferta prywatnych instytucji i organizacji kultury.

Dziedzina 4: seniorzy

Odpowiedzi udzieliło 195 osób.

Seniorzy	ocena				
	1	2	3	4	5
1. Polityka społeczna wobec seniorów - moja ocena	14	58	88	30	5
2. Aktywność seniorów (społeczna - kulturalna - sportowa)	13	63	87	27	5
3. Aktywność gospodarcza seniorów-wykorzystanie wiedzy, doświadczenia, praktyki zawodowej, itd.	20	76	71	25	3

1. Politykę społeczną wobec seniorów pozytywnie oceniło 35 osób, czyli 18% badanych, negatywnie - 72 osoby, 37%, a dostatecznie - 88 osób, czyli 45% respondentów.
2. Aktywność seniorów na różnych polach negatywnie oceniło 76 osób, prawie 39%, pozytywnie - 32 osoby, prawie 16,5%, a dostatecznie - 87 osób, 44,5% badanych.
3. Aktywność gospodarcza seniorów uzyskała 28 ocen pozytywnych/14,1%, 96 ocen negatywnych/49,3% i 71 ocen dostatecznych/36,6% badanych.

WNIOSKI PROGRAMOWE:

- Polityka społeczna wobec seniorów.
- Aktywność seniorów, w tym: na polu gospodarczym.

Dziedzina 5: opieka społeczna

Odpowiedzi udzieliło 196 osób.

Opieka społeczna	ocena				
	1	2	3	4	5
1. Pomoc publicznych instytucji opieki społecznej	19	42	69	57	9
2. Pomoc udzielana przez organizacje pozarządowe	23	40	76	45	12
3. Pomoc rodziny - pomoc sąsiedzka	21	39	76	52	8

1. Pomoc publicznych instytucji opieki społecznej pozytywnie oceniło 66 osób/34%, negatywnie - 61 osób, 31%, a dostatecznie 69 osób/35% badanych.

2. Pomoc udzielaną przez organizacje pozarządowe pozytywnie oceniło 57 osób - 29%, negatywnie 63 osoby/32%, a dostatecznie - 76 osób, 39% respondentów.
3. Pomoc rodziny - pomoc sąsiedzka pozytywnie oceniło 60 osób/30.5%, negatywnie również - 60 osób/30.5% i dostatecznie - 76 osób, czyli 39% badanych.

WNIOSKI PROGRAMOWE:

- Pomoc publicznych instytucji opieki społecznej i organizacji pozarządowych.
- Pomoc rodzinna i sąsiedzka.

Dziedzina 6: sport - wypoczynek aktywny.
Odpowiedzi udzieliło 201 osób.

Sport - wypoczynek aktywny	ocena				
	1	2	3	4	5
1. Rzeka Skawa - użyteczność rekreacyjna	26	38	59	67	11
2. Oferta sportowo - rekreacyjna instytucji miejskich - dostępność + jakość	11	36	73	66	15
3. Moja aktywność sportowa (bieg - rower - tenis - gry zespołowe, itp.)	14	38	60	63	26
4. Aktywność sportowa społeczności Gminy	11	39	109	38	4

1. Użyteczność rekreacyjną rz. Skawy pozytywnie oceniło 78 osób/39%, negatywnie - 64 osoby, 32%, dostatecznie - 59 osób/29%.
2. Ofertę sportowo - rekreacyjną instytucji miejskich pozytywnie oceniło 81 osób - 40%, negatywnie - 47 osób/23%, dostatecznie - 73 osoby, 37%.
3. Swoją aktywność sportową pozytywnie oceniło 89 osób/44,5%, negatywnie - 52 osoby, 25,5%, a dostatecznie - 60 osób, 30%.
4. Aktywność sportową społeczności Gminy pozytywnie oceniły 42 osoby - 21%, negatywnie - 50 osób/25%, dostatecznie - 109 osób, 54% badanych.

WNIOSKI PROGRAMOWE:

- Użyteczność rekreacyjna rz. Skawy.
- Oferta sportowo - rekreacyjna instytucji miejskich.
- Aktywność sportowa mieszkańców Gminy.

Dziedzina 7: aktywność obywatelska - relacje samorząd - mieszkańcy.

Odpowiedzi udzieliło 198 osób.

Aktywność obywatelska- relacje samorząd - mieszkańcy	odpowieź: tak % sumy odpowiezi	odpowieź: nie % sumy odpowiezi
1. Czy bierze Pani/Pan udział w wyborach samorządowych?	167 - 84%	31 - 16%
2. Czy sprawdza Pani/Pani informacje na stronie internetowej Gminy (www.wadowice.pl)	153 - 77%	45 - 23%
3. Czy rozmawia Pani/Pan z radnym o sprawach samorządowych	69 - 35%	129 - 65%
4. Czy sprawdza Pani/Pan plany, uchwały, protokoły Rady Miejskiej?	88 - 44%	110 - 56%
5. Czy uczestniczy Pani/Pan w zebraniach z przedstawicielami samorządu?	46 - 23%	152 - 77%
6. Czy bierze Pani/Pan udział w sesjach Rady Miejskiej?	26 - 13%	182 - 87%
7. Czy bierze Pani/Pan udział w posiedzeniach komisji tematycznych Rady Miasta?	20 - 10%	178 - 90%
8. Czy mieszkańcy mają wpływ na decyzje samorządu? Odpowiedzi: - w ogóle nie mają wpływu - 56 (28%); mają wpływ - 32 (16%); mają wpływ, ale z tego nie korzystają - 69 (35%); mają duży - 9; nie wiem - 20.		
9. Komunikacja społeczna:		
▪ Czy Pani/Pana zdaniem władze gminy informują mieszkańców o swoich działaniach? Odpowiedzi: - w ogóle nie informują - 48 (24%); informują dostatecznie - 112 (57%); bardzo dobrze informują - 23 (19%).		
▪ Które z poniżej wymienionych sposobów informowania o działaniach samorządu uważa Pani/Pan za najwygodniejsze? (można wskazać kilka odpowiedzi): zabrania z przedstawicielami samorządu - 42; tablice ogłoszeń - 83; prywatne portale informacyjne - 97; strona internetowa samorządu - 60.		
10. Czy współpraca samorządu Gminy z organizacjami pozarządowymi jest: a. bardzo dobra - 17; b. dobra - 44 (a+ b = 31%); c. średnia - 49 (25%); d. słaba - 21 (11%); e. bardzo słaba - 9; f. nie wiem - 58 (29%).		
11. Czy współpraca organizacji pozarządowych pomiędzy sobą jest: a. bardzo dobra - 2; b. dobra - 32 (16%); c. średnia - 43 (22%); d. słaba - 28; e. bardzo słaba - 11 (d+ e = 20%); f. nie wiem - 71 (36%).		

1. Udział w wyborach samorządowych deklaruje bardzo duża grupa osób - 84%. Ale już tylko 13% badanych bierze udział w sesjach Rady Miejskiej (pkt. 6 i 7) i tylko 10% w posiedzeniach komisjach tematycznych. Także, stosunkowo niski jest udział w zebraniach z przedstawicielami samorządu (pkt. 5) - 23% badanych i wskaźnik rozmów z radnymi na tematy samorządowe - 35%.
2. Wysoki jest wskaźnik czytelności strony samorządu Gminy, www.wadowice.pl - 77% respondentów (pkt. 2), ale z kolei (pkt. 9) tylko 60 respondentów (30%) uznało ją za wygodne źródło informacji.
3. 28% respondentów uważa, że nie ma wpływu na decyzje samorządu Gminy, 16% badanych uważa, że ma wpływ, a 35%, uważa, że mieszkańcy mają wpływ, ale z niego nie korzystają.

4. 24 % respondentów uważa, że samorząd nie informuje o swoich działaniach, 23 osoby (19%), że informuje bardzo dobrze, a 57% że informuje dostatecznie. Za najdogodniejsze medium komunikacji respondenci uznali Internet, w tym: prywatne portale informacyjne i portal Gminy - 157 głosów (79% badanych).
5. Współpracę samorządu Gminy z organizacjami pozarządowymi dobrze i bardzo dobrze oceniło 31% badanych, średnio - po 25% badanych, a słabo - 11%. 29% respondentów nie ma zdania.
6. Współpracę organizacji pozarządowych pomiędzy sobą dobrze i bardzo dobrze oceniło prawie 17% badanych, średnio - 22%, a słabo i bardzo słabo - 20% respondentów.

WNIOSKI PROGRAMOWE:

- Poszerzanie partycypacji mieszkańców w procesach zarządczych wspólnoty gminnej.
- Komunikacja społeczna.
- Współpraca na linii samorząd - sektor NGO + działania informacyjne.
- Partnerstwo organizacji pozarządowych.

dziedzina 8: ocena ogólna gminy i społeczności - autoanaliza.

Odpowiedzi udzieliły 192 osoby.

Zagadnienie 1.

- Czy nasza gmina Pani/Pana zdaniem jest: a. bardzo bogata - 6; b. bogata - 46 (a+ b= 26%); c. średnia - 113 (59%); d. raczej biedna - 10; e. bardzo biedna - 1 (d + e = 5%), f. nie wiem - 16.
- Jak ocenia Pani/ Pan naszą gminę jako miejsce do życia? a. bardzo dobrze - 23 (12%); b. dobrze - 114 (59%); c. słabo - 48 (25%); d. negatywnie - 7 (4%).

Zagadnienie 2.

Czy społeczeństwo naszej gminy jest: (można wskazać kilka odpowiedzi): a. obywatelskie - 24; b. aktywne społecznie - 42 (a+ b = 33%); c. bierne społecznie - 112 (58%); d. aktywne gospodarczo - 46 (24%); e. pasywne gospodarczo - 11; f. nie rokuje szans na przyszłość - 16 (8%); g. rokuje szanse na przyszłość - 47 (24%).

Zagadnienie 3.

Co, Pani/Pana zdaniem, przeważa w relacjach międzyludzkich w społeczności naszej Gminy (można wybrać trzy odpowiedzi): a. nieufność - 83 (43%); b. ostrożność - 125 (63%); c. interes prywatny - 124 (64%); d. interes publiczny - 5 (2,8%); e. interes prywatny i interes publiczny - 27; f. bezinteresowność i solidarność - 10 (5%); g. zaufanie - 6 (3%); h. szacunek - 8; i. wartości etyczne - 11 (h+ i=10%)

1. Największy procent respondentów ocenił zamożność Gminy jako średnią - 59%; dość duży odsetek, 27 % (odp. a i b) ocenia jako bogatą i bardzo bogatą, a jako biedną i bardzo biedną - 5%. Podobny odsetek respondentów (pytanie nr 2) - 59% ocenił gminę jako dobre miejsce do życia, ale już tylko 12%, jako bardzo dobre, a 25% jako słabe. Tylko 7 osób (poniżej 4%) oceniło Gminę negatywnie.

2. Autoanaliza społeczna: 33% badanych uważa, że społeczność Gminy jest obywatelska i aktywna społecznie, 58%, że jest bierna społecznie, 24% uważa, że jest aktywna gospodarczo, a tylko 6%, że pasywna. 24% respondentów uważa, że Gmina ma przyszłość, a 8% badanych jest przeciwnego zdania.
3. Autoanaliza cech społeczności lokalnej: nieufność wskazuje 43% badanych, a zaufanie zaledwie 3%; interes prywatny - 64% osób, a interes publiczny niecałe 3%; szacunek i wartości etyczne wskazuje zaledwie 10% respondentów.

WNIOSKI PROGRAMOWE:

- Pobudzanie aktywności społecznej i gospodarczej - zwiększanie zamożności mieszkańców.
- Niwelacja nieufności społecznej, budowanie więzi i kooperatywności.

Dział 2 - przestrzeń publiczna

Skala ocen: 1 - bardzo źle; 2 - źle; 3 - dostatecznie; 4 - dobrze; 5 - bardzo dobrze.

Dziedzina 1: transport - ruch drogowy - parkingi - drogi - chodniki - trasy rowerowe

Odpowiedzi udzieliły 192 osoby.

Transport - ruch drogowy - parkingi - drogi - chodniki - trasy rowerowe	ocena				
	1	2	3	4	5
1. Transport publiczny - dostępność	16	47	70	47	12
2. Transport publiczny - jakość (punktualność, czystość, uprzejmość obsługi)	22	60	71	37	2
3. Połączenia komunikacyjne - zewnętrzne	15	47	81	42	7
4. Organizacja ruchu samochodowego	27	44	79	39	3
5. Parkingi(dostępność - jakość)	39	55	56	36	6
6. Jakość gminnych dróg publicznych	23	46	60	57	6
7. Jakość chodników(nawierzchnia + szerokość + oświetlenie)	17	33	71	62	9
8. Utrzymanie chodników w zimie (odśnieżanie)	14	34	74	67	3
9. Utrzymanie dróg publicznych w zimie (odśnieżanie)	13	33	77	62	7
10. Trasy rowerowe (ilość - jakość)	78	66	31	12	5

1. Dostępność transportu publicznego pozytywnie oceniło 59 osób - 31%, negatywnie - 63 osoby/33%, dostatecznie - 70 osób/36%. Punktualność, czystość i uprzejmość obsługi pozytywnie oceniło 39 osób/20%, negatywnie - 82 osoby/43%, a dostatecznie - 71 osób/37%.
2. Połączenia komunikacyjne zewnętrzne pozytywnie oceniło 49 osób - 26%, negatywnie - 62 osoby, 32%, a dostatecznie – 81 osób/42%.

3. Organizację ruchu samochodowego pozytywnie oceniły 42 osoby - 22%, negatywnie - 71 osób/37%, a dostatecznie - 79 osób/41%.
4. Dostępność i jakość parkingów pozytywnie oceniły 42 osoby - 22%, negatywnie - 94 osoby, 49%, a dostatecznie - 56 osób/29%.
5. Jakość dróg w zarządzie Gminy pozytywnie oceniły 63 osoby/33%, negatywnie - 69 osób/36%, a dostatecznie - 60 osób/31%.
6. Jakość chodników(nawierzchnia + szerokość + oświetlenie) pozytywnie oceniło 71 osób - 37%, negatywnie - 50 osób/26%, a dostatecznie - 71 osób/37%.
7. Utrzymanie zimowe chodników i dróg pozytywnie oceniło 70 i 69 osób - ok. 36%, negatywnie -48 i 46 osób, ok. 25%, a dostatecznie - 74 i 77 osób, prawie 39%.
8. Ilość i jakość tras rowerowych pozytywnie oceniło zaledwie 17 osób - niecałe 9%, negatywnie - 144 osób, 75%, a dostatecznie - 31 osób, 16%.

WNIOSKI PROGRAMOWE:

- Dostępność i jakość transportu publicznego.
- Połączenia komunikacyjne zewnętrzne.
- Organizacja ruchu samochodowego w mieście.
- Dostępność i jakość parkingów.
- Jakość dróg w zarządzie Gminy.
- Utrzymanie zimowe chodników i dróg.
- Ilość i jakość tras rowerowych.

Dziedzina 2: użytkowanie i ochrona środowiska przyrodniczego.

Odpowiedzi udzieliło 198 osób.

Użytkowanie i ochrona środowiska przyrodniczego	ocena				
	1	2	3	4	5
1. Jakość powietrza(niska emisja + zanieczyszczenia komunikacyjne)	26	53	79	35	5
2. Środowisko akustyczne - hałas	14	39	79	61	5
3. Jakość wody pitnej(smak, zapach, wygląd)	0	15	53	89	41
4. Dbłość instytucji publicznych o stan środowiska przyrodniczego	7	19	83	67	22
5. Dbłość mieszkańców o stan środowiska przyrodniczego	17	67	82	26	6
6. System odbioru odpadów	5	25	55	86	27
7. System segregacji odpadów	8	23	65	82	20
8. Aktywność mieszkańców w segregacji śmieci	16	39	73	62	8
9. Zieleń miejska -ilość(czy jest wystarczająca)	15	22	44	78	39
10. Źródła ogrzewania domów i mieszkań - odpowiedzi 195: - paliwo węglowe stosuje 42% respondentów (83 osoby); - odpady przemysłowe stosuje 6 osób; - ogrzewanie gazowe/elektryczne posiada 44% (86 osób), a alternatywne - źródła energii zaledwie - 10% badanych (20 osób).					

1. Jakość powietrza (niska emisja + zanieczyszczenia komunikacyjne) pozytywnie oceniło 40 osób - ok. 20%, negatywnie i dostatecznie - po 79 osób, po 40%.
2. Środowisko akustyczne pozytywnie oceniło 66 osób - 33%, negatywnie - 53 osoby, 27%, a dostatecznie - 79 osób, 40%.
3. Jakość wody pitnej pozytywnie oceniło aż 130 osób - 66%, negatywnie - tylko 16 osób, 8%, a dostatecznie - 53 osoby, 26%
4. Dbłość instytucji publicznych o stan środowiska przyrodniczego pozytywnie oceniło 89 osób - 45%, negatywnie - 26 osób/13%, a dostatecznie - 83 osoby/42%.
5. Dbłość mieszkańców o stan środowiska przyrodniczego pozytywnie oceniło 32 osoby - 16% (niemal trzy razy mniej, niż w ocenie instytucji publicznych), negatywnie - 84 osoby, 42.5%, a dostatecznie - 82 osoby, 41.5%.
6. System odbioru odpadów pozytywnie oceniło 113 osób - 57%, negatywnie - 30 osób/15%, a dostatecznie - 55 osób/28%.
7. System segregacji odpadów pozytywnie oceniły 102 osoby - 51.5%, negatywnie - 31 osób/16%, a dostatecznie - 65 osób, 32,5% badanych.
8. Aktywność mieszkańców w segregacji śmieci pozytywnie oceniło 70 osób - 35%, negatywnie - 55 osób, 28%, a dostatecznie - 73 osoby, 37%.
9. Ilość i jakość zieleni miejskiej pozytywnie oceniło 117 osób - 59%, negatywnie - 37 osób, 19%, a dostatecznie - 44 osoby, 22%.
10. Wysoka procentowość użytkowników paliw węglowych (45,3% respondentów), przeciętna ilość użytkowników ogrzewania gazowego lub elektrycznego (46,4%) i niska ilość użytkowników alternatywnych źródeł energii-zaledwie 10%.

WNIOSKI PROGRAMOWE:

- Jakość powietrza (niska emisja + zanieczyszczenia komunikacyjne).
- Środowisko akustyczne.
- Dbłość mieszkańców o stan środowiska przyrodniczego, w tym: segregacja odpadów.
- Zmiana domowych systemów grzewczych (i paliw) na nieuciążliwe dla środowiska oraz upowszechnienie alternatywnych źródeł energii.

Dziedzina 3: organizacja i estetyka miasta

Odpowiedzi udzieliło 196 osób.

Organizacja i estetyka miasta	ocena				
	1	2	3	4	5
1. Bezpieczeństwo publiczne	10	37	64	71	14
2. Dostępność usług (handel - usługi rzemieślnicze, itd.)	6	12	60	92	26
3. Estetyka miasta (architektura, mała architektura, informacja miejska, reklamy, harmonia kolorystyczna)	5	26	58	69	38
4. Estetyka budynków prywatnych (mieszkalnych, usługowo - produkcyjnych)	9	35	92	52	8
5. Estetyka budynków publicznych	1	13	54	89	39
6. Czy miasto jest wygodne do życia - moja ocena:	8	18	55	92	23

1. Bezpieczeństwo publiczne pozytywnie oceniło 85 osób - 43% badanych, negatywnie - 47 osób, 24%, a dostatecznie 64 osoby/33% respondentów.
2. Dostępność usług (handel - usługi rzemieślnicze, itd.) pozytywnie oceniło 118 osób - 60%, negatywnie - 18 osób/9%, a dostatecznie - 60 osób/31%.
3. Estetykę miasta pozytywnie oceniło 107 osób - 55%, negatywnie - 31 osób/16%, a dostatecznie - 58 osób/29%.
4. Estetykę budynków prywatnych pozytywnie oceniło 60 osób - 31%, negatywnie - 44 osoby, 22%, a dostatecznie - 92 osób, 47%.
5. Estetykę budynków publicznych pozytywnie oceniło 128 osób - 65%, negatywnie - 14 osób, 7%, a dostatecznie - 54 osoby, 28%.
6. Na pytanie, czy miasto jest wygodne do życia pozytywnie odpowiedziało 115 osób - 59%, negatywnie - 26 osób, 13%, a dostatecznie - 55 osób, 28%.

WNIOSKI - OBSZARY INTERWENCJI:

- Bezpieczeństwo publiczne.
- Estetyka budynków prywatnych.

Dział 3 - przedsiębiorczość.

Skala ocen: 1 - bardzo źle; 2 - źle; 3 - dostatecznie; 4 - dobrze; 5 - bardzo dobrze.

Odpowiedzi udzieliło: 191 osób.

Przedsiębiorczość	ocena				
	1	2	3	4	5
Przedsiębiorczość mieszkańców Gminy - ocena	6	12	99	67	7
przedsiębiorczość innowacyjna (wiedza + kreatywność)	9	37	102	42	1
dostępność miejsc pracy w sektorze prywatnym	23	59	89	20	-
wsparcie instytucji otoczenia biznesu	28	69	75	18	1
aktywność gospodarza seniorów (wykorzystanie wiedzy, doświadczenia, praktyki zawodowej, itd.)	18	83	73	14	3
współpraca przedsiębiorców- ocena	15	64	92	20	-

1. Przedsiębiorczość mieszkańców Gminy pozytywnie oceniły 74 osoby - 38.5%, negatywnie - tylko 18 osób, 9%, a dostatecznie - 99 osób, 52.5% badanych.
2. Innowacyjność przedsiębiorczości pozytywnie oceniły 43 osoby - 22.5%, negatywnie - 46 osób, 24%, a dostatecznie - 102 osoby, 53.5%.
3. Dostępność miejsc pracy w sektorze prywatnym pozytywnie oceniło 20 osób - 10.5%, negatywnie - 82 osoby, 43%, a dostatecznie - 89 osób, 46.5%.
4. Wsparcie instytucji otoczenia biznesu pozytywnie oceniło 19 osób - 10%, negatywnie - 82 osoby, 43%, a dostatecznie - 89 osób, 47%.
5. Aktywność gospodarczą seniorów pozytywnie oceniło 17 osób - 9%, negatywnie - 101 osób, 53%, a dostatecznie - 73 osoby, 38%.
6. Współpracę przedsiębiorców najwyżej oceniło 20 osób - 10.5%, negatywnie - 79 osób, 42%, a dostatecznie - 92 osoby, 47.5%.

WNIOSKI PROGRAMOWE:

- Innowacyjność przedsiębiorczości.
- Dostępność miejsc pracy w sektorze prywatnym.
- Wsparcie instytucji otoczenia biznesu.
- Aktywność gospodarcza seniorów.
- Współpraca przedsiębiorców.

Dział 4 - sytuacja osób niepełnosprawnych

Odpowiedzi udzieliło 26 osób.

Uwaga: zasięg społeczny ankiety nie był reprezentatywny, także sposób wypełnienia nie daje gwarancji statystycznej jakości, nie mniej warto przytoczyć i te dane, dla zobrazowania niektórych aspektów życia i problemów osób niepełnosprawnych.

Charakterystyka respondentów:

- Respondenci wg danych osobowych:

Kobiety - 20 osób; mężczyźni - 6 osób; stan cywilny: panna - 3 osoby; kawaler - 5 osób; zamężna - 8 osób; żonaty - 6 osób (4 osoby nie udzieliły odpowiedzi). Wiek: poniżej 18 - 2 osoby; wiek 18/35 - 12 osób; wiek 35/55 - 5 osób; wiek 55/ 65 - 4 osoby; wiek 65 + -1 osoba. Wykształcenie: podstawowe/gimnazjalne - 2 osoby; zawodowe - 3 osoby; średnie - 8 osób; licencjat - 3 osoby; wyższe - 8 osób; 2 osoby nie udzieliły odpowiedzi. Niepełnosprawność: ruchowa - 10 osób; intelektualna - 2 osoby; inne - 4 osoby; 5 osób nie udzieliło odpowiedzi.

- Respondenci wg miejsca i źródła utrzymania:

- miejsca zamieszkania: dom - 22 osoby; mieszkanie prywatne - 2 osoby; inne: - 2 osoby;
- źródła utrzymania: praca stała - 14 osób; praca tymczasowa - 3 osoby; wolny zawód - 2 osoby; rencista/emeryt - 4 osoby; na utrzymaniu rodziny - 2 osoby;
- pracuje zawodowo: 10 osób; nie pracuje: 13 osób; 3 osoby nie udzieliły odp.
- sektory zatrudnienia: publiczny - 5 osób; prywatny - 5 osób; wolny zawód - 2 osoby; społeczny (NGO) - 1 osoba;
- sposób uzyskania zatrudnienia: samodzielnie - 9 osób; z pomocą rodziny, znajomych - 1 osoba; przez Urząd Pracy - 2 osoby.

- Ocena własnej i/lub rodzinnej sytuacji materialnej: bardzo dobra - 2 osoby; raczej dobra - 9 osób; średnia - 10 osób; raczej zła - 3 osoby; bardzo zła - 2 osoby.

- Formy korzystania z dóbr kultury: kino - 11 osób; telewizja - 11 osób; dom kultury (koncert, spektakl) - 9 osób; biblioteka - 7 osób, dyskoteka - 1 osoba, nie mam takich możliwości - 3 osoby.

- Czy była Pani/Pan obiektem agresji (obmowy, dokuczania) w związku ze swoją niepełnosprawnością?: tak - 8 osób; nie - 12 osób.

- Postawy ludzi wobec niepełnosprawnych: - pozytywne wskazało 6 osób; - neutralne - 15 osób; 5 osób nie udzieliło odpowiedzi.

- Źródło uzyskiwanej pomocy: krąg znajomych i/lub sąsiadów - 16 osób; organizacja pozarządowa - 5 osób; Ośrodek Pomocy Społecznej - 5 osób.

- Ocena dbałości samorządu Gminy o osoby niepełnosprawne: samorząd dba o osoby niepełnosprawne - 1 osoba; dba, ale mógłby lepiej -13 osób; nie dba - 3 osoby; nie mam zdania -7 osób; 2 osoby nie udzieliły odpowiedzi.

PODSUMOWANIE ANKIETY DIAGNOSTYCZNEJ

NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY GMINY - W OPINII RESPONDENTÓW - WG ILOŚCI WSKAZAŃ:

1. Brak pracy i perspektyw,
2. Odpływ młodych ludzi,
3. Brak perspektyw życiowych i zawodowych,
4. Brak pracy, ale są perspektywy,
5. Starzenie się społeczeństwa,
6. Brak rozrywek - nie ma co robić w czasie wolnym,
7. Więzi społeczne (solidaryzm - współpraca),
8. Przedsiębiorczość innowacyjna (wiedza + kreatywność),
9. Zarządzanie Gminą,
10. Społeczeństwo obywatelskie +organizacje pozarządowe,
11. Kapitał społeczny.

WNIOSKI PROGRAMOWE:

- Najtrudniejsze problemy, zdaniem respondentów, związane są z rynkiem pracy, migracją młodych oraz starzeniem się społeczeństwa i możliwościami realizacji potrzeb osobistych i zawodowych.
- Znacznie niżej, w ocenie punktowej, respondenci, jako problem, uznali brak rozrywek, więzi społeczne, przedsiębiorczość innowacyjną.
- Zwraca uwagę umieszczenie na samym końcu, jako zagadnienia problemowego - kapitału społecznego i społeczeństwa obywatelskiego. Wskazuje to na brak znaczenia - zdaniem respondentów - kapitału społecznego i obywatelskiego dla rozwijaniu szans życiowych; działania społeczne, kooperatywność i obywatelskość nie są postrzegane jako szansa. Potwierdzają to wyniki w działach „autoanaliza społeczna” i „aktywność obywatelska”.

NAJWAŻNIEJSZE BARIERY I POTRZEBY ZGŁOSZONE PRZEZ OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE - WG ILOŚCI WSKAZAŃ:**PRZESTRZEŃ PUBLICZNA**

1. Bariery architektoniczne (w tym: jakość chodników i budynki publiczne).
2. Miejsca do parkowania (także przy instytucjach publicznych).
3. Miejsca do parkowania dla inwalidów zajmowane przez osoby nieuprawnione lub pracowników instytucji.
4. Parkowanie samochodów na chodnikach, uniemożliwiające poruszanie się wózkiem inwalidzkim.
5. Dostęp do komunikacji publicznej.
6. Dostęp do kultury.
7. Dostęp do basenu.

RELACJE SPOŁECZNE

1. Zrozumienie, empatia.
2. Miłość i opieka.

RYNEK PRACY

1. Lepsza dostępność do rynku pracy.
2. Kursy - szkolenia.

OPIEKA ZDROWOTNA I REHABILITACJA

1. Dostęp do lekarzy specjalistów - w ogóle: dostęp do służby zdrowia.
2. Dostęp do rehabilitacji.
3. Darmowy sprzęt do rehabilitacji.
4. Dostęp do ośrodka wsparcia.

WNIOSKI PROGRAMOWE:

- Bariery architektoniczne i bariery mentalne, wynikające z braku empatii, zrozumienia potrzeb osób niepełnosprawnych, przez innych użytkowników przestrzeni publicznej.
- Dostępność usług publicznych (oferta kulturalna, rekreacja, inne).
- Dostępność do rynku pracy.
- Dostępność do służby zdrowia, rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego.

- Empatia społeczna - wsparcie.

NAJWAŻNIEJSZE - W OPINII RESPONDENTÓW - PRIORYTETY I ZADANIA GMINY NA NAJBLIŻSZĄ DEKADĘ - WG PRZYPISANIEJ WAŻNOŚCI.

1. Ochrona i profilaktyka zdrowia.
2. Infrastruktura drogowa.
3. Pomoc społeczna+ mieszkania komunalne.
4. Bezpieczeństwo publiczne.
5. Ograniczenie do minimum niskiej emisji (w tym: zanieczyszczenia komunikacyjne).
6. Jakość edukacji publicznej.
7. Stymulowanie współpracy społecznej.
8. Mała i średnia przedsiębiorczość.
9. Turystyka związana z walorami miasta i otoczenia (Beskidy).
10. Sport i rekreacja.
11. Turystyka związana z osobą papieża - Jana Pawła II.
12. Przedsiębiorczość kreatywna (wiedza + kreatywność).
13. Szkolnictwo zawodowe.
14. Jakość oferty kulturalnej (kulturalna aktywność mieszkańców).
15. Kapitał społeczny + wsparcie organizacji pozarządowych.
16. Duża przedsiębiorczość.
17. Estetyka i funkcjonalność miasta.
18. Aktywizacja społeczna, kulturalna i gospodarcza seniorów.
19. Wyższa uczelnia.

WNIOSKI PROGRAMOWE:

- Najważniejsze zadania (pkt. 1 - 8) związane są zarówno z potrzebami jednostkowymi - jak ochrona zdrowia, bezpieczeństwo, jakość edukacji publicznej, pomoc społeczna, celami wspólnotowymi - ograniczenie niskiej emisji, dobra infrastruktura drogowa oraz celami gospodarczymi: rozwój małej i średniej przedsiębiorczości.
- Za jedno z najważniejszych zadań mieszkańcy uznali „stymulowanie współpracy społecznej”.
- W kolejnej grupie zadań ważnych znalazły się cele gospodarcze: rozwój przemysłu turystycznego, przedsiębiorczość kreatywna i szkolnictwo zawodowe. Za równie ważne ankietowani uznali jakość oferty kulturalnej, kapitał społeczny i wsparcie organizacji pozarządowych.

- Mniejsze znaczenie respondenci przypisali dużej przedsiębiorczości, estetyce i funkcjonalności miasta oraz aktywizacji seniorów.
- Na ostatnim miejscu, co ważności, uplasowała się „szkoła wyższa”.

3. SPOŁECZEŃSTWO - RAPORT DIAGNOSTYCZNY

PROBLEMY I BARIERY - OPRACOWANIE: ZESPÓŁ KONSULTACYJNY - ANALIZA TYPU SWOT.

obszar analizy	problemy i bariery
autoanaliza cechy społeczności Gminy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ postawy roszczeniowe ▪ zaufanie społeczne- więzi społeczne - współpraca ▪ społecznicy - ludzie bezinteresowni- aktywność na rzecz pożytku publicznego ▪ pasywność społeczna - skłonność do oddawania pola administracji publicznej
organizacje pozarządowe	<ul style="list-style-type: none"> ▪ aktywność organizacji pozarządowych, w stosunku do wielkości populacji, istniejących potrzeb i źródeł finansowania ▪ zasoby organizacji pozarządowych (ludzie - finanse - sprzęt - doświadczenie - trwałość projektów) ▪ współpraca organizacji pozarządowych ▪ doradztwo prawne, programowe i finansowe
seniorzy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ polityka samorządu wobec seniorów ▪ aktywność społeczna seniorów - zakres zorganizowania formalnego (np. stowarzyszenie)i grupy nieformalne ▪ aktywność gospodarcza seniorów- wykorzystanie wiedzy, doświadczenia i umiejętności seniorów po zakończeniu aktywności zawodowej
wykluczenie patologie społeczne niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"> ▪ koordynacja pomocy publicznej ▪ infrastruktura miasta niedostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych
zdrowie - profilaktyka i ochrona	<ul style="list-style-type: none"> ▪ profilaktyka zdrowia wśród młodzieży (rozpowszechnianie złych nawyków żywieniowych - m.in. szkolne sklepiki) ▪ dostęp do lekarzy specjalistów ▪ opieka hospicyjna w domach, finansowana z NFZ ▪ jakość pracy lekarzy rodzinnych
kultura fizyczna aktywność ruchowa rekreacja	<ul style="list-style-type: none"> ▪ stadion „Skawy”- potrzeba modernizacji ▪ zagospodarowanie bulwarów rz. Skawy ▪ place aktywności ruchowej dla dorosłych i dla dzieci ▪ trasy biegowe i rowerowe - ilość, jakość lokalizacja w stosunku do tras samochodowych ▪ tereny rekreacyjne dla rodzin z dziećmi - jakość

WNIOSKI PROGRAMOWE - S P O Ł E C Z E Ń S T W O**1. Cechy społeczności Gminy - problemy**

Wyszczególnione w analizie SWOT cechy charakterystyczne dla społeczności Gminy wskazują obszar koniecznych interwencji, na przykład w zakresie edukacji obywatelskiej, neutralizacji postaw roszczeniowych, rozwijania partycypacji i wzmacniania więzi społecznych. (por. ankieta diagnostyczna).

Efektywność tych działań, będzie miała kapitalne znaczenie przy rozwijaniu działań kooperatywnych w obszarze przedsiębiorczości i aktywności społecznych. Niskie zaufanie społeczne, słabe poczucie wspólnoty obniżają możliwości efektywnego wprowadzania zmian jakościowych i rozwijania zasobów Gminy.

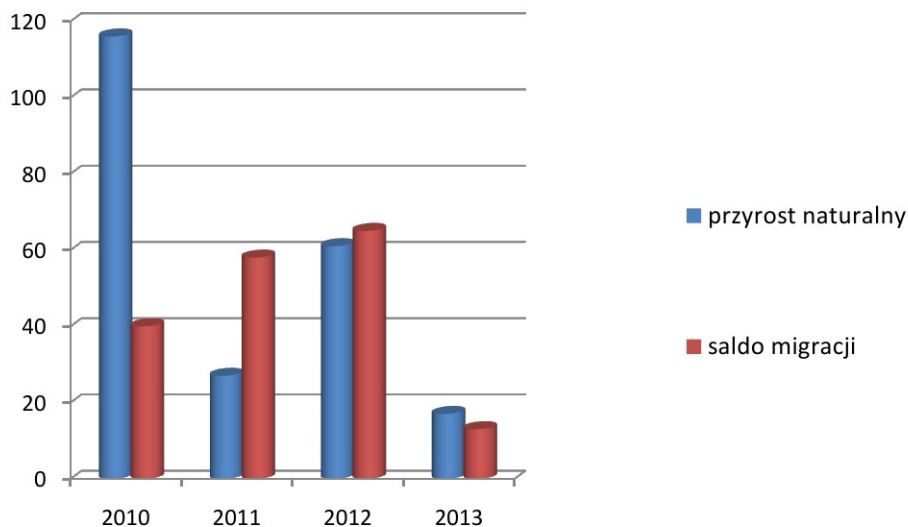
2. Struktura demograficzna - problemy

Charakterystyka demograficzna została sporządzona na podstawie trzech wskaźników: 1. analizy przyrostu naturalnego, 2. salda migracji oraz 3. analizy wg wieku, w zestawieniu za okres 2010 - 2013.

Dane ogólne oraz przyrost naturalny i migracje w okresie 2010 - 2013.

rok	stan ludności	mażeństwa	urodzenia	zgony (w tym: niemowlęta)	przyrost naturalny	imigracja -	emigracja -	saldo migracji
						napływ (krajowa + zagraniczna)	odpływ (krajowa + zagraniczna)	
2013	38 118	209	367	350 (0)	17	398 (389 + 9)	411 (391+20)	-13
2012	38 068	192	406	345 (1)	61	333 (325 + 8)	398 (392+6)	-65
2011	38 017	209	402	375 (2)	27	365 (351+14)	423 (krajowe)	- 58
2010	38 051	222	463	347 (3)	116	325 (314+ 11)	365 (363+2)	- 40

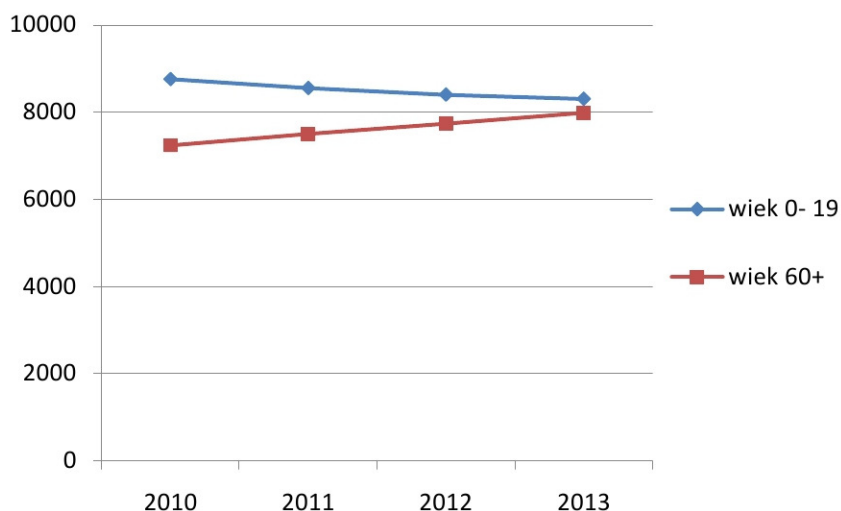
źródło danych: GUS

Analiza danych w zestawieniu powyżej wskazuje, że sytuacja demograficzna w ujęciu czteroletnim jest stabilna, czego dowodzi liczba ludności Gminy, oscylująca w badanym okresie wokół liczby 38 100. Jednak porównanie wskaźników przyrostu naturalnego oraz migracji wskazuje na tendencje niekorzystne, przez zmniejszanie się liczby urodzeń, która spadła w ciągu czterech lat o 96 osób: w 2010 - 463, w 2013 - 367. Zaznaczył się natomiast wyraźny spadek migracji w roku 2013, w porównaniu do lat 2011 - 2012.

Zestawienie grup ludności Gminy Wadowice wg wieku w okresie 2010 - 2013.

	wiek 0-19	wiek 20-39	wiek 40-59	wiek 60-69	wiek 70+	razem
2013	8311	11 674	10 143	4221	3768	38 118
2012	8410	11 747	10 167	4007	3737	38 068
2011	8560	11 755	10 197	3782	3723	38 017
2010	8766	11 767	10 273	3558	3687	38 051

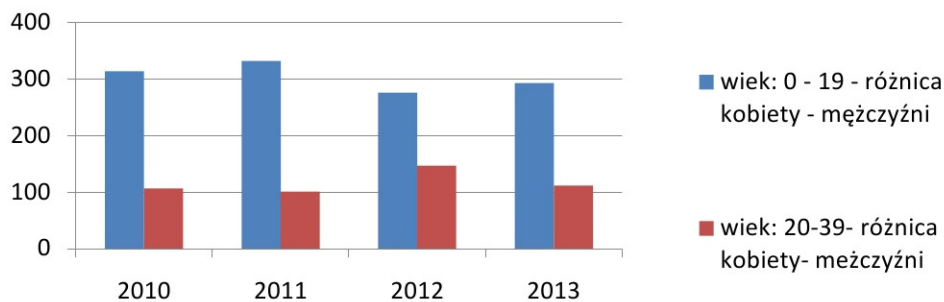
Dane powyższe ilustrują proporcje ilościowe pomiędzy poszczególnymi grupami wiekowymi. Wyraźnie zaznacza się tendencja starzenia się społeczeństwa Gminy. Ilustruje to wykres, na którym zestawiono dwie grupy wiekowe: 0-19 i 60+.

Ujęcie danych w okresie czteroletnim 2010 - 2013 wskazuje, że tendencja zmniejszania się populacji w wieku 0- 19 i zwiększania w wieku 60+ jest trwała.

W grupie wiekowej 0-19, w ciągu czterech lat nastąpił spadek populacji o 455 osób, od 8766 w roku 2010 do 8311 w roku 2013, podczas gdy, w tym samym okresie, w grupie wiekowej 60+ nastąpił wzrost populacji o 744 osoby: od 7245 osób w roku 2010 do 7989 w roku 2013. To znaczący wskaźnik procesu starzenia się społeczeństwa i oznacza wyzwanie dla długookresowej polityki społecznej samorządu Gminy.

Zestawienie proporcji grupy kobiet do grupy mężczyzn w dwóch, najmłodszych grupach wiekowych. K - kobiety, M - mężczyźni.

grupa wiekowa	2010	2011	2012	2013
	K - M	K - M	K - M	K - M
0 - 19	4226 - 4540 różnica 314	4114 - 4446 różnica 332	4067- 4343 różnica 276	4009 - 4302 różnica 293
20 - 39	5830 - 5937 różnica 107	5827- 5928 różnica 101	5800 - 5947 różnica 147	5781 - 5893 różnica 112

Wyraźnie zaznacza się zmiana proporcji pomiędzy grupą mężczyzn i grupą kobiet w wieku 0 – 19 i w wieku 20 - 39 lat. Ilustruje to tabela 2 A i wykres.

Z braku pogłębionych badań socjologicznych zjawiska, można jedynie zakładać, że jedną z przyczyn tej zmiany jest migracja mężczyzn.

3. Seniorzy - kapitał do wykorzystania

Seniorzy (grupa społeczna 60+) - to największy, kapitał społeczny Gminy, kapitał doświadczenia, umiejętności, wiedzy i kultury oraz poczucia obywatelskiego obowiązku. Zakres wykorzystania zasobów seniorów jest obecnie niewielki. Trudno ocenić, bez dokładnych badań socjologicznych, jaka jest skala zjawiska, ale na podstawie zebranych informacji i miarodajnych opinii można zaryzykować stwierdzenie, że wykorzystanie doświadczenia i wiedzy seniorów w aktywności społecznej i w przedsiębiorczości- jest znikome. Stawia to przed samorządem Gminy i wspólnotą komunalną zadanie wypracowania polityki wobec seniorów i stworzenie zintegrowanego programu wykorzystania ich kapitału społecznego i gospodarczego.

4. Program współpracy Gminy Wadowice z organizacjami pozarządowymi

W roku 2013 oferty współpracy złożyło 48 organizacji, w tym 3 organizacje po raz pierwszy. Podpisano 96 umów - działaniami było objętych 30 419 osób. W roku 2012 oferty złożyło 40 organizacji, w tym 3 organizacje po raz pierwszy - podpisano 94 umów – działania mi zostało objętych 23 758 osób, w tym: - kultura fizyczna - 7864 osoby; kultura - 4883 osoby; ochrona i promocja zdrowia - działalność na rzecz osób niepełnosprawnych - 800 osób; przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym - 4 580 osób; pomoc społeczna - 331 osób; ekologia – 300 osób.

Dziedziny finansowania organizacji pozarządowych z budżetu Gminy.

beneficjenci ogółem, w tym:	kultura fizyczna	kultura	przeciwdziałanie patologiom społecznym	ochrona i promocja zdrowia	pomoc społeczna	ekologia
	23 758	7864	4883	4580	800	331

Z zestawienia tych danych wynika miarodajny obraz struktury finansowania organizacji pozarządowych z budżetu Gminy. Sytuacja w roku 2013 była podobna. Najbardziej aktywne są organizacje sportowe, kulturalne i przeciwdziałające patologiom społecznym. Widoczny jest brak organizacji zajmujących się promowaniem przedsiębiorczości, edukacji kreatywnej - podnoszeniem kompetencji społeczności Gminy, brak też takich zadań w samym programie.

Zestawienie finansowania najczęstszych rodzajów aktywności w ramach „Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi” za rok 2013. Dane w zł.

obszary wsparcia	ilość umów	dotacja samorządu % dotacji ogółem - środki własne organizacji
wykluczenie + patologie społeczne + profilaktyka i ochrona zdrowia + niepełnosprawność	38	843 000 46,3% 647 912
kultura fizyczna+ kultura + ekologia	58	977 000 53,7% 501 760

Zbiorcze zestawienie dotacji wskazuje dominujące obszary wsparcia: profilaktyka zdrowia ponad 46%, kultura, kultura fizyczna i ekologia- blisko 54%. Taki podział wynika z istniejących potrzeb i z aktywności samych organizacji pozarządowych, które suwerennie określają swoje cele i obszary działania.

Zestawienie wielkości finansowania organizacji pozarządowych- rok 2013.

priorytety programowe	2013 ilość umów	2013 dotacja - % dotacji ogółem- środki własne
kultura fizyczna	44	837 000 - 46% - 397 904
przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym	21	443 000 - 24,5% - 87 907
pomoc społeczna	6	170 000 - 9,3% -461 215
wspieranie rodziny i pieczy zastępczej	4	150 000 - 8,2% - 58 568
kultura	12	120 000 - 6,6% - 102 614
ochrona i promocja zdrowia	7	80 000 - 4,4% - 40 222
ekologia	2	20 000 - 1,0% - 1 242
razem	96	dotacja Gminy: 1 820 000 środki własne organizacji - 1 149 672 razem: 2 969 672

Analiza danych za rok 2013 wskazuje wielkość udziału organizacji pozarządowych w zarządzaniu zasobami Gminy. Ilustruje też wielkość wsparcia na poziomie 1,7% budżetu Gminy. Poniżej przeliczenie dotacji *per capita* za rok 2013:

Dotacja samorządu: 1 820 000 - w przeliczeniu na 1 mieszkańca: 48,19 zł; - środki własne organizacji: 1 149 672 - w przeliczeniu na 1 mieszkańca: 30,44 zł; razem: 2 969 672 - w przeliczeniu na 1 mieszkańca: 78.63 zł.

Dotacja Gminy wraz z środkami własnymi organizacji daje kwotę bliską 2,7% budżetu Gminy i wskazuje na wzrastający udział sektora NGO w realizacji zadań publicznych.

Zakłada się dalszy wzrost tego udziału, w proporcji do:

- aktywności i efektywności działań organizacji pozarządowych,
- struktury, zasobów organizacyjnych i wielkości środków własnych, pozyskiwanych z działalności gospodarczej bądź z innych, niżeli budżet Gminy, źródeł publicznych,
- zdefiniowanych nowych potrzeb -np. przedsiębiorczość, edukacja kreatywna, itd.,
- trwałości działań,

Niewielka jest wciąż aktywność NGO w obszarze - „profilaktyka i ochrona zdrowia” (4,4 % dotacji ogółem w roku 2013). Niepokojący stan zdrowotności dzieci i młodzieży wskazuje na konieczność wzmożenia efektywnych, przekonujących działań upowszechniających higienę zdrowia i aktywny tryb życia. Do najważniejszych przyczyn obniżonej zdrowotności dzieci i młodzieży - poza fatalnymi nawykami żywieniowymi i chemizacją naszego życia w ogóle - jest brak aktywności sportowej. Jednym z rozwiązań może być współpraca organizacji zajmujących się profilaktyką zdrowia

z organizacjami aktywnymi w dziedzinie „kultury fizycznej”. Koordynacja treści i metod skutecznych działań profilaktycznych, może przynieść zwiększony efekt.

Niezmiernie ważnym zagadnieniem jest ewaluacja, sprawdzanie efektywności i synergii działań organizacji NGO, zwłaszcza w tych działaniach, które, jak profilaktyka problemów rodzinnych i wykluczenia z powodów ekonomicznych- muszą być rozłożone na dłuższy, niż jeden rok, okres czasowy.

Ważnym obszarem wspólnej aktywności i samorządu i doświadczonych już organizacji pozarządowych powinna być pomoc doradcza dla organizacji początkujących, zwłaszcza tych, które deklarują podjęcie działalności w obszarach nie eksplorowanych przez sektor NGO, jak edukacja kreatywna, rozwój przedsiębiorczości innowacyjnej – podnoszenie kompetencji.

5. Wykluczenie: ubóstwo - problemy rodzinne -niepełnosprawność

A. Ubóstwo

Skala udzielanej przez Gminę pomocy społecznej jest duża i w wymiarze finansowym kształtuje się na poziomie ok. 13% budżetu i wyniosła, w roku 2014 -13.6 mln. zł. Porównanie struktury wydatków (zobacz: Uchwała budżetowa Gminy Wadowice na rok 2014 nr XXXVI/241/2013) wskazuje, że większość środków jest delegowana na obowiązkowe świadczenia rodzinne (fundusz alimentacyjny, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, itd.) -8.7 mln. zł., dodatki mieszkaniowe -570 tys. zł., domy pomocy społecznej - 806 tys. zł., ośrodki pomocy społecznej - 2.2 mln. zł. (w tym: wynagrodzenia i pochodne: 1.9 mln. zł. ,zadania statutowe - 245 tys. zł., zaledwie 10%). Można zauważyć, ujmując rzecz w pewnym uproszczeniu, że ponad 12.2 mln. zł. jest przeznaczony na łagodzenie skutków wykluczenia. Trudno oczywiście rozdzielić, ile wykluczenia, objętego pomocą za kwotę 12.2 mln. zł. powstało z powodów osobistych (alkoholizm, niechęć do pracy, wrodzona bierność socjalna, itd.) ile z powodów naturalnych (starość, niedołężność, choroba, itd.), a ile z powodów społecznych, a zwłaszcza z powodu wykluczenia ekonomicznego i nabytej bierności socjalnej. Nie mniej skala zjawiska wskazuje na konieczność wzmożenia działań profilaktycznych, zapobiegawczych nie tylko przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (dalej: MOPS) i kilka organizacji pozarządowych, ale przez szerszy krąg grup i środowisk, które poczuwają się do solidaryzmu społecznego i choćby z powodów pragmatycznych, jako podatnicy, rozumieją, że każda profilaktyka daje lepsze rezultaty i jest tańsza od długookresowej pomocy, skutkującej częstokroć biernością beneficjentów.

Te działania mogą być skuteczniejsze zwłaszcza w obszarze takich wykluczeń z powodów ekonomicznych, jak niezawiniona utrata pracy, płace nie ekwiwalentne do nakładu pracy, płace nie dające szans na rozwój oraz niespójne z rynkiem pracy profile kształcenia zawodowego: „produkcja” nadwyżki siły roboczej. Działania zapobiegawcze, w przypadku tego wykluczenia, raczej nie zmniejszą skali zjawiska, jeżeli źródło wykluczenia - pozostanie bez zmian.

Zgłoszony przez Zespół Konsultacyjny problem - „brak koordynacji pomocy publicznej” - wskazuje na taką właśnie konieczność, z jednej strony koordynowania działań wszystkich podmiotów uczestniczących w procesie przeciwdziałania różnym formom wykluczenia, a z drugiej strony rozwijania solidaryzmu społecznego i etycznych zasad biznesu, bez „szarej strefy”, „śmieciowych” umów, eksploatacji pracowników, bez dawania im szansy do rozwoju.

Istotnym wskaźnikiem niedostatków materialnych jest dożywianie dzieci i młodzieży. W roku 2013 była to grupa 325 osób, w tym: osoby przekraczające ustawowy limit ubóstwa¹ - 57 (17,5%). Liczba tych osób w porównaniu z rokiem 2012 wzrosła dwukrotnie. Program jest finansowany ze środków własnych Gminy oraz z budżetu państwa („Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020”).

Jedną z przyczyn wykluczenia i ubóstwa jest alkoholizm. W tym kontekście zastanawia duża ilość punktów sprzedaży alkoholu na terenie Gminy:² 175, w tym sklepy: 114 (sprzedające alkohol powyżej 18% - 90), lokale gastronomiczne - 61 (sprzedające alkohol powyżej 18% - 48). Można przyjąć że w 38- tysięcznej gminie jeden punkt sprzedaży alkoholu przypada na 220 statystycznych mieszkańców. Jest to wskaźnik wysoki. Dodajmy, że przychody z wydawanych przez Gminę licencji na sprzedaż alkoholu wynoszą średnio 840 tys. zł rocznie.

B. Problemy rodzinne

Jak wynika z analiz pracowników MOPS problemy rodzinne wynikają głównie z ubóstwa, długotrwałego bezrobocia, niepełnosprawności fizycznej, intelektualnej i emocjonalnej - z różnych form przemocy i alkoholizmu. Obszar tych problemów wyznacza chłodna statystyka, zakres udzielanej pomocy - ale za cyframi kryją się niewymieralne cierpienia psychiczne, zniewolenie i samotność, których przyczyny i skutki nie zamykają się w kręgu rodzinnym, środowiskowym - lecz są szczególnym wyzwaniem dla całej społeczności Gminy. W budżecie Gminy na rok 2014 na wsparcie bezpośrednie rodzin przeznaczono nieco ponad 70 tys. zł., w tym, dla rodzin zastępczych - 34 tys. zł., na wspieranie rodzin - 32 tys. zł., a na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie - 10 tys. zł. Czy 10 tys. zł., to jest kwota odpowiednia do skali problemu?

Statystyki policyjne (zestawienie poniżej) wskazują liczbową skalę przemocy w rodzinie. Jednak rozeznanie społeczne zajmujących się tymi problemami pracowników MOPS i Policji wskazuje, że skala zjawiska jest znacznie większa. Istnieje szereg uwarunkowań psychospołecznych

¹ Są to dzieci i młodzież z rodzin, w których dochód jest wyższy niż określają to przepisy o pomocy społecznej, ale występują okoliczności uzasadniające udzielenie wsparcia, w tym zwłaszcza: niepełnosprawność, choroba, uzależnienia, wielodzietność (3+), rodziny niepełne, sytuacja kryzysowa (śmierć, wypadek, nagła choroba rodzica), klęska żywiołowa oraz inne uzasadnione sytuacje.

² Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w Wadowicach na 2014 rok (uchwała nr XXV/236/2013 Rady Miejskiej).

„pomniejszających” widoczność przemocy w rodzinie, jak strach przed zgłoszeniem przemocy, wstyd, czy pokorna zgoda na cierpienie, zwłaszcza przez dzieci, młodzież i kobiety (za: *Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie*). Ale są też uwarunkowania społeczne: jak obojętność i zmowa milczenia, kulturowe stereotypy o podległości kobiet i dzieci, akceptacja zachowań agresywnych i pijaństwa.

Zestawienie - statystyka przemocy w rodzinie za lata 2011 - 2013

K - kobiety, M - mężczyźni, N - nieletni.

	2011	2012	2013	razem
interwencje w ramach „Niebieskiej Karty”	137	53	81	271
pokrzywdzeni	254 K -136, N - 91 (dzieci -55, młodzież -36), M - 27	96 K- 49, N - 41 (dzieci -26, młodzież -13), M - 6	129 K- 66, N - 56 (dzieci -48, młodzież -8), M -7	479 K -251/52% N -188/39% M -40/9%
sprawcy	141 M- 132 K- 6 N- 3	53 M – 52 K - 1	76 M – 75 K -1	270 M -259/96% K -8, N -3
sprawcy pod wpływem alkoholu	103 M – 98 K - 5	43 M - 43	53 M – 52 K - 1	199 M - 193/96% K - 6

Analiza sprawozdań³ MOPS za rok 2012 i 2013 pozwala uzyskać obraz działań interwencyjnych/pomocowych realizowanych ze środków publicznych. Zgodnie z przyjętą w naszej diagnozie optyką zwróconą na efektywność działań zapobiegawczych i postawy społeczne - system pomocy społecznej jest wysoce nieskuteczny, i nie dlatego, że pracownicy MOPS, czy organizacji pozarządowych nieskutecznie pracują, przeciwnie, należy każdy ten trud docenić.

Brakuje jednak kultury *społecznej współodpowiedzialności*, społecznej niezgody na wszelkie formy wykluczenia niezawinionego, a zwłaszcza przemocy wobec kobiet i dzieci.

³ Sprawozdanie z realizacji zadań własnych gminy oraz innych działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie za rok 2012 i 2013; opr. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wadowicach.

Przykład: ze sprawozdań MOPS wynika, że instytucje zobowiązane na mocy ustawy do monitorowania przemocy - służba zdrowia, oświata publiczna oraz Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych - nie zgłosiły ani jednego przypadku kwalifikującego się do objęcia „Niebieską kartą”. W roku 2013 założono ich 81, w tym: pracownicy MOPS - 6, a Policja - 75. Podobnie w roku 2012. Zastanawia szczególnie obojętność lekarzy i nauczycieli, którzy mają doskonałe pole obserwacyjne do wczesnego rozpoznawania przypadków przemocy rodzinnej.

W roku 2013 udzielono pomocy psychologicznej 59 osobom (w roku 2012 - 64). Brak jednak pomocy terapeutycznej długotrwałej - osoby dotknięte przemocą nie mają stałego dostępu do psychoterapeuty i psychiatry, brakuje doradztwa pedagogicznego, grup wsparcia i grup terapeutycznych dla dzieci i młodzieży, świadków i/lub ofiar przemocy rodzinnej. Brakuje także doradztwa prawnego.

C. Niepełnosprawność

Jednym z najważniejszych działań wobec niepełnosprawności jest poszerzanie dostępności usług publicznych - sukcesywna likwidacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej i w budynkach użyteczności publicznej oraz możliwie najszersze włączanie osób niepełnosprawnych w nurt życia społecznego (kultura - sport - przedsiębiorczość - kształcenie ustawiczne bezpośrednio - kształcenie przez Internet i inne) (por. Ankieta diagnostyczna).

6. Zdrowie - profilaktyka i ochrona

W tej dziedzinie do najważniejszych problemów Zespół Konsultacyjny zaliczył:

- brak efektywnej profilaktyki zdrowia wśród młodzieży, w tym: fatalne nawyki żywieniowe, brak ruchu oraz niska świadomość wartości higieny fizycznej dla jakości życia,
- utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów,
- niska jakość pracy lekarzy rodzinnych,
- brak opieki hospicyjnej w domach, finansowanej z budżetu Narodowego Funduszu Zdrowia,

7. Kultura fizyczna aktywność ruchowa

Katalog problemów zgłoszonych przez Zespół Konsultacyjny można podzielić na trzy zasadnicze grupy:

1. Poprawa infrastruktury sportu i terenów rekreacji ruchowej;
2. Efektywna edukacja w zakresie kultury fizycznej, upowszechnianie wiedzy o wartości aktywnego stylu życia;
3. Niwelowanie źródeł chorób cywilizacyjnych (zanieczyszczenie powietrza, zła dieta, brak ruchu, chemizacja żywności i środowiska, itd.).

4. KULTURA

Priorytetowe zagadnienia, które powinny być rozpatrzone w kontekście samorządowej kultury-rozumianej zarówno jako zarządzanie instytucjami i edukowanie dla kultury (wytwarzanie wartości niematerialnych i materialnych) oraz udostępnianie dóbr kultury, itd. - to optymalizacja procesów zarządczych. Kluczowe zagadnienia:

- infrastruktura, dostępność, jakość i trwałość oferty kulturalnej,
- edukacja kulturalna w samorządowych instytucjach kultury i oświaty - kooperacja - synergia działań, w celu uzyskiwania optymalnego efektu jakościowego, na przykład poprzez rozwijanie zasobów kreatywnych, a nie tylko kształtowanie odbiorców kultury (liczbowo zresztą imponujących),

Głównym ośrodkiem i realizatorem działań kulturalnych w Gminie Wadowice jest Wadowickie Centrum Kultury. Siedziba Wadowickiego Centrum Kultury znajduje w budynku, który przebudowany został na pocz. lat 50 XX wieku. Budynek remontowany był sporadycznie, wyłącznie wewnątrz. Obecnie wymaga gruntownej interwencji. Istnieje potrzeba dokończenia remontu części wewnętrznej oraz przeprowadzenie renowacji elewacji, wymiana dachu oraz zagospodarowanie ogrodu przy budynku. Należy dostosować budynek do potrzeb osób niepełnosprawnych, aby zapewnić swobodny dostęp do wszystkich pomieszczeń zarówno w części administracyjnej jak i do sal edukacyjnych oraz teatralno – kinowej.

Wadowickie Centrum Kultury działa w formie trzech jednostek: Dom Kultury, Muzeum Miejskie, Kino Centrum. Wszelchność i różnorodność działań jakie podejmuje Wadowickie Centrum Kultury sprawia, że jest prężnym ośrodkiem, przyciągającym coraz więcej twórców, artystów, a przede wszystkim odbiorców. Jest organizatorem: festiwali, przeglądów i konkursów, koncertów, recitali, spektakli. W wadowickim Centrum Kultury odbywają się projekcje filmowe, wystawy, prezentacje, spotkania, imprezy dla dzieci, młodzieży i dorosłych, rajdy, wycieczki i imprezy turystyczne. Wadowickie Centrum Kultury to wydawca czasopisma historyczno – kulturalnego „Wadoviana” oraz pozycji edukacyjnych, promocyjnych i historycznych.

Tabela poniżej ilustruje grupy odbiorców oferty kulturalnej. W roku 2012 w zajęciach bezpłatnych lub nisko płatnych (zespoły, kluby, kursy) brały udział 542 osoby, a w roku 2013 - 788 osób. Wystawy muzealne (bez wystaw plenerowych i wystaw organizowanych w siedzibie instytucji), bezpłatnie odwiedziło 2311 osób - w roku 2012. Największa grupa odbiorców wzięła udział w imprezach biletowanych - koncerty, spektakle impresaryjne i seanse kinowe. Przy czym w roku 2013, ze względu na modernizację techniczną sali widowiskowej ilość imprez była ograniczona.

Odbiorcy oferty Wadowickiego Centrum Kultury

Rodzaj oferty kulturalnej	2012		2013	
	ilość	odbiorcy oferty	ilość	odbiorcy oferty
koncerty, imprezy, wystawy	192	43 340	118	35 710
wystawy w muzeum	4	45 718 (bezpłatnie: 2311)	1	46 246
kino (seanse)	777	28 690	731	28 897
zespoły, kluby, kursy (płatne i bezpłatne)	40	542	41	788

Kolejnym ośrodkiem i realizatorem działań kulturalnych w Gminie Wadowice jest Wadowicka Biblioteka Publiczna. Głównym celem biblioteki jest zaspokajanie potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców, jak również gromadzenie materiałów dotyczących gminy i powiatu. Biblioteka jest też centrum edukacyjnym i kulturalno-oświatowym. Szeroko wykorzystuje elektroniczne technologie w zakresie rejestracji czytelników i wypożyczeń oraz tworzenia i udostępniania baz danych.

Wadowicka Biblioteka Publiczna posiada cztery filie (w Wadowicach, Choczni i Wysokiej). Posiada bogaty księgozbiór oraz świadczy usługi szeroki wachlarz usług, w tym m.in. wypożyczanie zbiorów bibliotecznych na zewnątrz dla mieszkańców, udostępnianie zbiorów na miejscu. Oferta Wadowickiej Biblioteki Publicznej skupia się na działalności kulturalno-edukacyjnej poprzez: spotkania autorskie, konkursy literackie, plastyczne i czytelnicze, lekcje biblioteczne dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych, wystawy, zajęcia dla dzieci, prezentacje literatury i sztuki twórców związanych z regionem i inne.

Niezmiernie ważnym zagadnieniem w ramach misji publicznej instytucji kultury jest kształcenie kreatywne, pojmowane w takim sensie i w takiej skoordynowanej formule, która pozwala wykorzystać kapitał kreatywności w każdym okresie życia. Dobre wzorce tworzą społeczeństwa o wysokim stopniu wykorzystania kapitału kreatywnego, które doskonale potrafią odkrywać, kształtować, utrzymywać i wykorzystywać ten potencjał.

Gmina Wadowice, ze względu na posiadane zasoby materialne i kapitał ludzki, także ze względu na szczególne dziedzictwo kulturowe może wypracować i zrealizować program edukacji kulturalnej, łącząc potencjały wszystkich uczestników procesu edukacji i kultury. Ponieważ obecnie brak jest spójnego systemu przy organizacji działań kulturalnych, brak jest koordynacji przepływu informacji pomiędzy instytucjami kultury (WCK, WBP, NGO, szkoły, rady osiedlowe i sołectkie).

5. OŚWIATA - ZAGADNIENIA PROBLEMOWE

Zestawienie profili kształcenia zawodowego w szkołach ponadgimnazjalnych w Gminie Wadowice⁴.

nazwa szkoły - liczba uczniów	profile kształcenia	liczba uczniów
Zespół Szkół Nr 1 260 (2014/2015)	1. technik budownictwa	1. 164 uczniów
	2. murarz tynkarz	2. 33 uczniów
	3. monter sieci instalacji i urządzeń sanitarnych	3. 40 uczniów
	4. monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie	4. 23 uczniów
Zespół Szkół Nr 2 im. St. Staszica 653	1. LO - profile: j. ang., historia, j. pol.	1. 116 uczniów
	2. technik elektryk	2. 55 uczniów
	3. technik elektronik	3. 47 uczniów
	4. technik samochodowy	4. 81 uczniów
	5. mechanik samochodowy	5. 84 uczniów
	6. elektromechanik samochodowy	6. 78 uczniów,
	7. technik informatyk	7. 127 uczniów
	8. fryzjer	8. 50 uczniów
	9. stolarz	9. 15 uczniów
Zespół Szkół Nr 3 im. J. Tischnera 1051	1. Liceum profilowane	1. 27 uczniów
	2. technik żywienia	2. 18 uczniów
	3. technik ekonomista	3. 108 uczniów
	4. technik organizacji reklamy	4. 122 uczniów
	5. technik żywienia - gastronomia	5. 104 uczniów
	6. technik hotelarstwa	6. 119 uczniów
	7. technik handlowiec	7. 80 uczniów
	8. kucharz	8. 96 uczniów
	9. kelner	9. 89 uczniów
	10. sprzedawca	10. 35 uczniów
	11. cukiernik	11. 24 uczniów
Zespół Szkół Specjalnych 38	1. kucharz	1. 10 uczniów,
	2. cukiernik	2. 6 uczniów
razem –2002		

⁴ Nadzór administracyjny nad szkołami ponadgimnazjalnymi pełni Starosta Powiatowy.

Procentowe zestawienie profili kształcenia ogólnokształcącego i zawodowego w szkołach ponadgimnazjalnych Gminy Wadowice.

kierunki zawodowe	liczba uczniów	%uczniów
gastronomia -kucharz, kelner, cukiernik	347	13,7 %
mechanik + technik samochodowy	298	11,8 %
budownictwo: technik, murarz, monter, instalator, itd.	272	10,7 %
ekonomia -handel: ekonomista, handlowiec, sprzedawca	223	9 %
technik elektronik - informatyk	174	7 %
reklama - technik organizacji reklamy	122	5 %
obsługa turystyki+ hotelarstwo	119	4,7 %
rzemiosło: fryzjer + stolarz	65	2,5 %
A - razem	1620	64,4 %
kierunki ogólnokształcące	liczba uczniów	%uczniów
Profile kształcenia: matematyka - chemia- fizyka - biologia - j. polski - j. angielski (i inne) - historia - WOS	849	33,5%
Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych i liceum profilowane	59	2,1 %
B - razem	908	35,6 %
Razem A + B	2528	100%

WNIOSKI PROGRAMOWE – O Ś W I A T A

A. szkoły ponadpodstawowe - profile kształcenia

1. Analiza danych w powyższych zestawieniach wskazuje, że profile kształcenia są zróżnicowane i dostosowane do obecnego, standardowego rynku pracy. W jakiej mierze i czy rzeczywiście tak jest - trudno ocenić, Starostwo Powiatowe nie ma danych⁵ o sytuacji absolwentów na rynku pracy. Pozostają pytania bez odpowiedzi - ilu absolwentów szkół ponadgimnazjalnych z terenu Gminy Wadowice:

- A. Znajduje zatrudnienie i jaki to jest procent w stosunku do liczby absolwentów?
- B. Znajduje zatrudnienie w wyuczonych zawodach i jaki to jest procent w stosunku do liczby absolwentów?

⁵Sporo informacji o losach absolwentów szkół ponadgimnazjalnych przynoszą „Raporty z badania uczniów ostatnich klas szkół zawodowych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie. Jednak wyniki tych raportów są analizowane w skali regionu, pięciu podregionów i niekiedy tylko w skali powiatów, więc trudno z nich odczytać obraz w skali gminy. Info:www.obserwatorium.malopolska.pl

- C. Ilu absolwentów szkół ponadgimnazjalnych rozpoczyna własną działalność gospodarczą lub podejmuje pracę w firmie rodzinnej, z perspektywą jej dalszego prowadzenia?

Trudno zrozumieć, jak można prowadzić politykę oświatową w kluczowym segmencie kształcenia zawodowego nie mając danych zwrotnych o jej adekwatności do rynku pracy.

Warto też zadać pytanie: jak powyższe zjawiska kształtują się w perspektywie, co najmniej pięcioletniej, tj., w latach 2010 - 2014, by ocenić rzeczywiste tendencje i prowadzić aktywną politykę oświatową.

2. Zestawienie profili kształcenia wskazuje na dominację zawodów tradycyjnych, kształconych od wielu lat. Ponad 55% uczniów kształci się w profilach: gastronomia, technik samochodowy, budownictwo, ekonomia i handel. Natomiast kształcenie w zawodzie „technik elektronik - informatyk”, obejmuje zaledwie 7% populacji. Kształcenie w zakresie organizacji i obsługi ruchu turystycznego - postrzeganego, jako przemysł lokalnej szansy - obejmuje 4.7% populacji uczniów, co wskazuje na realne zapotrzebowanie rynku lub na „nadprodukcję” absolwentów. Z braku badań sytuacji absolwentów na rynku- trudno tę sytuację ocenić.
3. Nie jest wiadome (brak takiej statystyki): jaka ilość uczniów z Gminy uczęszcza do szkół ponadgimnazjalnych w innych gminach Powiatu Wadowickiego (także w Bielsku Białej i w Krakowie), ale w procesie koordynacji profili kształcenia z rzeczywistymi potrzebami rynku, trzeba i te szkoły uwzględniać, zakładając, że jakaś (wielkość nieznana) liczba mieszkańców Gminy do nich uczęszcza. Ogółem, na terenie Powiatu Wadowickiego istnieje 30 różnych kierunków kształcenia zawodowego.

B. szkoły podstawowe i gimnazja - dostępność nowoczesnej infrastruktury oświatowej

Poniżej zestawienie tzw. infrastruktury oświatowej, z rozbiem na ilość uczniów, sal lekcyjnych i pracowni tematycznych oraz przegląd najważniejszych tzw. zajęć pozalekcyjnych.

nazwa szkoły- ilość uczniów- ilość sal sale tematyczne/pracownie sala gimnastyczna - świetlica (stołówka)	kółka - sekcje - kluby akcje społeczne - podstawy przedsiębiorczości
Zespół Szkół Publicznych nr 1 - 748 -26 sale: 2 komputerowe i 2 multimedialne; muzyczna; historyczna; fiz. i chemiczna; polonistyczna; geograficzna; biologiczna; religijna; językowa; plastyczna; sala gimnastyczna i korekcyjna, świetlica+ stołówka	kółka: baśniowe, rękodzieła artystycznego, chemiczne, redakcja gazetki szkolnej; sekcje: koszykówki i siatkówki
Zespół Szkół Publicznych nr 2 - 532 -21 biblioteka, czytelnia multimedialna, sala zabaw, sala gimnastyczna; pracownie: 2 komputerowe,	klasy 1-3 (SP)- zajęcia z ceramiki; koła: teatralne, przyrodnicze, plastyczne, astronomiczne, matematyczne, fizyczne,

biologiczno-przyrodnicza, chemiczna, fizyczna, techniczna; sale: muzyczna, plastyczna, 2 matematyczne, 2 polonistyczne; świetlica + stołówka	chemiczne, geograficzne, dziennikarskie, historyczne, językowe; zespół wokalny; spółdzielnia uczniowska - <i>Pszczółka</i>
Zespół Szkół Publicznych nr 3 - 525 pracownie: językowa, plastyczna, techniczna, komputerowa, biologiczno - geograficzna, historia i WoS, matematyczna, polonistyczna, chemiczna, fizyczna, multimedialna, muzyczna, polonistyczna, przyrodnicza (<i>radosna szkoła</i>)	Klub Młodego Ratownika, BRD, PCK, koło turystyczne, zajęcia: plastyczne, logiczne, teatralne, zabawy świetlicowe rozwijające twórcze myślenie, spotkania rodzinne (Dzień Babci i Dziadka, Dzień Rodziny), Teatr Jedynki, zespoły muzyczne; zbiórka makulatury (cel: zakup stojaków na rowery, zakup oświetlenia dyskotekowego), redagowanie gazetek szkolnych
Szkoła Podstawowa nr 1 - 395- 12 pracownie: komputerowa, przyrodnicza, stacja meteorologiczna, sale: muzyczna, matematyczna, katechetyczna, gabinet terapii pedagogicznej/ wczesne wspomaganie rozwoju dziecka, rewalidacja świetlica, sala gimnastyczna, biblioteka	edukacja regionalna; kluby/koła: ciekawej książki, podróżnika, turystyczne, przyrodnika fotografa, j. ang., teatralne, matematyczne, BRD, gazetka szkolna „Plusik”, Grupa Papiaska, kulinarne, plastyczne, szachowe; zespół wokalny, ZHP sekcje: piłka koszykowa, piłka siatkowa, sekcja pływacka, SKKT, mini-gry sportowe
Zespół Szkół nr 1- Chocznia 370 - 18 pracownie -8; sala gimnastyczna i salka gimnastyki korekcyjnej	kółka: j. pol. i ang., historyczne, przyrodnicze, biblioteczne, plastyczne, techniczne, geograficzne, turystyczne, biologiczne, chemiczne, informatyczne, zespół teatralny; basen (dojazd), SKS; podstawy przedsiębiorczości- WoS.
Zespół Szkół Nr 2 - Chocznia 217- 8 pracownia komputerowa, sala gimnastyczna	koła: humanistyczne, chemiczne, matematyczne, informatyczne, przyrodnicze, j. ang., historyczne, misyjne; sport: siatkówka, piłka nożna, karate
Zespół Szkół, Jaroszwice - 163 sala informatyczna, zastępcza sala gimnastyczna	koła: plastyczne, matematyczne, geograficzne, plastyczne, j. ang., teatralne, szachowe; BRD, program: „Ratujemy i uczymy ratować”, udział w zawodach sportowych; zespół wokalny, projekt „G”;
Zespół Szkół Publicznych, Klecza Dolna -290 - 14; pracownia komputerowa, sala teatralna, sala gimnastyczna, 2 świetlice + stołówka	koła: plastyczne, informatyczne, polonistyczne, matematyczne, przyrodnicze, geograficzne; j. ang., j. niem., teatralne; Klub Młodego Historyka, Klub Chemika; SKS i UKS
Zespół Szkół Publicznych, Wysoka - 271 - 12; sala gimnastyczna, 2 pracownie komputerowe, pracownia fizyko – chemiczna, sale: historyczną i biologiczną	koła: plastyczne, dziennikarskie, taneczne, matematyczne, muzyczne, zespół wokalny; Klub Miłośników Książki, Klub Młodego Chemika, Klub Młodych Twórców, teatr „Profil”;
Szkoła Podstawowa, Zawadka - 83 - 6; 2 sale komputerowe,	zajęcia plastyczne; klub sportowy -łucznictwo

Szkoła Podstawowa, Kleczy Zarąbki - 68-6; sala komputerowa, sala gimnastyczna, sala zabaw	koła: poprawnej polszczyzny, BRD, plastyczne, matematyczne, szachy;
Szkoła Podstawowa, Babica - 69 - 8; pracownia komputerowa i sala multimedialna;	programy twórczego myślenia uczniów edukacji wczesnoszkolnej, kółko dziennikarskie i kluby: LOP, PCK; wolontariat
Szkoły prowadzone przez Stowarzyszenie Przyjaciół Szkół Katolickich	
Zespół Szkół, Ponikiew -85 -8 świetlica, pracownia komputerowa	kółka: matematyczne, fizyczne, j. niem., artystyczne, teatralne, biologiczne
Zespół Szkół, Stanisław Górny - 152 - 9; świetlica, pracownia komputerowa i sala gimnastyczna	koła: taneczne, muzyczne, plastyczne, sportowe teatralne; kluby: Mądrej Główni, Jana Pawła II, Misyjny, Turystyczny, teatrzyk „Kurtyna” SKS, wolontariat;
Zespół Szkół, Barwałd Dolny - 90 - 15 sala komputerowa i zastępcza sala gimnastyczna;	kółka: filozoficzne, j. pol., j. ang., j. niem., matematyczne, fotograficzne, teatralne, muzyczne, plastyczne, turystyczne, szachy, misyjne, Klub Jana Pawła II, chór, SKS

- Analiza zestawienia wskazuje na nierównowagę w dostępie uczniów z obszarów wiejskich do szkół w pełni wyposażonych. Dotyczy to zarówno pracowni tematycznych, bibliotek, świetlic ze stołówkami.
- Zakładając, że naczelnym dobrem, którym kierują się rodzice, zespoły nauczycielskie i samorząd, jest dostęp każdego ucznia do pełnej infrastruktury oświatowej, to szkoły, które takich możliwości nie mają powinny zostać zlikwidowane i przeznaczone, na przykład na centra aktywności kulturalnej społeczności lokalnych. Sytuacja, w której występują znaczące dysproporcje w dostępie uczniów do nowoczesnej infrastruktury szkolnej wymaga zmiany.
- Dylemat: czy zlikwidować małą szkołę, bez odpowiednich warunków i dowozić uczniów do szkoły w pełni wyposażonej jest łatwy do rozwiązania, gdy imperatywem naczelnym uczynić gwarantowanie wszystkim uczniom równych szans. Obecna sytuacja infrastrukturalna kilku małych szkół tego nie gwarantuje.
- Należy podkreślić pozytywny fakt istnienia w Gminie sieci przedszkoli z ilością miejsc zaspokajającą potrzeby.

Inne problemy zgłoszone przez Zespół konsultacyjny - analiza SWOT:

- brak skoordynowanej informacji o zajęciach pozalekcyjnych,
- brak współpracy kuratorium oświaty z przedsiębiorcami w zakresie korelacji kierunków kształcenia,
- geografia sieci szkolnej.

6. PRZESTRZEŃ PUBLICZNA- ZAGADNIENIA PROBLEMOWE

WNIOSKI PROGRAMOWE- P R Z E S T R Z E Ń P U B L I C Z N A

Poniżej zestawienie zbiorcze problemów opracowane na podstawie wniosków zgłoszonych przez Zespół Konsultacyjny, analizy *Ankiety diagnostycznej* oraz wniosków eksperckich na podstawie badań terenowych, analizy dokumentów planistycznych Gminy oraz konsultacji z odnośnymi tematycznie pracownikami Urzędu Miejskiego.

obszar analizy	problemy i bariery - słabe strony
organizacja i estetyka miasta	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dominacja transportu samochodowego ▪ brak tras rowerowych - komunikacja rowerowa, jako miejska alternatywa transportowa ▪ niedostateczna ilość zieleni w mieście ▪ zagęszczenie reklam obniżających jakość przestrzeni miejskiej (w tym: reklamy wielkogabarytowe) ▪ zaniedbane elewacje budynków - głównie prywatnych ▪ niedostateczne bezpieczeństwo publiczne
infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> ▪ brak sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na ok. 30% obszarów wiejskich (część północno - wschodnia) ▪ brak nowych mieszkań komunalnych
transport infrastruktura drogowa	<p>TRANSPORT DROGOWY</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ słaba dostępność komunikacyjna ▪ brak drugiego połączenia mostowego nad rz. Skawą ▪ niedostateczna ilość parkingów (brak parkingu wielopoziomowego) ▪ brak obwodnicy południowej ▪ jakość i ilość chodników, zwłaszcza na obszarach wiejskich ▪ jakość dróg - utrzymanie zimowe <p>TRANSPORT KOLEJOWY</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ brak odpowiednich połączeń kolejowych - regionalnych, łączących Wadowice z najbliższymi aglomeracjami (Kraków, Katowice)

1. Użytkowanie i ochrona środowiska - problemy.

Odpady komunalne

Poniżej zestawienie struktury odpadów komunalnych za II półrocze 2013 r., za: *Ocena systemu gospodarowania odpadami komunalnymi - Wadowice, marzec 2014.*

kody	20 03 01	20 02 01	20 01 02	20 01 01	20 01 39	15 01 02	15 01 07	razem
lipiec	413,94	0,00	22,40	4,40	3,18	0,00	0,00	443,92
sierpień	532,78	0,00	56,50	10,70	38,80	0,00	0,00	638,78
wrzesień	502,37	0,00	0,00	4,44	0,00	17,56	65,82	590,19
paździer.	610,68	1,28	0,00	7,54	0,00	15,12	74,10	708,72
listopad	482,10	0,00	0,00	4,44	0,00	10,52	56,86	553,92
grudzień	570,92	0,00	0,00	5,64	0,00	17,98	65,62	660,16
razem	3 112,79	1,28	78,90	37,16	41,98	61,18	262,40	3 595,69

Objaśnienie kodów: *zmieszane odpady komunalne - 20 03 01; odpady biodegralne - 20 02 01; szkło - 20 01 02; papier- tektura- 20 01 01; tworzywa sztuczne - 20 01 39; opakowania z tworzyw sztucznych - 15 01 02; opakowania ze szkła - 15 01 07.*

Zestawienie odpadów komunalnych za II połowę 2013r. wg struktury, wskazuje na: niski zakres segregacji - odpady zmieszane (20 03 01) stanowią 86,6% masy zebranych odpadów. Niski jest też wskaźnik zebranych odpadów biodegralnych (20 02 01), który wynosi 1,28 Mg.

Z szacunkowych danych wynika, że statystyczny mieszkaniec Gminy „wytwarza” rocznie - średnio 200 kg odpadów, w tym odpadów zmieszanych 187 kg. Powyższe zestawienie uwzględnia dane z pierwszych sześciu miesięcy funkcjonowania tzw. „ustawy śmieciowej”. Dane z kolejnych okresów potwierdzają zmianę proporcji poprzez zwiększenie ilości odpadów segregowanych.

W zakresie gospodarki odpadami Gmina Wadowice spełnia określone w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku poziomy odzysku.

Zanieczyszczenia powietrza

W opinii Zespołu konsultacyjnego najpoważniejszym problemem ekologicznym Gminy jest stężenie zanieczyszczeń powietrza, na skutek niskiej emisji (m.in. szkodliwe pyły, dioksyny, tlenki siarki i tlenki azotu).

Większość zanieczyszczeń powietrza powstaje na terenie Gminy, a główne emitory to domowe systemy grzewcze, opalane paliwami niskiej jakości i paliwami wyjątkowo szkodliwymi (np. odpadami przemysłowymi i podobnymi) oraz pojazdy samochodowe, „odpowiedzialne” za zanieczyszczenia komunikacyjne⁶ (oprócz powietrza, także gleby i wód gruntowych). Znaczącym emitorem zanieczyszczeń powietrza są ponadto małe przedsiębiorstwa usługowo - produkcyjne działające na terenie Gminy np. piekarnie, zakłady obuwnicze, stolarskie, itp.

Kultura ekologiczna

Kultura ekologiczna wyraża się w zrównoważonym gospodarowaniu zasobami oraz w dążeniu do samoograniczenia w wytwarzaniu odpadów i zanieczyszczeń. W społeczności Gminy zmian wymagają następujące przejawy kryzysu kultury ekologicznej:

- nielegalne wysypiska odpadów wielkogabarytowych i budowlanych (pasy przydrogowe, lasy);
- niewłaściwe paliwa w domowych systemach grzewczych;
- zagęszczanie ruchu samochodowego i poszerzanie strumienia zanieczyszczeń komunikacyjnych; organizowanie parkingów, nawet tam, gdzie przestrzeń miejska powinna być od nich uwolniona (na przykład: plac Kościuszki).
- nieprawidłowe korzystanie z zbiorników na nieczystości płynne oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków;
- nielegalne włączenia wód opadowych do systemu kanalizacji sanitarnej;

Niska kultura społeczna przejawia się również brakiem dbałości o przestrzeń publiczną.

Energie odnawialne

Znaczącej zmiany wymaga zwiększenie udziału energii odnawialnych w bilansie energetycznym Gminy.

⁶ W trzynastym wydaniu (16. 09. 2014) *Europejskiego Tygodnia Mobilności* (pod auspicjami Komisji Europejskiej) - kampanii, pod hasłem *Nasze ulice, nasz wybór*, promującej ideę przestrzeni miejskich wolnych od samochodów, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, wzięło udział 2000 miast i miasteczek. Siim Kallas, odpowiedzialny za politykę transportu w Komisji Europejskiej, powiedział: *Zbyt długo samochody osobowe decydowały o sposobie planowania miast. Obecnie nasze gospodarki tracą co roku 100 mld euro z powodu zatorów, nie mówiąc o stracie czasu i skutkach dla zdrowia*. Info: www.mobilityweek.eu. Wymiernym efektem *Europejskiego Tygodnia Mobilności* jest kilka tysięcy zrealizowanych projektów, typu: infrastruktura dla rowerzystów i pieszych, spowalnianie i rozgęszczanie ruchu drogowego, poprawa dostępności transportu publicznego oraz edukacja.

7. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ - RAPORT DIAGNOSTYCZNY

1. Struktura podmiotów gospodarczych i przedsiębiorczość

Na dzień 31.12.2013 r. w Gminie Wadowice (dalej: Gmina) działalność gospodarczą prowadziło ponad 4 537 podmiotów, w tym: 104 podmioty z sektora publicznego (głównie jednostki prawa budżetowego Gminy i Powiatu - 87). Istnieje także pięć firm działających jako spółki prawa handlowego i trzy przedsiębiorstwa państwowe. W sektorze prywatnym blisko 3 500 podmiotów (80% wszystkich podmiotów prywatnych) to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, 430 - to spółki cywilne, 249- spółki prawa handlowego (w tym: 8 spółek akcyjnych i 167 z ograniczoną odpowiedzialnością) i 28 spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Coraz częściej pojawiają się także spółki komandytowe (także sp. z o.o. sp.k oraz S.A. sp.k.). W Gminie działa też 16 spółdzielni i 98 stowarzyszeń i fundacji, deklarujących prowadzenie działalności gospodarczej.

Zestawienie - podział sektorowy podmiotów gospodarczych

Podmioty wg sektorów własnościowych	liczba
sektor publiczny – ogółem (w tym):	104
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	87
przedsiębiorstwa państwowe	3
spółki handlowe	5
sektor prywatny – ogółem (w tym):	4 433
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	3 484
spółki handlowe	244
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	28
spółdzielnie	16
fundacje	9
stowarzyszenia i organizacje społeczne	89
razem	4 537

W ogólnej liczbie 4537 podmiotów gospodarczych, 2771 (60%) działało w mieście, natomiast 1766 (40%) na obszarach wiejskich.

Zestawienie podmiotów gospodarczych ze względu na strukturę własnościową i miejsce działania:

	Gmina Wadowice	miasto	obszar wiejski
sektor publiczny	104	77	27
sektor prywatny	4 433	2 694	1 739
razem	4 537	2 771	1 766

Poniższa tabela Wskaźników Zrównoważonego Rozwoju (dalej: WZR), pokazuje wartości wskaźników dla Gminy oraz dla gmin z grupy porównawczej, gmin powiatu, województwa i kraju.

Wskaźniki Zrównoważonego Rozwoju - rok 2012

Wskaźniki Zrównoważonego Rozwoju	Gmina Wadowice	gminy porówn.*	powiat	wojew.	kraj
liczba podmiotów gospodarczych/ 1000 mieszkańców	117,89	88,10	116,10	93,63	91,98
udział jednostek gospodarczych sektora prywatnego w stosunku do ogółu - %	97,57 %	96,44%	97,97%	96,62%	95,68%
stopa zatrudnienia - liczba pracujących na 1000 mieszkańców	290,64	181,03	214,61	192,78	187,11

*Wadowice zaliczono do grupy gmin miejsko-wiejskich o ilości mieszkańców powyżej 12 tys. i niskich dochodach - od 2400-2700 zł/1 os.

Z danych porównawczych wynika, że w Gminie istnieje przeciętnie, znacznie więcej podmiotów niż wskazuje średnia krajowa, czy wojewódzka, a także w grupie gmin porównawczych, gdzie wskaźniki kształtują się na poziomie ok. 90 podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Tymczasem w Gminie oraz w Powiecie Wadowickim wartość wskaźnika wynosi 116-118, czyli o 30% procent więcej; w roku 2013 wskaźnik wzrósł do 119. To znacząca przewaga, świadcząca o dużej przedsiębiorczości mieszkańców.

Głębsza analiza wskaże, że źródłem tak wysokiego poziomu przedsiębiorczości, rozumianego jako ilość podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców - jest duża ilość mikrofirm pracujących w sektorach meblarskim oraz obuwniczym, zlokalizowanych w Kalwarii Zebrzydowskiej w Wadowicach i okolicznych wsiach.

Wskaźnik ilości podmiotów gospodarczych sektora prywatnego (osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - CEIDG) wynosi dla kraju i województwa 96-97 %, natomiast w Gminie Wadowice i w powiecie wskaźnik ten jest wyższy i wynosi 98%. Duża ilość podmiotów gospodarczych przekłada się na zatrudnienie, co rzutuje - co oczywiste - na stosunkowo niski poziom bezrobocia w Gminie Wadowice.

Tabela poniżej wskazuje jakie znaczenie dla gospodarki Wadowic mają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Bez przesady można rzec, że to jest istota przedsiębiorczości lokalnej.

Struktura porównawcza podmiotów gospodarczych (31.12.2012)

Struktura podmiotów gospodarczych	Gmina Wadowice	gminy porówn.	powiat	woj.	kraj
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą/1000 mieszkańców	92	69	94	73	70
fundacje prowadzące działalność gosp.- %	0,18%	0,16%	0,11%	0,16%	0,18%
podmioty gospodarcze sektora prywatnego ogółem/1000 mieszkańców	115	85	114	91	88
udział osób fizycznych w liczbie jednostek ogółem - %	78%	78%	81%	79%	76%
udział osób fizycznych w liczbie jednostek ogółem sektora prywatnego - %	80%	81%	82%	82%	79%

Analiza danych w tabeli poniżej wskazuje, że ilość podmiotów gospodarczych rośnie: w miejsce 80 zlikwidowanych jednostek gospodarczych powstały 103 nowe. Na tej podstawie i na podstawie danych wcześniej omawianych można stwierdzić, że w ostatnich dwóch latach tempo przyrostu nowo rejestrowanych (a także saldo) podmiotów wzrasta szybciej.

W grupie osób w wieku produkcyjnym, a więc w praktyce mogących prowadzić działalność gospodarczą, w roku 2013 powstało 165 nowych podmiotów na 10 tys. ludności.

Ewidencja podmiotów gospodarczych w systemie REGON

Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON (31.12.2013)	ilość
podmioty w rejestrze REGON/na 10 tys. ludności	1190
jednostki nowe w rejestrze REGON/na 10 tys. ludności	103
jednostki wykreślone z rejestru REGON/na 10 tys. ludności	80
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą/na 1000 osób w wieku produkcyjnym	146
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne/na 10 tys. mieszkańców	26
podmioty nowo zarejestrowane/na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	165
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	190

Dokonując analizy działalności gospodarczej prowadzonej w Gminie oraz przedsiębiorczości warto zdawać sobie sprawę z sytuacji demograficznej.

Demograficzne wskaźniki procentowe (2012 r.)

Demografia - WZR	Gmina Wadowice	gminy porówn.	powiat	woj.	kraj
ludność w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do liczby ludności -%	19,6%	18,7%	20%	19,6%	18,7%
ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby ludności -%	17,5%	16,7%	16,6%	17%	17,1%
<i>wskaźnik obciążenia demograficznego</i> - ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	58,8%	55,0%	57,5%	57,7%	55,9%

Z przedstawionych danych w tabeli powyżej wynika, że z punktu widzenia możliwości gospodarczych, aktywności zawodowej wskaźniki demografii nie są korzystne dla Gminy. O ile udział ludności w wieku przedprodukcyjnym waha się na poziomie przeciętnym dla województwa i powiatu, to w przypadku osób w wieku poprodukcyjnym wskaźnik ten jest wyższy niż w województwie nawet znacznie wyższy od gmin z grupy porównawczej i kraju. Powoduje to nie tylko mniejszą dostępność zasobów pracy ludzkiej, ale także poważne obciążenie demograficzne dla Gminy, wzrost wydatków społecznych, konieczne inwestycje z tym związane, itp..

Wskaźnik *obciążenia demograficznego*, który w roku 2013 zbliżył się do granicy 60% to ważny sygnał dla przyszłości Gminy i wyzwanie zarządcze.

Powyższe dane stanowią punkt wyjścia do badania aktywności zawodowej na rynku pracy Gminy Wadowice i porównania jej w skali powiatu, województwa i kraju.

Aktywność zawodowa mieszkańców Gminy Wadowice w 2012 r. (%)

Aktywność na rynku pracy - WZR	Gmina Wadowice	gminy porówn.	powiat	woj.	kraj
pracujący w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym -%	46,2 %	28%	33,8 %	30,4 %	29,1%
wskaźnik zatrudnienia kobiet w liczbie kobiet ogółem - %	29,7 %	17%	21,7%	18,6%	17,9%
stopa zatrudnienia - liczba pracujących na 1000 mieszkańców	290,6	181	214,6	192,8	187,1
bezrobotni na 100 osób w wieku produkcyjnym	7,9%	9,1%	7,9%	8,6%	10%

Przedstawione dane wskazują, że udział pracujących w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym, a więc potencjalnie czynnych zawodowo jest zdecydowanie wyższy niż w kraju, województwie i w gminach porównawczych. Różnica w poziomach jest niebagatelna, bo wynosi ponad 50%. Wskaźnik jest także znacznie wyższy niż w powiecie wadowickim. To kluczowy argument

potwierdzający tezę o wysokiej przedsiębiorczości i aktywności zawodowej mieszkańców Gminy Wadowice.

Jak już było powiedziane duża ilość podmiotów gospodarczych w Gminie Wadowice przekłada się na znacznie większe zatrudnienie. Przy średnim zatrudnieniu w kraju (województwie) ok. 190 pracujących na 1000 mieszkańców, w powiecie stopa zatrudnienia wynosi 215, a w Wadowicach 290, więc o 50 % wyższa od krajowej. Rezultatem aktywności czy też pracowitości jest znacznie niższe bezrobocie w Gminie, wynoszące 7,9 %, w stosunku do 10 % w kraju i 8,6% w województwie. Zwraca jednak uwagę fakt, że znacznie większa ilość pracujących w wieku produkcyjnym nie przekłada się wprost na jeszcze mniejsze bezrobocie. To wynika z tego, że należy odmiennie traktować miasto oraz tereny wiejskie. W mieście bezrobocie jest małe, a w wioskach Gminy znacznie większe, poza położonymi wzdłuż drogi nr 52, Choczną, Kleczą Dolną i Jaroszowicami.

2. Analiza poziomu przedsiębiorczości i struktury gospodarczej w poszczególnych branżach oraz w miejscowościach Gminy.

Ogólny wskaźnik aktywności zawodowej kobiet w Gminie Wadowice wynosi ponad 40% i jest znacznie wyższy niż w kraju, województwie, w gminach porównawczych i w powiecie. Podobna sytuacja jest wśród kobiet w wieku 15+, w której wskaźniki są jeszcze bardziej korzystne dla Wadowic i wynoszą niemal 41%. Biorąc pod uwagę to, że w Wadowicach przypada 107 kobiet na 100 mężczyzn, oraz że średnia wieku kobiet jest dłuższa niż mężczyzn, a stopa zatrudnienia kobiet w Gminie jest znacznie wyższa od średniej krajowej (17-19), wojewódzkiej i powiatowej – i wynosi blisko 30, być może nie bez racji będzie stwierdzenie, że najbardziej pracowite i aktywne są w Gminie kobiety!

Poziom i struktura zatrudnienia kobiet - WZR

Poziom i struktura zatrudnienia kobiet - WZR	Gmina Wadowice	gminy porówn.	powiat	woj.	kraj
udział czynnych zawodowo kobiet w liczbie mieszkańców w wieku 15 +	40,5%	28,3%	31,6%	29,3%	29,6%
- udział czynnych zawodowo kobiet w liczbie kobiet ogółem w wieku 15 +	40,8%	26,7%	31,7%	28,4%	28,5%
stopa zatrudnienia kobiet - liczba pracujących w liczbie kobiet ogółem	29,7%	17%	21,7%	18,6%	17,9%

Interesujące jest zbadanie w jakich dziedzinach prowadzona była działalność gospodarcza w Gminie Wadowice. Najbardziej ogólny podział GUS wskazuje, że rolnictwem, leśnictwem, rybactwem parą się jedynie 75 podmiotów, przemysłem i budownictwem 1305, natomiast zdecydowanie największą ilość firm prowadziła tzw. pozostałą działalność gospodarczą.

Podmioty wg PKD 2007 i rodzajów działalności	liczba
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	75
przemysł i budownictwo	1305
pozostała działalność	3157
ogółem	4537

Bardziej szczegółowa analiza wskazuje, że dominującymi rodzajami działalności (branżami), w których prowadzą działalność podmioty gospodarcze w Gminie, są:

- handel hurtowy i detaliczny;
- serwis pojazdów mechanicznych;
- przetwórstwo przemysłowe;
- budownictwo;
- działalność profesjonalna, naukowa, techniczna, doradcza.

Jednostki gospodarcze w rejestrze REGON wg sekcji PKD 2007 (31.12.2013)	liczba
G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa samochodowych, włączając motocykle	1 341
C - przetwórstwo przemysłowe	770
F - budownictwo	522
M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	367
S i T - pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	273
H - transport i gospodarka magazynowa	171
Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna	171
P - edukacja	166
I - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	137
J - informacja i komunikacja	123
K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa	113
L - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	100
N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	90
R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	82

A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	75
O - administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	23
E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	8
D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3
B - górnictwo	2
razem	4 537

Podmioty prowadzące działalność gospodarczą trudnią się następującymi dziedzinami:

- handel detaliczny prowadzi 937 podmiotów gospodarczych (żywność, napoje, wyroby tytoniowe, owoce, warzywa, mięso i jego przetwory, ryby, pieczywa, ciasta, sprzęt, techniczny, AGD, tekstylia, obuwie itd.);
- handel hurtowy prowadzi 240 podmiotów (m.in. składy drewna, materiałów budowlanych, wyposażenie, odzież i obuwie, złom, AGD, itp.);
- co najmniej 50 osób jest agentami oferującymi różne produkty i usługi;
- 164 podmioty gospodarcze zajmują się sprzedażą hurtową i detaliczną pojazdów osobowych, handlowych, części i akcesoriów, naprawą, konserwacją i serwisem pojazdów, itd.
- 261 podmiotów gospodarczych zajmuje się produkcją obuwia, a ponadto: wyprawą i przygotowaniem skór oraz dziedzinami pokrewnymi;
- produkcją mebli pokojowych, wyposażenia kuchennego, biurowego i sklepowego zajmuje się 118 podmiotów, dodatkowo 83 oferuje wyroby tartaczne, płyty, wyroby stolarskie i ciesielskie oraz akcesoria;
- obróbką metalu, w tym: dla przemysłu meblarskiego oraz obróbką innych materiałów, np. tworzyw sztucznych, szkła, ceramiki zajmuje się po 50 podmiotów;
- budownictwo, to ważna dziedzina działalności w Gminie - ponad 520 firm pracuje w tym segmencie, do tego dochodzą prace i usługi na styku budownictwa, meblarstwa, wyposażenia wnętrza;
- usługi doradztwa, technicznego, gospodarczego, architektonicznego, itp. to coraz ważniejsza gałąź gospodarki lokalnej; w tym obszarze działa już 367 podmiotów gospodarczych (!), w tym 76 firm oferuje usługi prawnicze, ponad 80 firm profesjonalne doradztwo w różnych dziedzinach i usługach;
- transport, spedycja, logistyka, to także istotna część lokalnej gospodarki, funkcjonuje tutaj 171 podmiotów, przede wszystkim w transporcie drogowym towarów, ponadto: transport pasażerski, taksówki, spedycja, itp.
- restauracje, kawiarnie, bary, stałe i ruchome punkty sprzedaży, catering - 126 podmiotów, baza hotelowa -11 firm i związane z tym usługi przewodnickie, pamiątkarskie, wydawnicze, itd.
- opieka zdrowotna - to 171 podmiotów (w tym: lekarze, pielęgniarki, położne, fizjoterapeuci, dentyści, itp.)

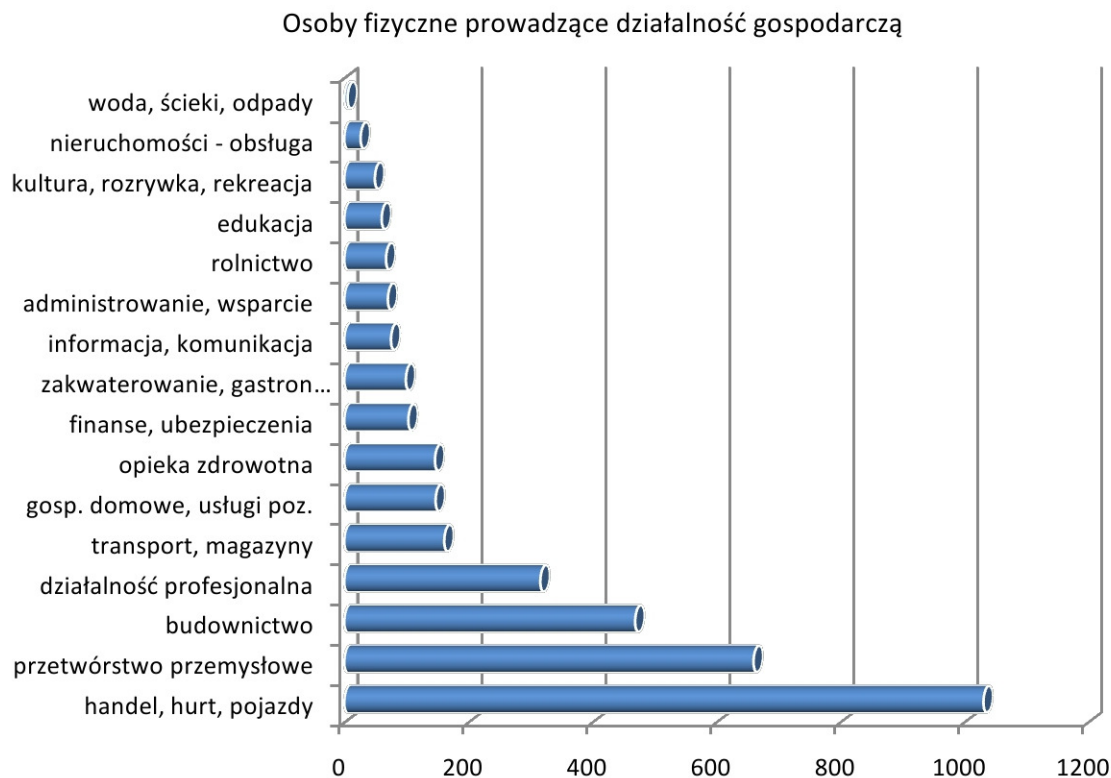
- pokaźna liczba podmiotów (powyżej stu) oferuje wyroby/usługi przez gospodarstwa domowe lub osoby indywidualne oraz inne, które często trudno sklasyfikować.

Analiza danych z kilku lat pozwala na stwierdzenie, że struktura podmiotów gospodarczych w Gminie zasadniczo nie zmienia się, chociaż zachodzą pewne zmiany strukturalne, które będą analizowane w dalszej kolejności.

Poza dziedzinami, wyżej wskazanymi, są inne ważne obszary aktywności, np. związane z funkcjami publicznymi, jak edukacja, służba zdrowia, bezpieczeństwo, administracja, czy typowo biznesowe, związane z obsługą większych firm. Będą one analizowane w dalszych częściach opracowania.

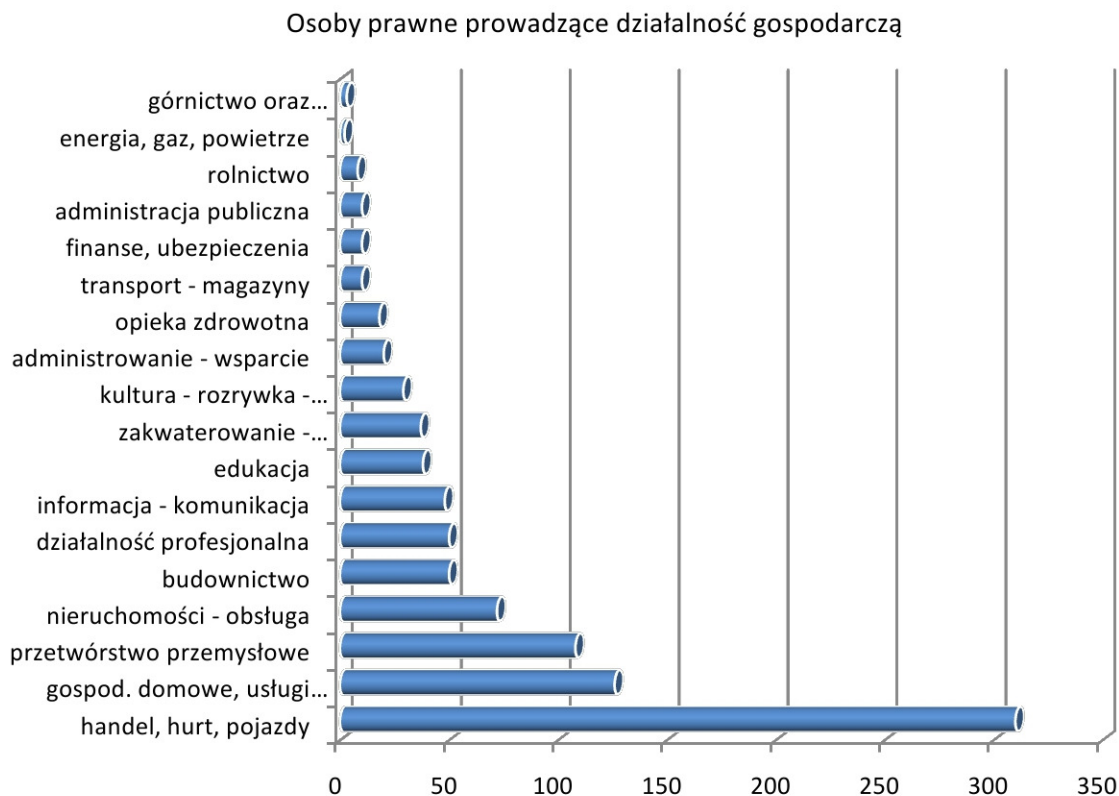
Struktura przedmiotowa działalności gospodarczej prowadzonej przez osoby fizyczne, w dużej mierze pokrywa się z wyżej omawianą. Obrazuje to zarówno tabela jak i wykres, oczywiście uwzględniając fakt, że w pewnych dziedzinach działalność prywatna jest wykluczona, ograniczona lub po prostu nie adekwatna.

osoby fizyczne – działalność gospodarcza (31.12.2013)	liczba	osoby fizyczne - działalność gospodarcza (31.12.2013)	liczba
handel, hurt, pojazdy	1031	zakwaterowanie, gastronomia	99
przetwórstwo przemysłowe	660	informacja, komunikacja	75
budownictwo	469	administrowanie, wsparcie	70
działalność profesjonalna	316	rolnictwo	67
transport, magazyny	161	edukacja	60
gosp. domowe, usługi poz.	147	kultura, rozrywka, rekreacja	49
opieka zdrowotna	146	nieruchomości - obsługa	26
finanse, ubezpieczenia	103	woda, ścieki, odpady	5
razem: 3 484			

Poniżej analiza struktury przedmiotowej działalności gospodarczej prowadzonej przez prywatne osoby prawne - tabela i wykres.

osoby prawne - działalność gospodarcza (31.12.2013)	liczba	osoby prawne - działalność gospodarcza (31.12.2013)	liczba
handel hurt, pojazdy	310	kultura - rozrywka - rekreacja	29
gospodarstwa domowe, usługi poz.	126	administrowanie - wsparcie	20
przetwórstwo przemysłowe	108	opieka zdrowotna	18
nieruchomości - obsługa	72	transport - magazyny	10
budownictwo	50	finanse, ubezpieczenia	10
działalność profesjonalna	50	administracja publiczna	10
informacja - komunikacja	48	rolnictwo	8
edukacja	38	energia, gaz, powietrze	2
zakwaterowanie - gastronomia	37	górnictwo oraz woda, ścieki odpady	po 1
razem: 948			

Struktura przedmiotowa działalności gospodarczej prowadzonej przez prywatne osoby prawne:

- Dominuje jednoznacznie sekcja G – rejestru REGON, czyli handel hurtowy, detaliczny, sprzedaż pojazdów, części i akcesoriów, naprawy i przeglądy pojazdów mechanicznych. Tego typu działalność prowadzi 310 firm.
- Na drugim miejscu są gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, produkujących wyroby oraz świadczące usługi na własne potrzeby, w większości tzw. firmy rodzinne - 126.
- Na trzecim miejscu, ze względu na ilość zarejestrowanych firm jest przetwórstwo przemysłowe - 108.

Kolejne ważne branże, to:

- obsługa nieruchomości - 72 firmy;
- budownictwo (wznoszenie budynków i budowa infrastruktury) - 50 firm;
- profesjonalne doradztwo prawne, gospodarcze, architektoniczne, itp. - 50 firm;
- 48 podmiotów to firmy informatyczne, zajmujące się oprogramowaniem, Internetem i firmy telekomunikacyjne;
- po kilkadziesiąt podmiotów gospodarczych (20-40) to firmy zajmujące się zakwaterowaniem i gastronomią, edukacją, kulturą, rozrywką i rekreacją,
- pozostałe branże reprezentowane są przez mniejszą ilość firm.

Spośród 16 spółdzielni, w branży handlowej pracuje 6, a 3 w branży budowlanej. W sektorze publicznym w Gminie funkcjonują 104 podmioty gospodarcze. Są to przede wszystkim instytucje związane z edukacją - 68 podmiotów, administracją publiczną i opieką społeczną - 13,

opieką zdrowotną - 7, kulturą, sportem - 4 oraz pojedyncze podmioty w innych działach, ze względu na ich obszar działalności niezwykle istotne dla mieszkańców.

Ponadto na terenie Gminy funkcjonują powiatowe oraz municypalne jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej - 14 (8 gminnych, 6 powiatowych). Wciąż zarejestrowane są trzy przedsiębiorstwa państwowe.

Na zakończenie analizy struktury podmiotów gospodarczych należy odnotować zmiany ilościowe.

Otóż, blisko czterysta podmiotów gospodarczych (393) zostało nowo zarejestrowanych, wśród nich dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - 292, spółki handlowe - 75, w tym 2 spółki z udziałem zagranicznym. Dominuje handel detaliczny, przetwórstwo przemysłowe, a w nim produkcja obuwia, meblarstwo oraz budownictwo. Umacnia się także informacja, a raczej informatyka i telekomunikacja.

W omawianym okresie wyrejestrowano około trzysta podmiotów gospodarczych, w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - 286 i tylko 2 spółki handlowe. Zdecydowanie najwięcej wyrejestrowanych podmiotów prowadziło działalność handlową (112), budownictwo (45), przetwórstwo przemysłowe (39).

Wyrejestrowano także 6 podmiotów publicznych, a zarejestrowano jeden, co jest związane z restrukturyzacją i konsolidacją w dziedzinie oświaty. Saldo jest jednoznacznie dodatnie i wynosi około 100 podmiotów gospodarczych. W rezultacie zmian w Gminie ubyło firm handlowych i transportowych, natomiast wzrosła ilość firm z dziedziny przetwórstwa przemysłowego i budownictwa. Najbardziej jednak cieszy dynamiczny przyrost firm w obszarze informatyki, Internetu, oprogramowania i usług powiązanych oraz firm świadczących profesjonalne usługi projektowe, architektoniczne, designu i prawne.

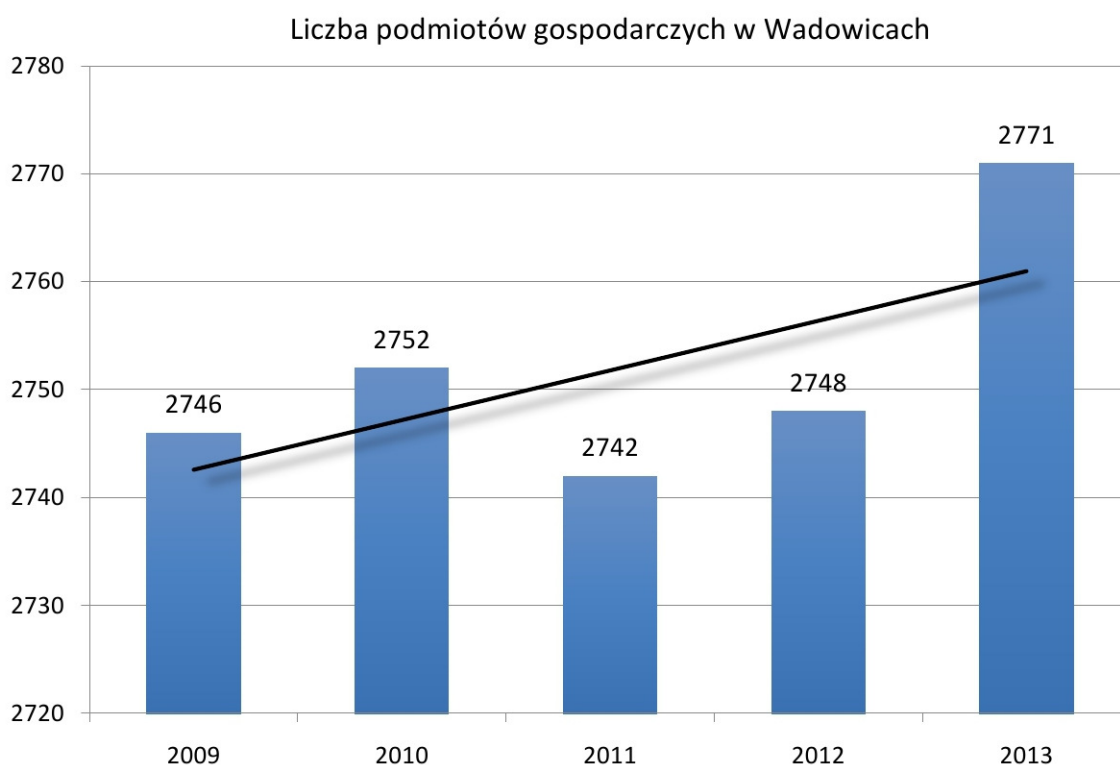
Zmiany ilości podmiotów gospodarczych na przestrzeni ostatnich pięciu lat.

Jak widać z poniższego wykresu, w ciągu ostatnich pięciu lat ilość podmiotów wzrosła, przy czym w latach 2011-12 nastąpił regres. Znaczący przyrost występuje w 2013 r. Linia trendu pokazuje dotychczasową tendencję w tym zakresie. Wg najnowszych danych na początek sierpnia 2014 zarejestrowanych w systemie REGON było w Wadowicach 2832 podmioty.

Wykaz podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą w m. Wadowice wg stanu na dzień 06.08.2014r.

rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	17
górnictwo	3
przetwórstwo przemysłowe	526
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami	4
budownictwo	410
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	823
transport i gospodarka magazynowa	118

zakwaterowanie - gastronomia	71
informacja i komunikacja	68
działalność finansowa i ubezpieczeniowa	69
działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	30
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	258
działalność w zakresie usług administrowania	62
edukacja	53
opieka zdrowotna i pomoc społeczna	156
działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	27
pozostała działalność usługowa	137
razem	2832

Największa ilość podmiotów gospodarczych, wg danych z dnia 06.08.2014r.:

- sprzedaż detaliczną prowadzi ok. 600 podmiotów, w tym np. sprzedaż detaliczną wielobranżową - 97, żywności i napojów - 77, odzieży, obuwia, itp. - 65, sprzedaż przez Internet, domy wysyłkowe - 54, wyspecjalizowane sklepy - 54;
- budownictwem zajmuje się 400 podmiotów, w tym wznoszeniem budynków – 81;
- przetwórstwo przemysłowe prowadzi 526 podmiotów, w tym piekarnie - 16 firm, odzież i tekstylia - 35, produkcja z tworzyw sztucznych, szkła, ceramiki, betonu, kamienia itp. - blisko 50 podmiotów, obróbka metali - 35 podmiotów;
- produkcja obuwia i powiązane – 167 firm;
- produkcja mebli to 83 podmioty oraz drugie tyle w kooperacji;
- sprzedaż samochodów, części, akcesoriów, przeglądy, naprawy - 110 podmiotów;

- konserwacja i naprawa maszyn oraz sprzętu - 38 podmiotów;
- transport drogowy, spedycja - 115 firm, w tym 15 taksówek;
- 2 hotele, 8 obiektów zakwaterowania; 60 restauracji, kawiarni, punktów gastronomicznych;
- 44 firmy informatyczne, internetowe, itp.;
- usługi finansowe - 25, ubezpieczeniowe - 41, obsługa nieruchomości - 36, biura prawnicze - 31, usługi rachunkowo-księgowe i podatkowe - 34;
- doradztwo architektoniczne - 34, doradztwo techniczne - 55, agencje reklamowe - 27;
- firmy turystyczne - 10, edukacja sportowa, rekreacja, nauka jazdy, itp. - 53;
- firmy ochroniarskie i sprzątanie - 30;
- praktyka lekarska - 23, specjalistyczna - 50, dentystryczna - 31, pielęgniarki i położne - 20, inne- 33;
- 14 podmiotów prowadzi działalność artystyczną i twórczą;
- 11 podmiotów zajmuje się sportem i rekreacją, a ponad 50 świadczy usługi napraw, konserwacji sprzętu w tej dziedzinie;
- fryzjerstwo i zabiegi kosmetyczne prowadzi 85 podmiotów;
- stacje benzynowe- 6;
- gry zręcznościowe (w istocie: hazardowe) - 7;
- 7 centrów handlowych oraz kilka centrów budowlanych;
- banki - 12, bankomaty: 24.

Warto dodać, że w Wadowicach są np. podmioty gospodarcze, które zajmują się: hodowlą koni, produkcją motocykli, produkcją instrumentów muzycznych, usługami pocztowymi i kurierskimi, usługami maklerskimi, badaniem rynku i opinii publicznej, wynajmem i dzierżawą: sprzętu sportowego, samochodów i furgonetek, agencja pracy tymczasowej, administracyjna obsługa biur, muzeum, szkoły językowe i inne.

Charakterystyka największych firm, z siedzibą w Gminie Wadowice

- Grupa „Maspex” - koncern – holding, o łącznych obrotach ponad 3 mld zł (2013), 35% sprzedaży to eksport; zatrudnienie: 5 tys. osób. Maspex jest liderem na rynku soków, nektarów i napojów, wiodącym producentem produktów instant (kawa cappuccino, kakao, zabielać do kawy, herbatki rozpuszczalne) w Polsce i w kilku krajach Europy śród. - wsch.: Czechy, Słowacja, Węgry, Rumunia, Bułgaria, Litwa. Maspex to także producent makaronów w Polsce i w Rumunii. Najbardziej znane marki Grupy Maspex, to: „Tymbark”, „Kubuś”, „Lubella”, „Cremona”, itd.
- „Skawa” S.A. Zakład Przemysłu Cukierniczego - firma nieodłącznie związana z Wadowicami i osobą Jana Niewidowskiego (1909 r.). Zatrudnienie - 750 osób, obroty (2013) -ponad 134 mln zł. „Skawa” jest producentem wyrobów cukierniczych, najbardziej znane na wielu rynkach świata, są wafle oblewane czekoladą - „Elitese”.
- „Ponar”- firma, która powstała początkowo jako zakład doświadczalny (1965), rozwinęła swoją działalność w latach 70. XX w.; największy krajowy producent elementów hydrauliki siłowej. Należy do grupy: „Ponar Silesia”. Obroty - ponad 70 mln zł, zatrudnienie - 350.

- „Metchem”- istnieje od 1981 r.; specjalizuje się w produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych dla przemysłu motoryzacyjnego oraz sprzętu AGD. Obroty (2012) - 47 mln zł, zatrudnienie - 180.
- „Beskidy” S.A. - Fabryka Papieru i Tektury, nowoczesny producent makulaturowego papieru ręcznikowego, ręczników papierowych, tektury litej i tekturowych zabezpieczeń podłogowych. Obroty - ok. 40 mln zł, zatrudnienie - 170 osób.
- „Badura” - znany producent obuwia (działa od 1982 r. – początkowo jako zakład rzemieślniczy); zatrudnienie – 200 osób, obroty (2011) - blisko 30 mln zł. Firma zbudowała także hotel „Badura” (3 gwiazdki).
- Zakłady Mięsne „Wadowice” - działają od 1995 r.; zatrudnienie – 100 osób, przychody ze sprzedaży - 10 mln zł. (2011). Główny rynek zbytu - Polska Południowa.
- „Pack Plus” sp. z o.o. - drukarnia opakowań, etykiet, fleksografii, itp.; działa od 1995r. Zatrudnienie – 128 osób.
- „Polski Lek” S.A. - producent suplementów diety, działa od 2000 r. (100 % akcji w Maspex); obroty - 17 mln- zatrudnienie – 40 osób.
- „Krzemień” - Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe Marcin Krzemień (działa od 1989 r.);zajmuje się obróbką i kształtowaniem szkła (umywalki oraz dekoracje szklane - mozaiki). Powiązania z firmą Glaspoint – kształtowanie i obróbka tafli szklanych. Obroty - 12 mln zł., zatrudnienie – 70 osób.
- „TMT Wadowice”sp. j. St. Kwaśny, M. Jasiński, J. Stecko - firma ogólnobudowlana oferująca kompleksową obsługę inwestycji (ma na koncie wiele znanych realizacji budowlanych i nagród branżowych). Zatrudnienie – 100 osób, obroty - 14 mln zł.
- Kamieniołom „Barwałd” sp. z o.o. w Barwałdzie Dolnym - eksploatacja kamieniołomu oraz produkcja kamiennych elementów budowlanych; roczne obroty - 7 mln zł, zatrudnienie – 20 osób.
- „Unimark” sp. z o.o. - usługi i sprzedaż maszyn i urządzeń do czyszczenia i monitoringu rur i kanalizacji (działa od 1991). Obroty - 13 mln zł., zatrudnienie – 58 osób.
- „Nowatech”sp. z o.o. (działa od 1997 r.). Producent urządzeń do zgrzewania rur z poliolefin. Obroty - 7 mln zł., zatrudnienie – 68 osób.
- „Termowad” sp. z o.o. - działa od 1992; zajmuje się wytwarzaniem, przesyłaniem i dystrybucją ciepła. Obroty - 10 mln zł., zatrudnienie – 66 osób.
- „Komwad” sp. z o.o. - spółka zarządzająca i administrująca nieruchomościami w imieniu Gminy Wadowice, przychody – 2,5 mln zł., zatrudnienie – 80 osób.
- „Rumtex” sp. z o.o. - hurtowa sprzedaż napojów alkoholowych. Obroty – 24 mln zł., zatrudnienie – 45 osób.
- „Meblokar 2 Karcz” sp.j. Barwałd Górny (działa od 1974 r.); producent frontów meblowych; obroty - 10 mln zł., zatrudnienie – 30 osób.

- „Hydex” Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Usługowe sp. z o.o. (działa od 1989 r.). Firma oferuje nietypowe układy hydrauliczne; obroty – 4 mln zł., zatrudnienie – 30 osób.
- „Inwado” sp. z o.o. (działa od 1975 r.) Budowa mieszkań w systemie deweloperskim, głównie w Wadowicach i Andrychowie. Obroty - 5 mln zł., zatrudnienie – 20 osób.

Inne firmy:

- „Hat-Trick” Janusz Płonka – drukarnia; „Hydrem” Sp. cyw. Jacek Szafraniec, Janusz Bik – serwis hydrauliki siłowej; „Filar” sp. z o.o. – wynajem nieruchomości; Hibernatus sp. z o.o. - systemy gospodarowania ciepłem i chłodem (pompy ciepłe), obroty - 2 mln zł., zatrudnienie – 12 osób; Gosp. Pomocnicze „Wojskowy Dom Wypoczynkowy Podhalanin”; „Marecki Wadowice” sp. z o.o. S.K.A. - producent frontów meblowych, okleinowanie i cięcie płyt, handel akcesoriami meblowymi (rok zał. 1994); „Wrona Produkt” Sp. z o.o. Chocznia – montaż ekspozycji targowych; „Majus” s.j. – transport krajowy i zagraniczny; Stacja benzynowa „Lipowiec” Kopiejka s.j. – Babice; „Bardimex Bis” Barbara Bąk i Stanisław Bąk sp.j. – sklepy spożywcze; „Datex” - Jakub Data i Wspólnicy - wynajem pomieszczeń biurowych i przemysłowych; Foto-mix sp. z o.o. - atelier fotograficzne; „WadowiceNET” sp. z o.o. – operator telekomunikacyjny

Kryterium zatrudnienia

Według kryterium wielkości zatrudnienia, zdecydowaną przewagę (ok. 95 %) miały podmioty małe, zatrudniające od 0 - 9 pracowników, najczęściej jednoosobowe. Ponad 200 firm zatrudniało od 10-249 osób. Tylko 7 firm można uznać za duże, z zatrudnieniem ponad 250 osób.

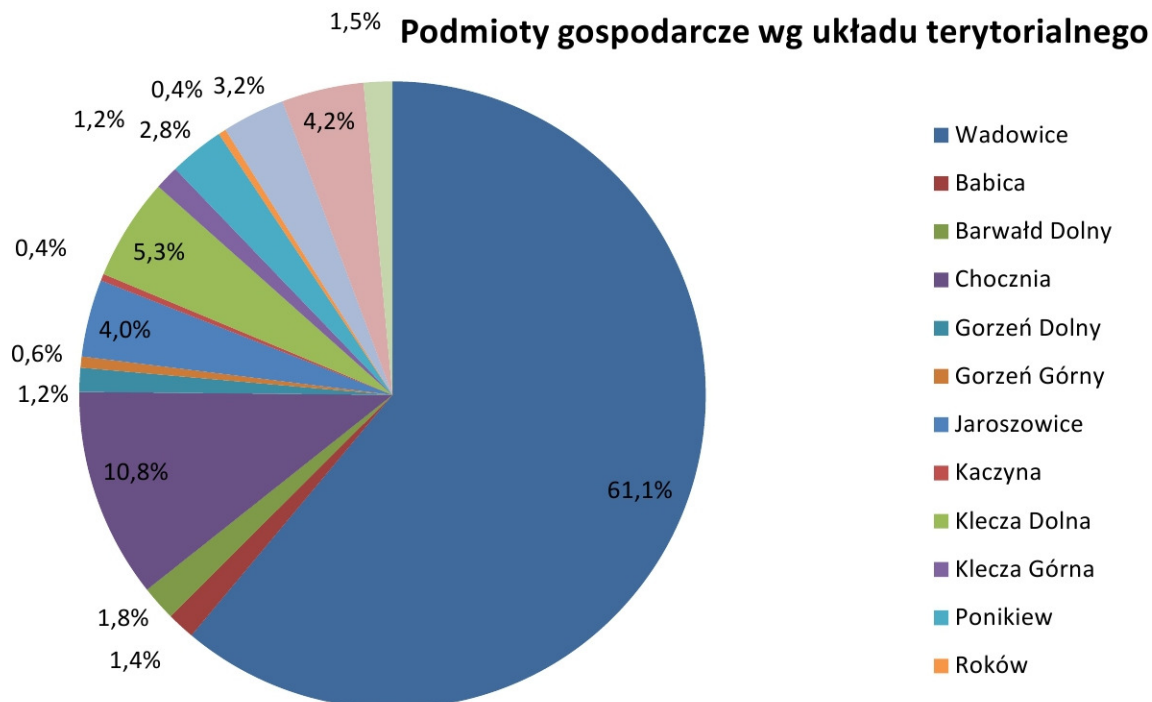
Zestawienie podmiotów gospodarczych wg wielkości zatrudnienia.

podmioty gospodarcze wg zatrudnienia	
0 - 9	4 325
10 - 49	162
50 - 249	43
250 - 999	7
razem	4 537

Terytorialna aktywność gospodarcza w Gminie Wadowice.

Gmina Wadowice - zestawienie aktywności gospodarczej wg układu terytorialnego.

Miejscowość dane: 31.12.2013		Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON				
		Ogółem	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	wg rodzajów działalności		
				rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przemysł i budownictwo	usługi
1	Wadowice	2 771 - 61%	2 016 - 57%	23 - 31%	534 - 41%	2 214 - 70%
2	Babica	65	61	5	18	42
3	Barwałd Dolny	82	73	4	47	31
4	Chocznia	491	421	14	189	288
5	Gorzeń Dolny	56	50	2	22	32
6	Gorzeń Górny	26	22	1	15	10
7	Jaroszowice	181	156	1	59	121
8	Kaczyna	16	10	-	7	9
9	Klecza Dolna	239	198	3	97	139
10	Klecza Górna	56	53	4	19	33
11	Ponikiew	129	113	1	57	71
12	Roków	18	14	4	5	9
13	Stanisław Górny	147	135	4	95	48
14	Wysoka	192	175	7	113	72
15	Zawadka	67	62	1	28	38
Razem		4 536	3 559	74	1 305	3 157

Z przytoczonych danych wynika, że kluczowe znaczenie dla rozwoju gospodarczego Gminy ma miasto Wadowice, gdzie działa ponad 61% podmiotów gospodarczych, abstrahując od ich struktury własnościowej, wielkości i znaczenia gospodarczego. Na 4536 podmiotów jakie były zarejestrowane na dn. 31.12.2013 roku w mieście Wadowice było 2771, zaś na obszarach wiejskich - 1765. Pod względem ilości oraz istotności podmiotów gospodarczych duże znaczenie dla interesów gminy, ma Chocznia (491 podmiotów) - wieś położona wzdłuż drogi prowadzącej do Andrychowa i Bielska Białej. Dominują tam firmy: detaliczne i hurtowe, sprzedaży i obsługi pojazdów samochodowych oraz firmy budowlane, zajmujące się wznoszeniem budynków, urządzeniem otoczenia i projektowaniem z tym związanym. W Choczni działa także najwięcej podmiotów rolniczych (14), ale to jest margines gospodarki lokalnej. W dalszej kolejności pod względem ilości podmiotów, są: Klecza Dolna (239), Wysoka (192), Jaroszowice (181) oraz Ponikiew (129). Wśród firm osób fizycznych, powtarzają się te same miejscowości.

W Kleczy Dolnej ważne znaczenie mają podmioty produkujące obuwie oraz meble, co wiąże się z sąsiedztwem Kalwarii Zebrzydowskiej - ośrodka tych rzemiosł. Także w Wysokiej, ponad połowa wszystkich firm zajmuje się produkcją obuwia.

W Jaroszowicach wiele firm zajmuje się przetwórstwem rolno - spożywczym oraz przygotowawczymi pracami budowlanymi. W Ponikwi ulokowały się firmy przygotowujące surowiec dla potrzeb meblarstwa. Na podstawie danych (ilościowych) można stwierdzić, że rolnictwo nie stanowi istotnej dziedziny działalności gospodarczej. W Gminie Wadowice na przestrzeni 2010-2013, daje się zauważyć dodatnie saldo podmiotów gospodarczych, czyli więcej firm powstaje niż jest wyrejestrowywanych. Największy przyrost podmiotów gospodarczych zanotowały Jaroszowice, Klecza Dolna, Zawadka oraz Stanisław Górny. Miasto Wadowice także zanotowało przyrost - w liczbie

19 podmiotów. Niepokoić może ubytek podmiotów w Kleczy Górnej, Wysokiej nawet w Choczni, choć procentowo niewielki.

Zdecydowany przyrost nowych podmiotów nastąpił w usługach, a największy spadek daje się zauważyć w rolnictwie z 90 do 74.

Na zakończenie warto przytoczyć opinię kilkunastu liderów gospodarczych i społecznych na temat: które zasoby Gminy mają szczególną wartość dla rozwoju gospodarczego. Opinie zostały zebrane podczas rozmów konsultacyjnych z:

- liderami samorządowymi: Przewodniczący Rady Miejskiej, Burmistrz Miasta, radni, Starosta Powiatu Wadowickiego;
- przedstawicielami Urzędu Miasta: Skarbnik Gminy, kierownicy wydziałów: planowania, techniczno-inwestycyjnego, ogólno-organizacyjnego, rzecznik prasowy;
- prezesami dużych firm: „Maspex”, „Skawa”, „Krzemień”, „Metchem”, „Ponar” i Zakłady Mięsne;
- właścicielami trzynastu małych firm.

Wartości i zasoby decydujące dla rozwoju gospodarki Wadowic?		+++	+	?	-
1.	Społeczeństwo - klimat społeczny - współpraca - życzliwość		!		
2.	Dziedzictwo kulturowe	!			
3.	Edukacja - oświata publiczna (edukacja ustawiczna)		!		
4.	Kultura współczesna		!		
1.	Przedsiębiorczość - jakość, ilość, rentowność - wpływ na standard życia mieszkańców		!		
2.	Rynek zbytu - dostępność	!			
3.	Instytucje otoczenia biznesu				!
4.	Kompetencje kadr przedsiębiorczości		!		
5.	Tereny inwestycyjne - plan zagospodarowania przestrzennego - infrastruktura techniczna		!		
6.	Koszt pracy najemnej		!		
1.	Organy samorządu - Rada i Burmistrz Miasta + Urząd Miasta		!		
2.	Promocja Gminy - komunikacja społeczna				!
3.	Polityka podatkowa władz lokalnych		!		
4.	Dochody pozabudżetowe - fundusze UE i inne				!
1.	Otoczenie - walory przyrodnicze i kulturowe	!			
2.	Lokalizacja - powiązania regionalne (aglomeracja, lotnisko międzynarodowe, z przejścia graniczne, itd.)		!		!
3.	Dostępność komunikacyjna				!
4.	E - komunikacja - Internet szerokopasmowy		!		

Oznaczenia: +++ wpływ bardzo pozytywny; + wpływ pozytywny; ? trudno powiedzieć; - wpływ negatywny

3. Wadowicka Strefa Aktywności Gospodarczej (SAG)

Obszar SAG Wadowice został ustanowiony Uchwałą Rady Gminy nr VI/40/2011 oraz zmieniony uchwałą XXX/289/2014. Tereny Strefy zlokalizowane są, w północnej części miasta, na zewnątrz obwodnicy (ul. J. Piłsudskiego, ul. Podstawie). Strefa (łączny obszar 58,7 ha) składa się z trzech obszarów: obszar A przy ul. Chopina - 15,2 ha; obszar B, przy ul. Legionów, Młyńska - 24,5 ha; obszar C, przy ul. Podstawie - 19 ha.

Na obszarach A i B, tereny są praktycznie wykorzystane, chociaż bliższa analiza wskazuje na pewne rezerwy w zasobach właścicieli gruntów. Można oszacować, że niezainwestowanych jest około 10 ha, głównie w obszarze C. SAG jest wyposażona w infrastrukturę; w pobliżu znajdują się także rezerwy mediów, które mogą być dostarczone z istniejącej infrastruktury po pewnych modernizacjach i budowach (głównie kanalizacja wodociągowa, deszczowa i sanitarna). Najważniejsze z punktu widzenia infrastrukturalnego jest przebudowanie drogi obwodowej terenu SAG wzdłuż rzeki Skawa oraz wybudowanie dróg na terenie obszaru C.

Firmy działające obecnie na terenie SAG:

1. Maspex GMW Sp. z o.o.; **2.** Pack Plus Sp. z o.o.; **3.** Fabryka Papieru i Tektury „Beskidy” S.A.; **4.** Wadowicka Spółdzielnia Transportu Wiejskiego; **5.** „Kasprzak” Sp.j.; **6.** „Skawa” S.A.; **7.** Wydawnictwo „Lucrum”, Sp. z o.o.; **8.** „Krzemień” - Marcin i Lucyna Krzemień; **9.** Głuc Andrzej i Teresa; **10.** „Nowatech” Sp. z o.o.; **11.** Zakłady Mięsne „Wadowice” sp. z o.o.; **12.** Zakład Remontów Elementów Hydrauliki Siłowej „Hydrem”; **13.** Elżbieta Zaręba PPHU Eldrew; **14.** Marek Kolasa.

Samorząd Gminy, przewidując deficyt terenów inwestycyjnych, wskazał w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wadowice kolejne tereny inwestycyjne w północnej części wsi Choczni (,,przy Starym Gościńcu”) o powierzchni 84 ha oraz w Wadowicach, przy ul. Podstawie, kolejne 20 ha.

WNIOSKI PROGRAMOWE – PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

1. Przedsiębiorczość

- Wsparcie przedsiębiorczości dla początkujących:
 1. Inkubator przedsiębiorczości dla mikro i małych firm;
 2. Edukacja, doradztwo - informacja gospodarcza i prawna;
 3. Nacisk na kreatywność rozpoczynających działalność gospodarczą;
 4. Możliwość uzyskania doświadczeń (praktyki zawodowe w latach szkolnych).
- Zmiany jakościowe w strukturze lokalnej gospodarki:
 1. Zwiększenie udziału firm innowacyjnych; nawiązanie współpracy przedsiębiorców z uczelniami wyższymi;

2. Zwiększenie firm z sektora produkcyjnego i sektora usług;
 3. Doradztwo gospodarcze i prawne dla mikrofirm;
 4. Instytucje otoczenia biznesu;
 5. Zwiększenie zakresu pozyskiwania dotacji z funduszy unijnych i krajowych.
- Aktywna polityka gospodarcza Samorządu Gminy:
 1. Uzbrojone tereny inwestycyjne + zachęty inwestycyjne dla nowych przedsiębiorców;
 2. Różnicowanie polityki podatkowej wobec przedsiębiorców o różnych uwarunkowaniach;
 3. Współpraca samorząd - przedsiębiorcy;
 4. Dostępność transportowa;
 5. Współpraca samorządu Gminy i Powiatu Wadowickiego w tworzeniu wszelkich ułatwień dla przedsiębiorczości.

2. Strefa Aktywności Gospodarczej

- Należy powołać instytucję zajmującą się aktywnym zarządzaniem *SAG Wadowice*, w tym poszukiwaniem oraz wsparciem nowych inwestorów.
- Należy rozpocząć działania w celu stwierdzenia zasadności i ewentualnego utworzenia podstrefy Specjalnej Strefy Ekonomicznej włączając do niej przynajmniej część obecnych oraz planowanych terenów SAG (np. dotychczas niezagospodarowanych).
- Należy przeprowadzić analizę racjonalności utworzenia inkubatora przedsiębiorczości w Wadowicach. (Optymalna lokalizacja dla inkubatora - teren SAG).
- Należy przeprowadzić analizę zasadności ułatwień i zachęt dla inwestorów i przedsiębiorców lokujących działalność gospodarczą w *SAG Wadowice*.
- Należy przeprowadzić niezbędne inwestycje infrastrukturalne na terenach inwestycyjnych oraz przygotować niezbędną dokumentację dla planowanych przyszłych obszarów Strefy.

3 . Przemysł turystyczny- potencjał do wykorzystania

- Analizując możliwości rozwoju *przemysłu turystycznego* w Gminie, trzeba dokonać kilku uściśleń i zastrzeżeń. W strategii zostało pominięte, podstawowe dla marketingu usług i produktów turystycznych rozróżnienie, że *turysta* to osoba, która, zakupiła, co najmniej jeden nocleg (i inne usługi) w miejscu destynacji, a *odwiedzający* - to osoba, która przybyła do miejsca destynacji, co najwyżej, na kilka godzin, której portfel nabywczy jest przeto niższy, a niekiedy nawet znacznie niższy niż *turysty*.

Przemysł turystyczny (kolokwialnie nazywany „turystyką”) w wachlarzu *przemysłów czasu wolnego* jest zaliczany do najbardziej dochodowych. Jest częścią gospodarki i podlega takim samym uwarunkowaniom, jak każda inna dziedzina ekonomii - obowiązują w nim racjonalne strategie rynkowe i działania: od oryginalnych inwestycji infrastrukturalnych po wyrafinowane produkty i usługi oraz efektywne metody marketingu 2.0 i 3.0.

Można określić *przemysł turystyczny*, jako węzeł wielu dziedzin i zagadnień, interdyscyplinarny

mechanizm społecznych i ekonomicznych powiązań funkcjonalnych, infrastrukturalnych, finansowych i organizacyjnych, nie tylko w celu obsługi *człowieka w podróży*, nie tylko zaspokojenia wszystkich jego potrzeb w miejscu destynacji, ale także w celu wzbudzenia motywu podróży, wywołania potrzeby podróżowania, czym zajmuje się m.in. marketing *produktów turystycznych*.

Produkt turystyczny (ma tyle definicji, ile jest szkół nauczania tzw. „turystyki”) - to jednak nic innego, jak zasoby kulturowe i/lub przyrodnicze opakowane do formuły marketingowej, do formuły wzbudzającej potrzebę zakupu, poznania, smakowania - potrzebę podróży i poznawania, przeżywania, zabawy, nauki, biznesu, itd.. Typowym, wysokodochodowym *produktem turystycznym*, zbudowanym na zasobach przyrodniczych jest „Spyw Dunajcem”, a doskonałym przykładem struktury miejskiego *produktu turystycznego*, zbudowanego na zasobach kulturowych jest miasto Kraków. Cóż bowiem Kraków sprzedaje na rynku turystycznym - przede wszystkim sprzedaje samego siebie, sprzedaje Kraków, dziedzictwo kulturowe i kulturę współczesną, sprzedaje swoją markę kulturową (wartości dodane), dla której tzw. infrastruktura turystyczna - hotele, restauracje, transport - to tylko funkcje uzupełniające. Celem przyjazdu do Krakowa jest ... sam Kraków i to, co oferuje *kultura miasta*. Jest to właściwie cała filozofia rozwijania *przemysłu turystycznego* w mieście o walorach kulturowych i odpowiedniej infrastrukturze, zdolnej do obsługi optymalnego - dla interesów miasta - strumienia ruchu turystycznego. Drogą do takiego sukcesu jest, rzecz jasna, nie tylko samo posiadanie wartości kulturowych, ale aktywny *marketing miasta*, przekształcanie swoich zasobów w produkty turystyczne i konsekwentne budowanie *marki kulturowej*, zapewnienie jej na konkurencyjnym, europejskim rynku, rozpoznawalnej pozycji i siły perswazyjnej, wzbudzającej motyw podróży.

- Na podstawie danych Centrum Informacji Turystycznej (CIT) w Wadowicach oraz obserwacji i analiz własnych można szacunkowo stwierdzić (rzecz wymaga badań pogłębionych), że na wadowickim rynku turystycznym dominuje grupa odwiedzających. Oznacza to przewagę osób o dość niskim portfelu nabywczym, ograniczonym najczęściej do zakupu biletu wstępu do Muzeum Jana Pawła II, „kremówek papieskich” i kiczowatych gadżetów, zwanych „pamiątkami”⁷ (wiele z nich o pochodzeniu azjatyckim).

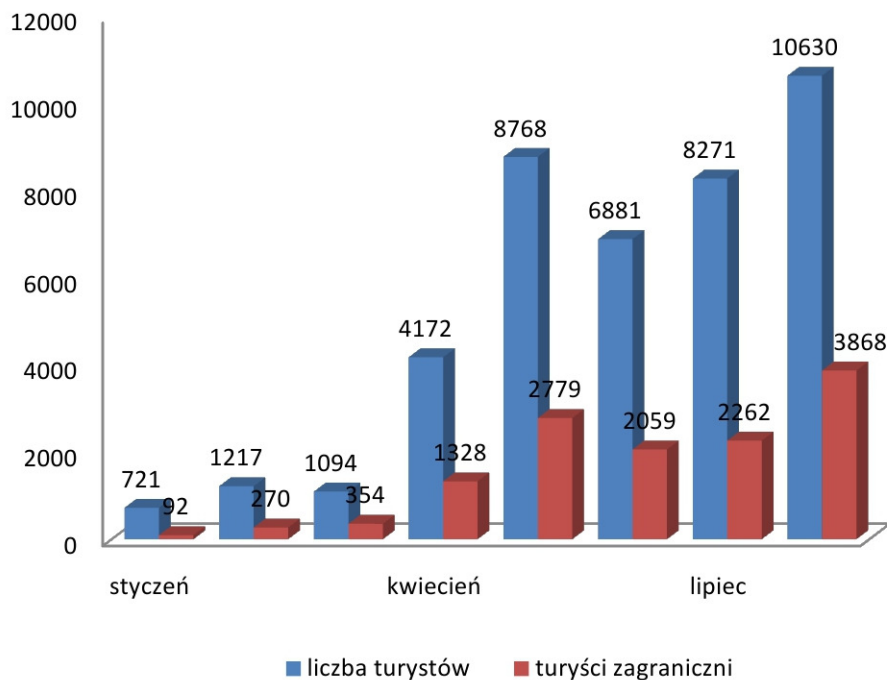
Ilościowo zatem jest to grupa duża, co potwierdzają statystyki Centrum Informacji Turystycznej, ale wartość ekonomiczna tej grupy - jest stosunkowo niska. Brak jest danych na temat rocznej populacji odwiedzających i turystów w Wadowicach. Zamieszczone poniżej zestawienie - tylko w jakiejś mierze ilustruje skalę zjawiska - a przede wszystkim pokazuje liczbę „turystów” zagranicznych indywidualnych, rozpoczynających zwiedzanie „miasta Jana Pawła II” od wizyty w Centrum Informacji Turystycznej (doskonała lokalizacja!), gdzie do dyspozycji są różnorodny ulotki informacyjne i przewodniki. Brak w tej statystyce informacji, w jakiej liczbie osoby korzystające z usług CIT są *turystami*, a w jakiej *odwiedzającymi*, każe ująć statystycznych „turystów” w cudzysłowie.

⁷ Notabene - warto zwrócić uwagę na wyjątkowe deprecjonowanie wizerunku świętego Jana Pawła II wykorzystywanego komercyjnie w najdziwniejszych kontaminacjach „dewocjonalii” i tzw. „pamiątek”. Wizerunek Jana Pawła II powinien być chroniony prawem i dostępny tym producentom i sprzedawcom, którzy gwarantują odpowiedni poziom produktu.

Zestawienie statystyki osób korzystających z usług Centrum Informacji Turystycznej w Wadowicach za lata 2010 - 2014

rok	„turyści” krajowi	„turyści” zagraniczni	informacja telefoniczna	informacja e-mail	razem
2010	9 018	4 148	1 167	1 306	15 639
2011	17 765	8 561	1 043	1 217	28 586
2012	16 289	8 498	961	1 732	27 480
2013	15 990	10 281	867	553	27 691
2014 (do 31.08)	28 742	13 012	1 002	523	43 279
Razem	87 804	44 500	5 040	5 331	142 675

- Konsekwencją niskiej wartości nabywczej odwiedzających są niewielkie korzyści rynkowe, nie zachęcające inwestorów - przedsiębiorców turystycznych do podejmowania ryzyka biznesowego. Poza tzw. bazą noclegową, o skali rentowności trudnej do zmierzenia z braku danych oraz usługami zlokalizowanymi wokół rynku trudno mówić o istnieniu w Wadowicach przemysłu turystycznego o widocznej skali w dochodach przedsiębiorców i Gminy.
- Dającą się wydzielić grupą turystyczną jest grupa turystów biznesowych, co związane jest z międzynarodowymi rynkami i, co za tym idzie, kontaktami największych wadowickich firm. Zapewne też do grupy turystów należy zaliczyć turystów pielgrzymkowych, którzy pozostają w Wadowicach dłużej niż jeden dzień. Wielkość tych grup i ich siła nabywcza nie jest zbadana.
- Silnie zaznacza się sezonowość ruchu odwiedzających i jakiejś (wielkość nieznana) grupy turystów. Ilustruje to poniższy wykres prezentujący wielkość ruchu turystycznego w 2014 r. (od I do VIII).

Sezonowość to jeden ze wskaźników trudności, przed jakimi staje przedsiębiorca turystyczny, którego np. hotel, ma rentowne obłożenie tylko w czterech/pięciu miesiącach nasilenia ruchu turystycznego, a w pozostałych generuje straty.

Reasumując, podstawowe problemy wadowickiego rynku turystycznego można ująć w dyskursywnych zagadnieniach:

- Jak przetworzyć *odwiedzających* w *turystów* i czy to w ogóle możliwe, ze względu na specyfikę ekonomii turystycznej w ośrodkach destynacji religijnej, pielgrzymkowej, a tym w istocie rzeczy są obecnie Wadowice.
- Jak wyważyć szczególne wartości i znaczenie *sacrum* świętego Jana Pawła II i jego dziedzictwa z potrzebą *profanum* – komercjalizacją *produktów turystycznych*, bez czego raczej trudno liczyć na odpowiednio duży kapitał inwestycyjny. Obecna komercjalizacja dziedzictwa św. Jana Pawła II odbywa się na poziomie „pamiątek” i nieznannej wartości dochodów z usług gastronomicznych i hotelowych. A to jest raczej podtrzymywanie status quo - generowanie ruchu *odwiedzających*, a w niewielkim, może nawet w znikomym stopniu stymulowanie rozwoju ruchu *turystycznego*.
- Jak przekonać inwestorów do kapitałochłonnych inwestycji turystycznych skoro obecnie dominuje ruch *odwiedzających*?
- Czy Gmina powinna być investorem w infrastrukturę dla *odwiedzających* czy raczej wspierać inwestycje rozwijające ruch *turystyczny*? - w partnerstwie z kim i z jakim uzasadnieniem ekonomicznym?
- Czy w ogóle możliwe jest zbudowanie *przemysłu turystycznego* w oparciu o inne, niż dziedzictwo świętego Jana Pawła II zasoby, i czy mają to być zasoby dziedzictwa kulturowego miasta, kultura

współczesna (np. międzynarodowej klasy festiwal generujący wielotysięczny ruch *turystów*), czy walory w otoczeniu?

Z przeprowadzonych konsultacji wynika, że istnieje taka wola społeczna i trwa na ten temat wewnętrzna debata we władzach samorządowych.

Najważniejszym zatem działaniem, które powinno wynikać z naszkicowanej wyżej sytuacji i z zaakcentowanych cech wadowickiego rynku *odwiedzających* i rynku *turystycznego* jest autorefleksja społeczności Gminy - czy chce rozwijać *przemysł turystyczny* i na jakich wartościach (poza wartościami dziedzictwa św. Jana Pawła II) chce oprzeć budowę efektywnych (dochodowych) *produktów turystycznych* oraz odpowiedniej infrastruktury?

Zasadniczą częścią autoanalizy powinno być opracowanie i wdrożenie profesjonalnego programu rozwoju turystyki (wraz z niezbędnymi studiami wykonalności) w oparciu o zasoby kulturowe Wadowic i zasoby otoczenia: przyrodniczego - Beskid, Jezioro Mucharskie i kulturowego - parki tematyczne, Kalwaria Zebrzydowska i Lanckorona. Częścią w/w programu powinien być też program rozwoju marki kulturowej miasta i marketingu.

Problemy przedsiębiorczości turystycznej zdefiniowane przez Zespół konsultacyjny:

- brak bazy noclegowej - niskobudżetowej; brak agroturystyki w otoczeniu,
- brak zintegrowanego, efektywnego produktu turystycznego,
- brak spożywczych i rękodzielniczych produktów regionalnych,

8. ANALIZA DOCHODÓW MIESZKAŃCÓW GMINY WADOWICE

Na podstawie informacji z Urzędu Skarbowego w Wadowicach można dokonać obliczeń dochodów mieszkańców i podmiotów gospodarczych, działających w granicach administracyjnych Gminy.

Liczba podmiotów, które dokonały rejestracji działalności gospodarczej (31.12.2013) na terenie Gminy wyniosła 701, w tym osób prawnych - 285. Osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą było 2 485.⁸ Liczba mieszkańców wykazujących dochody, rozliczone za 2013 r. wyniosła 14 477 osób, z czego dochody z wynagrodzeń wykazało 10 339 osób, które osiągnęły łączny dochód - 401,2 mln zł⁹, w tym z wynagrodzeń - 303,5 mln zł. Oznacza to roczne przeciętne dochody w wysokości 27 716 zł przypadające na 1 mieszkańca, w tym z wynagrodzeń 29 352 zł/1 pracownika. Na podstawie tych danych można stwierdzić, że przeciętne wynagrodzenie pracownika w Gminie wynosiło w 2013 roku 2 446 złotych - miesięcznie. W 2013 r. wobec 2011 r. nastąpił przyrost dochodów o 4,5 %, a wynagrodzeń o 3,6 %.

W roku 2013 dochody z działalności gospodarczej¹⁰ prowadzonej na zasadach ogólnych (18 - 32% podatku) osiągnęło 2 686 osób i wyniosły 107,6 mln zł (zarówno z samej działalności gospodarczej, wynagrodzeń, ale także z innych tytułów, np. emerytur). Podatkiem liniowym¹¹ (19%) opodatkowały się 352 osoby (w tym uwzględnieni są np. wspólnicy spółek osobowych) osiągając dochód w wysokości 74,7 mln zł, co daje 212 tys. zł na 1 podatnika.

Podatkiem zryczałtowanym¹² (w tym dochody zryczałtowane oraz z najmów, dzierżaw, itp.) objętych było 1165 osób, przynosząc dochód w wysokości 55,3 mln zł., w tym 759 osób z prowadzonej działalności gospodarczej osiągnęło 48,1 mln zł. 7,2 mln zł uzyskano z najmu, dzierżaw itp. tytułów (406 osób).

501 osób rozliczało się z należności podatkowych bezpośrednio¹³ poprzez podmioty, instytucje, organizacje. Są to np. osoby, których jedynym źródłem dochodów są wynagrodzenia i zleciły to swojemu zakładowi pracy, a także np. jednostki naukowe, więzienia i areszty itp. Uzyskały one dochody o łącznej wysokości 18,5 mln zł.

Interesujące dane dotyczą osób pobierających emerytury i renty, za które dokumenty podatkowe¹⁴ wypełnia ZUS. W Gminie dotyczy to 5 478 osób, których łączne dochody wyniosły 101,2 mln zł. Daje to przeciętną emeryturę/rentę w wys. 1539 zł/miesięcznie. Obraz ten należy uzupełnić o dochody

⁸Istnieją rozbieżności pomiędzy danymi podawanymi przez Urząd Skarbowy, GUS, gminę, Starostwo i inne źródła.

⁹ Dochody z podatku PIT 37

¹⁰ Dochody z podatku PIT 36

¹¹ Dochody z podatku PIT 36L

¹² Dochody z podatku PIT 28

¹³ Dochody z podatku PIT 40

¹⁴ Dochody z podatku PIT 40A

z podatku od osób prawnych (CIT 8 - stawka podstawowa 19%), których jest 280. Osiągnęły one dochody w wys. 24,6 mln zł. Warto zaznaczyć, że w 2012 roku dochody wynosiły 36,7 mln zł. Pytanie retoryczne - co mogło spowodować tak znaczny ubytek dochodów firm wadowickich?

Dochody podatników podatków dochodowych w Gminie Wadowice

Zestawienie łączne dochodów osiągniętych przez osoby fizyczne i prawne w Gminie Wadowice w trzech latach 2011-2013.

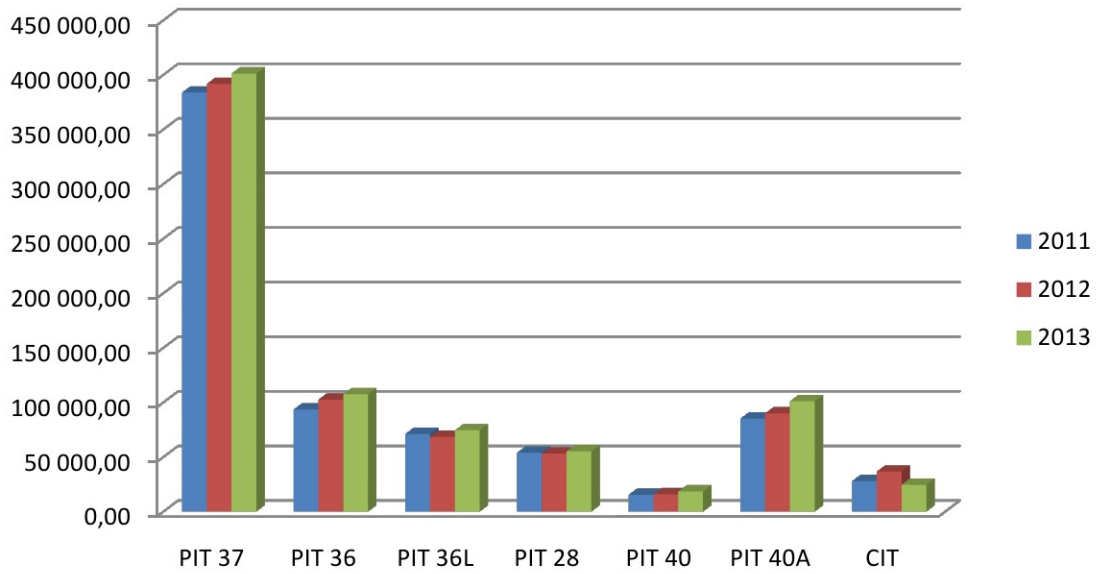
Dochody [w tys. zł]	2011	2012	2013
PIT 37	383 818	391 740	401 258
PIT 36	93 611	102 662	107 586
PIT 36L	71 218	68 514	74 586
PIT 28	53 983	53 246	55 296
PIT 40	15 538	15 891	18 534
PIT 40A	85 236	90 098	101 180
razem PIT	703 404	722 151	758 440
CIT	28 012	36 755	24 610
razem podatki dochodowe	731 416	758 906	783 050

Łączne dochody osób fizycznych i prawnych w Gminie Wadowice wynoszą ponad 783 mln zł. W tej kwocie kluczową wartość przedstawiają dochody podatników będących osobami fizycznymi wynoszące blisko 759 mln. zł. Przeciętna osoba fizyczna, prowadząca działalność gospodarczą wypracowała zatem w roku 2013 ok. 20 tys. zł dochodów.

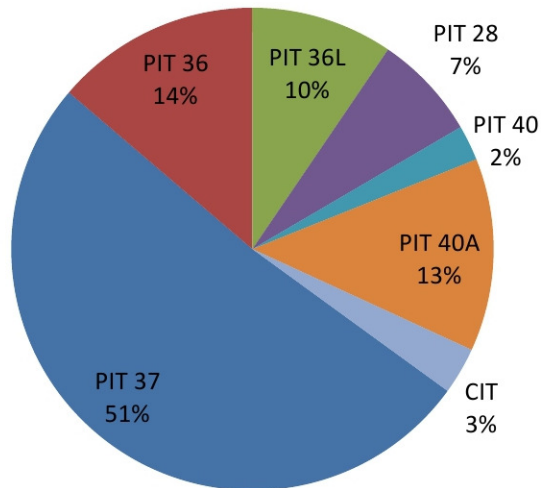
Warto zwrócić uwagę na wzrost dochodów jaki powstał w latach 2011/13. Porównanie danych wskazuje na przyrost 7% dochodów podatników. Największy przyrost nastąpił w grupie emerytur i rent – o +18,7 % oraz w grupie osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą - blisko +15%.

Wykres zmian w dochodach osób fizycznych i prawnych w Wadowicach, w latach 2011-13 (na podstawie zeznań podatkowych)

Dochody osób fizycznych i prawnych w Gminie Wadowice [w tys. zł]

Struktura dochodów w Gminie Wadowice w 2013r.

WNIOSKI PROGRAMOWE – DOCHODY MIESZKAŃCÓW

- Struktura dochodów podatkowych od osób fizycznych wskazuje, że najważniejszym dochodem mieszkańców Gminy, źródłem ich zamożności jest praca, która przyniosła ponad 400 mln zł, co stanowi 51% dochodów (do tego należałoby jeszcze dodać 18,5 mln zł podatku PIT 40 – co stanowi 2%).
- Na kolejnym miejscu znajdują się dochody z prowadzonej działalności gospodarczej, co dało 107,6 mln zł (14% w strukturze), opodatkowanych podatkiem liniowym, co przyniosło 74,6 mln zł (10%), opodatkowanych podatkiem zryczałtowanym - 55,3 mln zł (7%) - razem dało to kwotę 257,3 mln zł, czyli 31% w strukturze dochodów.
- Emeryci i renciści wnieśli 13% dochodów w kwocie ponad 101 mln zł (część tych kwot – prawie 10 mln zł, zawarta jest także w dochodach z działalności gospodarczej).
- Działalność prowadzona przez firmy posiadające osobowość prawną przyniosła jedynie 24,6 mln zł, czyli 3% dochodów podatników podatków dochodowych.

9. FINANSE GMINY WADOWICE

1. Dochody Gminy Wadowice.

Nawet pobieżna analiza budżetu wskazuje, że podstawowymi źródłami dochodów Gminy są wpływy z podatku PIT oraz z podatku od nieruchomości. Podatek CIT, niestety jest systematycznie coraz mniejszy. W roku 2013 Gmina Wadowice uzyskała dochody w wysokości ok. 93,4 mln zł.¹⁵

Dochody Gminy Wadowice w 2013 r.	
dochody ogółem	93 400 400
dochody własne	52 025 370
dotacje ogółem	12 970 428
subwencja ogólna, w tym oświatowa	28 855 797

Dochody ogółem na 1 mieszkańca Gminy wynoszą 2 454 zł, zaś dochody własne gminy 1 367 zł/1 osobę. Dochody własne stanowią 55,2 %, dotacje 13,9 %, a subwencje 30,9 %. Strukturę budżetu z rozbiem na poszczególne źródła dochodów, przedstawia poniższa tabela.

Struktura dochodów Gminy Wadowice w 2013 r. (zł.)

Lp.	Dochody	Wykonanie	Struktura wykonania - %
1.	Dochody od osób fizycznych i prawnych	40 640 681	43,5
a.	Dochody z podatków i opłat lokalnych ustalonych i pobranych przez gminę	17 371 815	18,6
b.	Udział w podatkach centralnych	20 912 618	22,4
c.	Dochody z podatków i opłat będących dochodem Gminy, a pobranych przez US i gminę	2 356 249	2,5
2.	Dochody z majątku Gminy	2 801 737	3,0
3.	Subwencja ogólna (w tym: oświata)	28 855 797 26 106 006	30,9 28,0

¹⁵Informacje wynikające z art. 37 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dn. 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.)

4.	Dotacje	12 970 428	13,9
5.	Pozostałe dochody	8 131 757	8,7
	Razem	93 400 400	100

Udział w podatkach centralnych (PIT i CIT)

Planowana kwota z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) w 2013r. była - wg informacji Skarbnika Gminy - wielokrotnie korygowana w ciągu roku. Ostateczna realizacja dochodów z tego tytułu była o 781 162 zł. niższa od kwoty zakładanej przez Ministerstwo Finansów dla Gminy Wadowice. Dochody z tego tytułu wyniosły - 20 638 077 zł i wzrosły w stosunku do kwoty zrealizowanej w roku 2012 o 4,2%.

Kwota z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT) jest bardzo niska - była znacznie zmniejszona po korekcie zeznań podatników. Ostateczna kwota zrealizowanych dochodów wyniosła jedynie 274 540 zł. (!) i była niższa od roku poprzedniego prawie o 1,5 mln zł. Podatki CIT stanowią jedynie 0,3 % w budżecie Gminy!

Wpływy z podatków i opłat lokalnych

Dochody z podatków i opłat lokalnych stanowiły w 2013 roku –18,6% zrealizowanych dochodów.

Zestawienie wpływów z podatków i opłat lokalnych i ich struktura (zł.)

Dochody z podatków i opłat lokalnych ustalonych i pobranych przez Gminę	Wykonanie	Struktura wykonania %
podatek od nieruchomości	14 913 312	85,85
podatek rolny	1 251 525	7,2
podatek leśny	106 072	0,61
podatek od środków transportowych	632 373	3,64
opłaty targowe	468 532	2,7
razem	17 371 814	100

W tej grupie dochodów, najważniejszym był podatek od nieruchomości - 14,9 mln zł., czyli prawie 86% całkowitych dochodów z podatków. Znacznie mniejsze dochody pochodziły z podatków rolnych - zaledwie 1,25 mln zł., czyli 7,2 % dochodów podatkowych. Wynika to z małego znaczenia rolnictwa w gospodarce lokalnej. Dosyć znaczne kwoty wpływają z podatku od środków transportu pasażerskiego i towarowego. W Gminie zarejestrowanych jest 375 jednostek, w tym 74 autobusy i mikrobusy oraz 300 samochodów ciężarowych, w tym ponad 158 poniżej 19 t oraz 143 pojazdy

wieloosiowe, o nośności nawet powyżej 40 ton.

Opłata targowa przyniosła 468 500 zł, stanowiąc 2,7% tej grupy dochodów i była wyższa niż w roku 2012 - o 8 %.

Dochody z podatków i opłat pobieranych na podstawie odrębnych przepisów

Dochody z podatków i opłat pobieranych na podstawie odrębnych przepisów, wyniosły ok. 2,4 mln zł. i stanowiły ok. 2,5 % dochodów, w tym:

- z opłaty skarbowej - 902 500 zł;
- z podatku od czynności cywilno – prawnych - 1 054 639 zł;
- z podatku od spadków i darowizn - 162 961 zł;
- z tytułu karty podatkowej - 236 147 zł.

Dochody z majątku Gminy

Dochody z tego tytułu stanowiły w 2013 r. ok. 3 % dochodów ogółem.

Zestawienie dochodów z majątku Gminy Wadowice w 2013 r.

Dochody z majątku Gminy	Wykonanie	Struktura wykonania %
wpływy ze sprzedaży gruntów i lokali	306 503	10,9
opłata za użytkowanie wieczyste	318 466	11,4
wpływy z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności	42 673	1,5
wpływy z dzierżawy majątku i najmu lokali	2 050 092	73,2
dochody z tytułu wzrostu wartości nieruchomości w związku z uchwaleniem miejscowego planu	84 002	3,0
razem	2 801 736	100,0

Z zestawienia wynika, że głównym dochodem Gminy, były wpływy z dzierżawy majątku i najmu lokali, które wyniosły ponad 2 mln. zł., co stanowi 73% tej grupy wpływów.

Pozostałe dochody Gminy Wadowice

Dochody z tej grupy wyniosły ponad 8,1 mln i stanowiły 8,7% dochodów ogółem.

Pozostałe dochody Gminy Wadowice w 2013 r. [w zł]	wykonanie
opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi	1 661 720
dochody z koncesjonowanej sprzedaży alkoholu	917 376
opłata stała i za żywienie w przedszkolach	1 010 316
opłata stała i za żywienie w szkołach	1 470 969
odsetki od środków zgromadzonych na rachunkach bankowych	287 500
odsetki od nieterminowych wpłat	117 847
wpływy z usług cmentarnych	103 417
niewykorzystane środki nie wygasające z lat ubiegłych	653 318
opłata eksploatacyjna	78 393
opłata parkingowa	306 687
wpływy z dywidendy	291 641
dochody z tytułu kar pieniężnych i opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska	213 127
inne	1 019 446

Jak widać z tego zestawienia, istotnym źródłem dochodu Gminy są opłaty za korzystania ze środowiska naturalnego (za gospodarowanie odpadami komunalnymi). Poważnym dochodem są opłaty koncesyjne za zezwolenia na sprzedaż alkoholu, co wydaje się jednak dochodem wątpliwym, z punktu widzenia interesów społecznych.

2. Wydatki Gminy Wadowice

Wydatki budżetowe Gminy w 2013 roku zamknęły się kwotą 94 466 790,28 zł co stanowi 94,53 % realizacji w stosunku do założonego planu, po ostatnich aktualizacjach.

Wykonanie wydatków budżetowych, wg działów - [2013 r.]

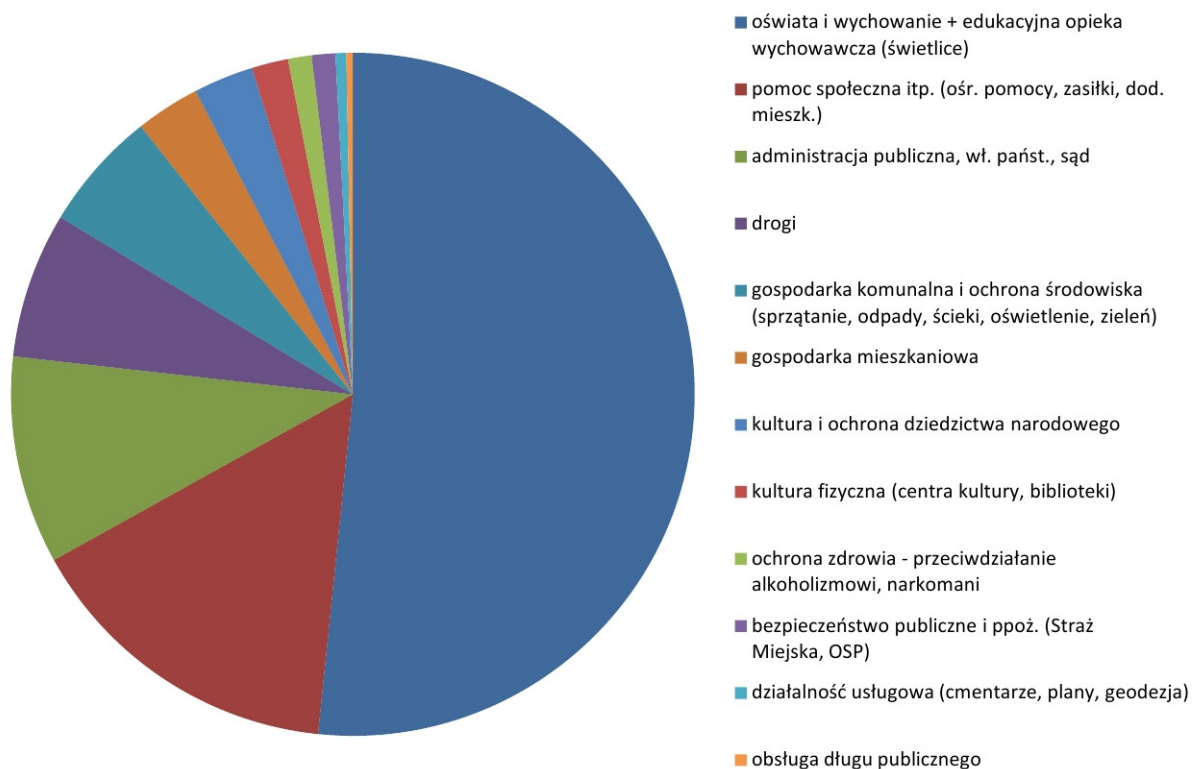
Działy	Plan	Wykonanie	% realizacji
010 - rolnictwo i łowiectwo	1 484 259,90	1 327 138,87	89,41%
020 - leśnictwo	7 645,00	7 644,50	99,99%
600 - transport i łączność	6 931 461,44	6 439 953,95	92,91%
700 - gospodarka mieszkaniowa	3 051 949,50	2 879 369,17	94,35%
710 - działalność usługowa	504 595,00	445 786,25	88,35%
750 - administracja publiczna	9 597 378,00	9 096 897,55	94,79%
751 - urzędy naczelnych organów (np. sądownictwo)	69 400,00	63 646,10	91,71%
752 - obrona narodowa	720,00	720,00	100,00%

754 - bezpieczeństwo publiczne i ochrona ppoż.	1 062 030,00	1 015 973,51	95,66%
757 - obsługa długu publicznego	1 065 000,00	270 052,33	25,36%
758 - różne rozliczenia	402 802,60	1 745,00	0,43%
801 - oświata i wychowanie	48 028 661,30	46 456 937,38	96,73%
851 - ochrona zdrowia	1 058 679,00	1 001 307,15	94,58%
852 - pomoc społeczna	14 266 540,16	13 882 131,02	97,31%
853 - pozostałe zadania - polityka społeczna	369 264,24	354 511,52	96,00%
854 - edukacyjna opieka wychowawcza	1 642 934,83	1 600 117,55	97,39%
900 - gosp. komunalna i ochrona środowiska	6 068 830,00	5 331 387,89	87,85%
921 - kultura o ochrona dziedzictwa narodowego	2 682 160,00	2 669 392,97	99,52%
926 - kultura fizyczna	1 640 900,00	1 622 077,57	98,85%
razem	99 935 210,97	94 466 790,28	94,53%

Wydatki Gminy Wadowice ogółem - wg działów [2013 r.]

Wydatki Gminy Wadowice (2013) ogółem - wg działów	zł/ 1000 zł.
oświata i wychowanie + edukacyjna opieka wychowawcza (świetlice)	492 + 17= 509
pomoc społeczna itp. (ośr. pomocy, zasiłki, dod. mieszk.)	151
administracja publiczna, wł. państw., sąd	97
drogi	68
gospodarka komunalna i ochrona środowiska (sprzątanie, odpady, ścieki, oświetlenie, zieleń)	56
gospodarka mieszkaniowa	30
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	28
kultura fizyczna	17
ochrona zdrowia - przeciwdziałanie alkoholizmowi, narkomani	11
bezpieczeństwo publiczne i ppoż.(Straż Gm., OSP)	11
działalność usługowa (cmentarze, plany, geodezja)	5
obsługa długu publicznego	3
razem	986

Wydatki Gminy Wadowice - w każdym 1000 zł

- Powyższa tabela pokazuje ile złotych z każdego tysiąca Gmina przeznaczają na poszczególne cele, zaś wykres kołowy - strukturę wydatków w 2013 r. Jasno z tego wynika, że ponad połowa pieniędzy przeznaczona jest na oświatę i wychowanie – 509 zł. Na szkoły podstawowe przeznaczają się 195, na gimnazja 121, na przedszkola 131 zł.
- Drugim obszarem pod względem wydatkowanych kwot jest pomoc i opieka społeczna, z których 1000 zł wydatków ponoszone jest 151 zł.
- Administracja publiczna, zarówno gminna, państwowa i sądownictwo, itp., kosztuje budżet Gminy ok. 97 zł/1000 zł. Przeliczając to na głowę statystycznego mieszkańca Gminy, okazuje że wydaje on na administrację ok. 20 zł miesięcznie. Z kolei na kulturę Gmina przeznaczają 28 zł/1000 zł, co oznacza, że statystyczny mieszkaniec Gminy wydaje na ten cel 70 zł rocznie.

WNIOSKI PROGRAMOWE – DOCHODY I WYDATKI GMINY WADOWICE**DOCHODY**

- Najważniejszymi dochodami Gminy są wpływy z podatków, rozdzielanych przez państwo (21 mln zł.), głównie PIT, co jest w istocie pochodną zamożności mieszkańców. Niepokojący natomiast jest marginalny poziom podatków od osób prawnych – CIT.
- Bardzo istotną rolę spełnia podatek od nieruchomości (15 mln), zarówno jako dochód Gminy i jako instrument polityki przestrzennej.
- Kolejne dochody to wynik gospodarowania mieniem Gminy: wpływy z dzierżaw i najmów, ze sprzedaży majątku, z dywidendy, opłaty eksploatacyjnej, z opłat parkingowych i targowych, ale także z zarządzania finansami Gminy.
- Niektóre dochody powinny być warunkowane względami społecznymi.

WYDATKI

- Niezrealizowany został plan wydatków na łączną kwotę 5 468 420 zł, co stanowi 5,47 % planu.
- Realne oszczędności poczynione zostały w gospodarce komunalnej; wpływ na to miały sprzyjające warunki atmosferyczne - mniejsze wydatki na ogrzewanie oraz odśnieżanie.
- Największe oszczędności dotyczą oświaty tj. 1 571 724 zł - 29 % kwoty niewykonanych wydatków.
- Znaczne oszczędności wystąpiły w administracji - 500 480 zł i w realizacji zadań związanych z gospodarką odpadami - 434 792 zł.
- Koszty obsługi długu publicznego zostały zmniejszone wobec nie zaciągnięcia kredytu, a ponadto niewykorzystana została kwota 760 000 zł mająca stanowić zabezpieczenie udzielonego poręczenia dla WPWiK Sp. z o.o. Wadowice.

3. Środki Unii Europejskiej pozyskane przez Gminę Wadowice

Zestawienie projektów zrealizowanych przez Gminę Wadowice z udziałem środków Unii Europejskiej.

Lp.	Tytuł projektu	Źródło finansowania	Wartość projektu	Wartość dofinansowania
1.	„Gospodarka wodno – ściekowa na terenie aglomeracji wadowickiej”	POIiŚ Działanie 1.1.	77 600 000,00zł	62 600 000,00zł

2.	„Dofinansowanie inwestycyjne jednostki Informacji Turystycznej w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 projektu pod nazwą Małopolski System Informacji Turystycznej”	MRPO Działanie 3.1. Schemat A	133 673,66zł	113 622,61zł
3.	Dofinansowanie wyposażenia jednostki Informacji Turystycznej w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007 -2013 projektu pod nazwą Małopolski System Informacji Turystycznej (MSIT)	MRPO Działanie 3.1. Schemat A	140 379,90zł	115 242,52zł
4.	Rewitalizacja przestrzeni publicznej wadowickiego rynku i ulic sąsiednich wraz z infrastrukturą komunalną i drogową	MRPO Działanie 6.1 Schemat A	10 189 136,58zł	5 335 928,90zł
5.	Rewitalizacja przestrzeni publicznej ulicy Zatorskiej i ulic przyległych poprzez nadanie jej funkcji deptaka wraz z infrastrukturą komunalną	MRPO Działanie 6.1 Schemat A	3 959 884,00zł	2 771 918,00zł
6.	„Budowa Sali gimnastycznej przy Zespole Szkół Nr 2 w Choczni”	MRPO Działanie 6.2 Schemat B	4 264 999,25zł	2 630 904,09zł
7.	Nadbudowa budynku ZSP i przebudowa dachu Sali gimnastycznej w Kleczy Dolnej	MRPO Działanie 6.2 Schemat B	4 274 928,59zł	2 952 693,18zł
8.	Poprawa jakości powietrza na terenie Gminy Wadowice poprzez montaż instalacji solarnej oraz instalacji odzysku ciepła na krytej pływalni Delfin	MRPO Działanie 6.3	1 517 174,33zł	1 289 183,38zł
9.	Przebudowa i rozbudowa budynku Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wadowicach	MRPO Działanie 6.3 Schemat B	2 041 651,19zł	919 210,43zł
10.	Obniżenie zapotrzebowania na energię budynków szkolnych na terenie Gminy Wadowice	MRPO Działanie 7.2	1 413 846,06zł	770 648,61zł
11.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na wsi Wysoka	PROW Oś.4 Leader	752 042,50zł	294 327,50zł
12.	Ukształtowanie kompleksu sportowo-rekreacyjnego w Kleczy Dolnej	PROW	533 333,00zł	325 352,64zł
13.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na obszarach wiejskich	PROW	359 668,35zł	234 146,00zł

	w Gminie Wadowice – place zabaw dla dzieci			
14.	Rewitalizacja zabytkowych kapliczek Gminy Wadowice	PROW	129 523,50zł	81 082,02zł
15.	Remont i wyposażenie targowiska w Wadowicach „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” z zakresu budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia targowiska stałego objętego PROW 2007 – 2014	PROW	407 249,89zł	295 063,43zł
16.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na obszarach wiejskich w Gminie Wadowice: kompleks sportowo rekreacyjny w Zawadce, plac zabaw w Choczni	PROW	695 679,27zł	446 129,00zł
17.	Rozbudowa i przebudowa budynku Rady Soleckiej na Centrum Kultury Jaroszwice-Zbywaczówka	PROW	914 494,31zł	461 154,00zł
18.	Festiwal Potraw Regionalnych „Wadowicki Sam Smak”	PROW	24 810,52zł	17 290,00zł
19.	„Zielona Gmina Wadowice”	PROW	41 117,44zł	23 271,45zł
20.	„Wadowicki Festiwal Jana Pawła II”	PROW	67 543,03zł	47 875,00zł
21.	„Rok Świętego – cykl przedsięwzięć kulturalnych w roku kanonizacji Jana Pawła II	PROW	79 741,09zł	50 000,00zł
22.	„Program aktywizacji społeczno-zawodowej POSTAW NA SIEBIE”	POKL Działanie 7.1.1.	1 808 534,11zł	1 537 253,99zł
23.	„Miasto równych możliwości”	POKL Działanie 1.2	1 237 376,33zł	1 237 376,33zł
24.	„Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie Gminy Wadowice”	POIG Działanie 8.3	668 986,56zł	668 986,56zł
25.	„Rynek miejscem spotkań polsko-słowackich”	Program Współpracy Transgranicznej Polsko - Słowackiej	44 819,88 EURO	42 578,88 EURO

WNIOSKI PROGRAMOWE – ŚRODKI UNII EUROPEJSKIEJ POZYSKANE PRZEZ GMINĘ GMINY WADOWICE

- Pozyskiwanie środków pozabudżetowych jest ważnym wskaźnikiem aktywności gospodarczej samorządu Gminy. Jak dotychczas, największe środki udało się pozyskać na uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, przy wartości programu prawie 78 mln zł, Europejski Funduszu Spójności dofinansował projekt kwotą blisko 63 mln zł (85%).
- Innym dużym projektem dofinansowanym z funduszy UE była rewitalizacja centrum Wadowic, przy wartości projektów łącznie ok. 14 mln zł z MRPO 2007-13 Gmina pozyskała ponad 8 mln zł. Do tego należy dodać środki na utworzenie centrum informacji turystycznej - wartość projektów ponad 270 tys. zł, dofinansowanie ok. 230 tys. zł.
- Z Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013 pozyskano około 16,9 mln zł. Znaczące środki przeznaczone zostały na remonty i przebudowy szkół, sal gimnastycznych, boisk, itp.
- Bardzo ciekawe i ważne były projekty realizowane z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, m.in. place zabaw dla dzieci, modernizacje boisk, domy kultury i izby regionalne, remonty kapliczek, a także targowisko w Wadowicach oraz projekty miękkie mające na celu aktywizację społeczności lokalnej. łącznie dla projektów o wartości 4 mln zł. uzyskano dofinansowanie z PROW w wys. 2,3 mln zł.
- Ważne dla społeczności programy aktywizacji zawodowej otrzymały z Europejskiego Funduszu Społecznego dofinansowanie na poziomie 3 mln zł. Ponadto, Gmina pozyskała 670 tys. zł. na program przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu.
- łącznie Gmina Wadowice zrealizowała projekty na kwotę ponad 113 mln zł, z czego dofinansowanie z budżetu UE wyniosło ponad 85 mln zł. Przeciętnie, mieszkańiec Gminy otrzymał z funduszy unijnych dofinansowanie ok. 2 230 zł. Ta wysoka kwota, w porównaniu z innymi gminami nie jest jednak znacząca. Na podstawie corocznego rankingu wiadomo, że najlepsze pod tym względem gminy zdobywają środki kilka razy (nawet dziesięciokrotnie) większe.
- Wyzwanie, jakim jest nowa perspektywa Funduszy Unijnych na lata 2014-2020 powinno zostać w pełni wykorzystane do realizacji wszelkich zadań stawianych sobie przez Samorząd. Wszelkie wydatki inwestycyjne budżetu winny być każdorazowo weryfikowane pod względem możliwości zaliczenia ich jako koszt kwalifikowany w ramach planowanych do realizacji projektów.

4. Analiza wskaźnikowa Gminy Wadowice.

Poniżej przedstawiono analizę porównawczą Gminy Wadowice oraz gmin o podobnej wielkości i charakterze, ale także zawarte są dane gmin z powiatu wadowickiego, z województwa oraz z całego

kraju. Porównanie bazuje na tzw. Wskaźnikach Zrównoważonego Rozwoju, które obecnie są najbardziej popularnym narzędziem porównawczym stosowanym przez GUS i inne ośrodki analityczne w kraju oraz w UE. Ten materiał pozwoli lepiej zorientować się w pozycji Gminy i ułatwi obiektywną ocenę różnych aspektów jej funkcjonowania.

Porównawcza analiza finansów Gminy Wadowice [2012 r.]

Finanse- WZR (2012).	Gmina	gminy	powiat	woj.	kraj
	Wadowice	porówn.*			
dochody budżetu gminy ogółem/na 1 mieszkańca	2 707	2 511	2 565	3 038	3 112
środki uzyskane z budżetu UE/ w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	9 177	15 526	9 177	57 192	56 888
dochody własne do dochodów budżetu ogółem	49%	51%	44%	45%	47%
dochody z tytułu udziałów w podatku PIT/za 1 mieszkańca	521	485	497	472	459
dochody z tytułu udziałów w podatku CIT/ za 1 mieszkańca	46	25	27	25	30
wydatki gminy/na 1 mieszkańca - zł/os	2 547	2 505	2 654	3 201	3 236
wydatki majątkowe inwestycyjne do wydatków budżetu ogółem	15%	13%	16%	22%	16%
wydatki majątkowe inwestycyjne na 1 mieszkańca - zł/os.	389	336	416	730	577
dochody gminy ogółem do liczby osób pracujących na terenie gminy	9 295	15 290	12 564	21 054	22 684

*Wadowice zaliczone są do grupy gmin miejsko-wiejskich o ilości mieszkańców powyżej 12 tys. osób i o niskich dochodach: ok. 2400-2700 zł/1 os.

- Z przedstawionych danych wynika, że Gmina Wadowice miała najwyższe dochody *per capita* spośród gmin Powiatu Wadowickiego oraz gmin grupy porównawczej, ale w stosunku do średniej województwa i kraju - odpowiednio 10 i 13% - były niższe.
- Ważnym czynnikiem porównawczym jest udział w dochodach ogółem, dochodów własnych. Tutaj pozycja Wadowic jest stosunkowo dobra, a to za sprawą licznych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, których jest znacznie więcej niż przeciętnie, o czym była już mowa. Teza ta znajduje potwierdzenie we wskaźniku dochodów z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) za 1 mieszkańca, który jest o 10 % wyższy niż średnia krajowa. Podobnie rzecz ma się z udziałami w podatku CIT, tyle, że ich wartość jest zdumiewająco niska.
- Gdy porównujemy wydatki na 1 mieszkańca to Wadowice są w gorszej pozycji wobec średniej dla kraju, województwa, a także, powiatu. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że w pozostałych kategoriach porównawczych gmin średnie wydatki są wyższe niż dochody, a zatem te gminy są zadłużone. Ten

wskaźnik świadczy o bardziej oszczędnym gospodarowaniu w Gminie Wadowice lub stosunkowo niskim stopniu inwestycji. Wskaźnik nakładów na inwestycje to potwierdza. Ten aspekt trzeba jednak analizować w dłuższym horyzoncie czasowym, aby był wiarygodny.

- Kolejny analizowany wskaźnik - „dochody gminy ogółem do liczby pracujących na terenie gminy” - jest bardzo niepokojący, bo różnice są znaczące. To może świadczyć o wielu przyczynach, ale najbardziej prawdopodobne wydają się być: niskie wynagrodzenia z pracy oraz niskie dochody z prowadzonej działalności gospodarczej. Zapewne wpływ może mieć także szara strefa ale ten aspekt nie był analizowany.

Tak więc, większa od przeciętnej ilość podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w Gminie, wpływająca pozytywnie na niskie bezrobocie, dużą aktywność zawodową kobiet, niestety nie przekłada się na zamożność. Struktura branżowa prowadzonej działalności, polegającej w dużej mierze na prostych, mało złożonych pracach, często wręcz o charakterze pracy nakładczej, słabe wyposażenie w wiedzę, w narzędzia i maszyny tworzy niską produktywność pracy. Podobnie jest w handlu i w pozostałych usługach.

Finanse - porównanie dla Gminy Wadowice 2012/2013	2012	2013
dochody budżetu gminy ogółem na 1 mieszkańca	2 707	2454
środki uzyskane z budżetu UE w przeliczeniu na 1000 mieszkańców*	9 177	6 162
dochody własne gminy do dochodów budżetu ogółem - %	49	55,7
dochody z tytułu udziałów w podatku PIT za 1 mieszkańca	521	542
dochody z tytułu udziałów w podatku CIT za 1 mieszkańca	46	0,6
wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca zł/os	2 547	2482
wydatki majątkowe inwestycyjne do wydatków budżetu ogółem - %	15%	10%
wydatki majątkowe inwestycyjne na 1 mieszkańca - zł/os.	389	253
dochody gminy ogółem do liczby osób pracujących na terenie gminy	9 295	8 397

*w 2013 r. pozyskano 234 146 zł środków z budżetu UE

**wydatki inwestycyjne w 2013 r. wyniosły 9 630 296,57 zł.

- Dochody ogółem na 1 mieszkańca Gminy¹⁶ w 2013 r. wyniosły 2 454 zł, zaś dochody własne Gminy 1 367 zł/1 os. Wydatki na 1 mieszkańca wyniosły 2482,5 zł/1 os. Dochody własne stanowią 55,2%,

¹⁶ Ilość mieszkańców Gminy przyjęta do obliczeń - 38 118 osób (31.12.2013).

dotacje 13,9%, a subwencje 30,9 % dochodów ogółem. Bardziej szczegółowo, z rozbiciem na poszczególne źródła dochodów, dane i strukturę budżetu przedstawia tabela powyżej.

- Porównanie danych za 2012 i 2013 rok wskazuje, że w Gminie nastąpił regres w wielu obszarach działalności. Głównym tego źródłem są znacznie mniejsze dochody. Spadły bowiem ze 102,8 mln zł w 2012 r. do 93,4 mln zł w 2013, a zatem o ponad 9%. To przełożyło się na szereg wskaźników. Spadły dochody i wydatki na 1 mieszkańca, bardzo spadły wydatki inwestycyjne, zmniejszyła się wielkość pozyskiwanych środków unijnych, chociaż i wcześniej była stosunkowo niska. Pozytywne czynniki to wzrost ilości przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą i związany z tym wzrost dochodów własnych – podatków PIT. To zapewne także zasługa dość dobrej koniunktury gospodarczej w kraju.

WNIOSKI PROGRAMOWE – FINANSE GMINY WADOWICE

- Gmina Wadowice ma najwyższe dochody *per capita* spośród gmin Powiatu Wadowickiego, ale należy pamiętać, że zaliczana jest od wielu lat do grupy gmin o niskim poziomie zamożności (13% niższym niż średnia krajowa), stąd nasuwa się postulat aby sformułować cel wzrostu zamożności i gospodarności jako wyzwanie dla Gminy, inaczej utknie w tym przedziale.
- Najważniejszymi dochodami Gminy są wpływy z podatków, głównie PIT. Wiele wskaźników i analiz, ale także ankiety i prowadzone konsultacje potwierdziły, że w Wadowicach są niskie wynagrodzenia z pracy i także niskie dochody z prowadzonej działalności gospodarczej, istnieje także *szara strefa*, którą trudno zmierzyć bez poważniejszej analizy.
- Niepokojący jest marginalny poziom podatków od osób prawnych - CIT.
- Bardzo istotną rolę spełniają dochody z podatków i opłat lokalnych, np. podatek od nieruchomości (zarówno jako dochód Gminy oraz jako instrument polityki przestrzennej), a także wpływy z dzierżaw i najmów, ze sprzedaży majątku, z dywidendy, opłaty eksploatacyjnej, z opłat parkingowych i targowych, ale także z aktywnego zarządzania finansami Gminy. W związku tym potrzebne jest kreowanie świadomej polityki podatkowej Gminy nastawionej na realizację wyznaczonych celów i zadań.
- Ponad połowa pieniędzy Gminy przeznaczona jest na oświatę i wychowanie, a drugim obszarem pod względem wydatkowanych kwot jest pomoc i opieka społeczna. Oznacza to konieczność szczególnie wynikowej analizy i nadzoru (zarządzania tym obszarem).
- Środki pozyskane z funduszy pozabudżetowych, szczególnie unijnych są w porównaniu z innymi gminami - małe.
- Wielkość nakładów inwestycyjnych jest zdecydowanie za niska.
- Dobre gospodarowanie nakazuje skupienie się na dobrym planowaniu, na posiadaniu dobrej i aktualnej informacji, rzetelnej i wnikliwej analizy, na tworzenia systemu raportowania i nadzoru. To może być istotnym źródłem rozwoju gospodarczego.

10. RAPORT O STANIE MIENIA KOMUNALNEGO GMINY WADOWICE

(Na podstawie Informacji o stanie mienia komunalnego Gminy Wadowice na dn. 31.12.2013 r.)

1. Majątek Gminy Wadowice

Na dzień 31 grudnia 2013 r. wartość mienia komunalnego Gminy Wadowice wynosi ogółem **403 371,69 tys. zł**, na co składa się:

▪ majątek trwały o wartości	386 416,23 tys. zł,
▪ majątek obrotowy o wartości	13 003,79 tys. zł,
▪ inne aktywa o wartości	2 008,81 tys. zł,
▪ należności krótkoterminowe o wartości	1 942,86 tys. zł.

Kluczową wartość majątku Gminy, około 96 % stanowi majątek trwały, a jedynie 3,2 % majątek obrotowy. Aktywa Gminy w relacji rok/roku (r/r) wzrosły o 1,8 %, dzięki wzrostowi majątku trwałego o 6,7 mln zł (budynki), natomiast nastąpił spadek majątku obrotowego z blisko 19 mln zł do 13 mln zł, czyli o 5,9 mln, co stanowi 31,3 %.

Na główne wartości środków trwałych Gminy składają się przede wszystkim :

▪ grunty, prawo użytkowania wieczystego, o wartości	129,3 mln zł,
▪ budynki, budowle, lokale,	187,1 mln zł,
▪ urządzenia techniczne i maszyny	5,5 mln zł.

Zestawienie - wykaz aktywów Gminy Wadowice na dn. 31.12.2013 r. [w tys. zł.]

Aktywa	Jednostki budżetowe	Zakłady budżetowe	Instytucje kultury	Urząd Miejski	Gmina ogółem
aktywa trwałe	68 299,17	361,90	7 512,85	310 242,31	386 416,23
wartości niematerialne i prawne	6 372,51	19,52	118,20	2 234,74	8 744,97
rzeczowe aktywa trwałe	61 923,12	342,38	7 394,65	265 263,46	334 923,61
środki trwałe, w tym:	61 873,12	321,84	7 371,90	258 668,33	328 235,19
- grunty w tym prawo użytk. wieczystego	-	-	61,49	129 285,90	129 347,39
- budynki, lokale i budowle	59 751,91	-	3 972,86	123 371,82	187 096,59
- urządzenia techn. i maszyny	1 526,00	112,02	800,50	3 095,01	5 533,53

- środki transportu	-	-	-	613,46	613,46
- inne środki trwałe	595,21	209,82	2 537,05	2 302,14	5 644,22
środki trwałe w budowie	50,00	20,54	22,75	6 595,13	6 688,42
inwestycje długoterminowe	3,54	-	-	42 744,11	42 747,65

Majątek Gminy o wartości ponad 400 mln zł (aktywa trwałe i obrotowe) zarządzany jest głównie przez Urząd Miejski bezpośrednio (ok. 80%), w części (ok. 20 %) poprzez jednostki i zakłady budżetowe oraz instytucje kultury.

Powierzchnia gruntów Gminy Wadowice wynosi ogółem – 11 249 ha, w tym: miasto Wadowice - 1 063 ha, obszary wiejskie - 10 186 ha. Gmina Wadowice jest właścicielem lub współwłaścicielem 364,0431 ha gruntów o wartości księgowej 125 762,78 tys. zł. W 2013 roku obroty gruntami były znikome (nabycie 0,8 ha, zbycie 1,7 ha).

Zestawienie - udział Gminy w strukturze własności gruntów i inne (31.12.2013 r.)

	pow. gruntów ogółem (ha)	Własność i współ. Gminy (ha)	udział Gminy w ogólnej pow. gruntów w %	pow. gruntów (włas. i współwł. Gminy)
Gmina Wadowice	11 249,0000	364,0431	3,24%	97*
obszar miejski	1 063,0000	185,3812	17,44 %	98*
obszary wiejskie	10 186,0000	178,6619	1,75 %	95*

* objaśnienia: m² na 1 mieszkańca.

Zestawienie poniżej pokazuje bardziej szczegółowo, wielkość – powierzchnię gruntów Gminy oraz ich położenie.

Lp.	Położenie gruntu	Pow. (ha) Stan 31.12.2013 r.
PRAWO WŁASNOŚCI		
I.	Razem: sołectwa, w tym:	178,6619
1	Babica	28,7992
2	Barwałd Dolny	9,6483
3	Chocznia	38,8889
4	Gorzeń Górny	4,4278
5	Gorzeń Dolny	4,2899
6	Jaroszowice	19,4381
7	Kaczyna	4,7968
8	Klecza Górna	8,0010
9	Klecza Dolna	15,8273
10	Ponikiew	5,3355
11	Roków	4,7514
12	Stanisław Górny	9,1188
13	Wysoka	20,9436
14	Zawadka	4,3953
II.	Wadowice	185,3812
	Razem	364,0431
PRAWO UŻYTKOWANIA WIECZYSTEGO		
1	Wadowice	3,4568
	Ogółem grunty i prawo użytkowania wieczystego	367,4999

Wartość posiadanego gruntu w mieście Wadowice wynosi ok. 100,4 mln zł, natomiast w sołectwach - 25,4 mln zł. Prawo użytkowania wieczystego gruntu w Wadowicach wynosi 3,5 mln zł. Łącznie wartość gruntów będących w posiadaniu Gminy wynosi 129,3 mln zł.

Gmina Wadowice jest właścicielem lub współwłaścicielem:

- 37 bloków mieszkalnych;
- budynków lub ich części innych niż bloki (kamienice, domy wolnostojące),
- budynków mieszkalno-użytkowych,
- budynków użytkowych,
- nieruchomości przekazanych w użytkowanie,
- nieruchomości oddanych w użyczenie.

W zestawieniu poniżej znajduje się wykaz budynków i budowli Gminy Wadowice wg wartości księgowej brutto. Ich łączna wartość księgowa wynosi 48,3 mln zł.

Rodzaj obiektu	Stan na 31.12.2013 r. [tys. zł]
bloki mieszkalne	7 603,46
budynki mieszkalne	1 848,19
budynki mieszkalno-użytkowe	2 595,86
budynki użytkowe	14 294,11
budynki oddane do użytkowania	1 133,35
budynki w użyczeniu	20 827,57
razem:	48 302,54

Gmina posiada 11 lokali mieszkalnych w blokach na zasadach współwłasności oraz 46 lokali mieszkalnych i 16 lokali użytkowych w innych budynkach. Obrót lokalami mieszkalnymi Gminy był na bardzo niskim poziomie. W 2013 r. sprzedano jedynie 4 lokale wraz z przynależnym gruntem. Nie motywują nabywców nawet znaczące bonifikaty.

Gmina oddała niektóre nieruchomości do nieodpłatnego korzystania m.in. Stowarzyszeniu im. dr Edmunda Wojtyły, Pracowniczym Ogródkom Działkowym „Kaprys”, Regionalnemu Zarządowi Gospodarki Wodnej Kraków oraz radom osiedlowym i sołectwom. Wartość tych budynków wynosi 1 133 tys. zł. Gmina oddała także w użyczenie nieruchomości (zabudowania) o łącznej pow. 10,5 ha o wartości księgowej ok. 20,8 mln zł. Najbardziej wartościowe z nich to działki na ul. Bałysa 1 (Kryta pływalnia „Delfin”).

Poniżej przedstawiono wykaz budynków użytkowych i ich zagospodarowanie. Łączna powierzchnia nieruchomości (obiektów) oddana w użytkowanie, na zasadach najmu, dzierżawy lub pozostawionych w zasobie własnym dla potrzeb Gminy wynosi około 6 ha, a ich wartość wynosi ponad 14,3 mln zł.

Zestawienie - wykaz budynków użytkowych Gminy Wadowice i ich zagospodarowanie [stan na 31.12.2013.]

Lp.	wyszczególnienie (położenie obiektu)	nr działki	pow. [ha]	wartość obiektu tys. zł	zagospodarowanie
1	al. M. Bożej Fatimskiej 5	cz.3246	0,0072	20,05	um. najmu
2	ul. Kościelna 1 – cepelia	cz. 3109	0,0496	63,23	um. najmu
3	pl. Jana Pawła II – 23 – Urząd Miejski	3077, 3078,3079	0,1392	3 716,01	siedziba UM
4	ul. Teatralna 2 – barak użytkowy	1/16, 6/1	0,0361	23,19	um.najmu
5	ul. Fabryczna 9 – barak użytkowy	cz. 2254/7	0,2000	23,50	um. najmu
6	ul. Nadbrzeżna 58 – budynek administracyjny i baza	2549/3,2549/3, 2500/3	0,1928	979,26	umowa dzierżawy
7	ul. Zegadłowicza – magazyn gazu	35/15	0,3463	39,32	um. dzierż.
8	ul. Zegadłowicza 53 – zespół socjalno-biurowy, magazyn, portiernia	3128/127, 3128/128	1,3284	206,38	um. najmu
9	ul. Młyńska – szklarnie (3 szt.)	cz. 2708/14	0,4000	173,72	zasób
10	ul. Młyńska – kotłownia	jw.	jw.	12,11	zasób
11	ul. Legionów – garaże (3 szt.)	2331/15	0,0201	7,42	um. dzierż.
12	pl. Getta – kioski handlowe (14 szt.)	3337 i inne	0,2922	100,86	um.dzierż.
13	pl. Getta – szalety miejskie	3329/2	0,0184	55,83	um.dzierż.
14	ul. Trybunalska – szalety miejskie	cz. 3073/4	0,0200	114,79	um.dzierż.
15	ul. W. Polskiego – budynek użytkowy	cz. 275/6	0,2000	727,48	zasób
16	ul. W. Polskiego – budynek użytkowy	jw.	jw.	54,89	zasób
17	Ponikiew - Dom Ludowy	4020/3	-	82,16	posiadanie
18	ul. Młyńska [podstacja trakcyjna]	2440/10,2447/13	0,2760	246,20	posiadanie PKP
19	Wadowice – Pl. Kościuszki [budka parkingowa]	cz. 2886/6	0,1000	20,06	zasób
20	Park Miejski [GILPark]	cz. 923/6	0,1000	15,81	zasób
21	ul. Lwowska 7 [biurowy]	3110,49/8	0,1612	1 374,14	cz. um. najmu
22	ul. E. i K. Wojtyłów 4 [biurowy]	49/4,48/1 w cz.	0,3522	706,60	cz. użyczenie cz. tr. zarząd
23	ul. E i K Wojtyłów [inne]	jw.	jw.	184,79	zasób
24	ul. Błonie „Orlik”	1485/20	0,4875	157,13	zasób
25	Klecza Dolna 80 [b/przedszkole]	333,331,334,6123	0,3087	45,21	zasób
26	ul. Mickiewicza 19	½ cz. 3396/1	0,0528	544,56	um. najmu
27	ul. Zygmunta I Starego 29	11071	0,1271	145,63	cz. um. najmu
28	os. Pod Skarpą 11 [bud. przedszkola nr 5]	3000/79	0,5521	3 315,56	um. najmu
29	os. Pod Skarpą 11 [pom. na kontenery]	jw.	jw.	17,48	um. najmu
30	Jaroszowice 206 [Centrum Kultury]	2974	0,1828	1 120,74	zasób
razem			5,9507	14 294,11	

Poniżej - podsumowanie zagospodarowania gruntów będących własnością i współwłasnością Gminy Wadowice:

- w użytkowaniu wieczystym	-	41,3932 ha
- w użytkowaniu i do nieodpłatnego korzystania	-	25,7340 ha
- w trwałym zarządzie	-	13,1441 ha
- w dzierżawie	-	6,4070 ha
- w użyczeniu	-	10,5229 ha
- oddane w najem	-	0,5756 ha
- umowne administrowanie (plac targowy)	-	0,9048 ha
- zarządzane przez UM (parkingi)	-	0,7164 ha
- pozostałe; zasoby (drogi, parki, rekreacja,...)	-	264,6451 ha
razem:	-	364,0431 ha

W zasobach Gminy ważną pozycję zajmują:

- drogi publiczne:		
a) miejskie	-	41,0731 ha
b) wiejskie	-	41,0867 ha
c) pozostałe drogi nie będące drogami publicznymi	-	83,6022 ha
- grunty zabudowane (bud. mieszk. i inne)	-	13,5049 ha
- lasy i zadrzewienia	-	32,3182 ha
- cmentarze	-	6,2403 ha
- park i zielen osiedlowa	-	12,0281 ha
- tereny sportu i rekreacji	-	8,1099 ha
- tereny pod zabudowę	-	5,4010 ha
- różne	-	21,2807 ha
razem:	-	264,6451 ha

Istotną jest uwaga, że wszystkie nieruchomości stanowiące własność Gminy Wadowice są wolne od obciążenia hipoteką.

2. Majątek Gminy Wadowice zarządzany w sposób pośredni

Część majątku Gminy Wadowice zarządzana jest w sposób pośredni przez jednostki i zakłady budżetowe oraz instytucje kultury. Łączna wartość tego majątku wynosi ponad 103,5 mln zł., w tym 79 mln zł. to majątek w zarządzie placówek oświatowo-wychowawczych.

Jednostki i zakłady budżetowe:

- Szkoły Podstawowe, Zespoły Szkół i Zespoły Szkół Publicznych;
- Przedszkola;
- Ognisko Pracy Pozaszkolnej;
- Zespół Obsługi Placówek Oświatowych;
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;

- Zakład Budżetowy „Kryta pływalnia” w Wadowicach (16,7 mln zł.)

Institucje kultury:

- Wadowicka Biblioteka Publiczna (3,7 mln zł.)
- Wadowickie Centrum Kultury im. M. Wadowity (4 mln zł.)

Zestawienie -mienie Gminy Wadowice w podziale na jednostki organizacyjne.

nazwa jednostki	grunty		wartość księgowa		razem	forma dysponowania	uwagi
	pow.	wartość księgowa	budynki i obiekty inżynierii lądowej/wodnej	inne aktywa trwałe			
	(ha)	tys. zł	tys. zł	tys. zł			
Jednostki budżetowe							
1	Szkoły przedszkola i inne	13,1441	8 830,28	59 751,91	10 556,07	79 138,26	trwały zarząd
Zakłady budżetowe							
1	„Kryta Pływalnia”	0,8334	928,56	15 421,32	361,90	16 711,78	umowa użyczenia
Instytucje kultury							
1	Wadowicka Biblioteka Publiczna	0,1318	61,49	2 221,49	1 417,71	3 700,69	Grunt – użytk. wieczyste Budynki – własność WBP
2	Wadowickie Centrum Kultury	0,3391	206,89	1 751,37	2 038,05	3 996,31	posiadanie w trakcie regulacji prawnej
Ogółem		14,4484	10 027,22	79 146,09	14 373,73	103 547,04	

3. Prawa majątkowe inne

Gminie Wadowice przysługują określone, ograniczone prawa rzeczowe, np. służebność przejazdu, przejścia, gruntowa i hipoteka przymusowa, która jest ustanowiona na 50 nieruchomościach osób fizycznych na kwotę 0,2 mln zł.

Gmina Wadowice posiada prawa użytkowania wieczystego **3,4568 ha** gruntów o wartości około **3,5 mln zł**. Prawo użytkowania wieczystego zostało nabyte w drodze darowizny, kupna i zamiany pod realizację, drogi obwodowej śródmiejskiej, parkingu na pl. Kościuszki, dworca autobusowego.

W posiadaniu Gminy Wadowice znajdują się grunty o łącznej pow. **11,5315 ha**, a są to przede wszystkim grunty zajęte pod drogi tzw. drogi powszechnego korzystania, jak również nieruchomości zabudowane, administrowane przez spółkę „Komwad”. Wartość nieruchomości pozostających w posiadaniu Gminy wynosi ok. 3,4 mln zł.

Na rzecz Gminy Wadowice użyczono grunty o pow. 0,9264 ha, na których zrealizowano ogólnodostępne parkingi oraz tereny rekreacyjne itp.

Uchwałami Rady Miejskiej w Wadowicach powołane zostały 4 spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Gmina nie posiada akcji spółek handlowych.

Zestawienie - udział kapitałowy Gminy Wadowice w spółkach z o.o.

Lp.	Nazwa spółki	udział Gminy w %	udział w zł (stan na 31.12.2013)
1	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej „TERMOWAD” Spółka z o.o.	100%	6 903 000
2	„KOMWAD” Spółka z o.o.	49%	28 950
3	Przedsiębiorstwo Komunalne „EKO” Spółka z o.o. *	49,06 %	5 790 000
4	Wadowickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji spółka z o.o.	98,15%	29 970 000
razem			42 691 950

* Uwaga: Gmina Wadowice podjęła decyzję o dopuszczeniu inwestora strategicznego do spółki w wyniku czego (NZW,17.09.2013) nastąpiło podwyższenia jej kapitału do kwoty 11 800 tys. zł. oraz objęcie nowych udziałów (50,94%) przez spółkę EMPOL sp. z o.o., w rezultacie udział Gminy Wadowice wynosi obecnie 49,06 %.

4. Dochody uzyskane z tytułu wykonywania praw własności i innych praw majątkowych oraz z wykonywania posiadania

Z wykonywania prawa własności i posiadania dochody Gminy za 2013 r. wyniosły: 3 576 956 zł - plan wykonano w 103%.

Dochody uzyskane z tytułu wykonywania prawa własności i posiadania za rok 2013.

	Rodzaj dochodu	Wykonanie w zł
1	sprzedaż mienia, w tym: gruntów, lokali mieszkalnych i innych	255 699,42
razem poz. 1		255 699,42
2	a) z dzierżawy majątku	566 292,25
	b) z wynajmu lokali użytkowych	1 483 799,27
razem poz. 2		2 050 091,52

	opłaty różne:	
	a) użytkowanie wieczyste i zarząd	318 465,98
3	b) przekształcenia prawa użytkowania wieczystego	42 673,44
	c) opłaty parkingowe	306 687,21
	d) opłaty targowe	468 532,00
	e) renty planistyczne	84 002,43
	f) inne (sprzedaż piwniczek na cmentarzu)	50 804,05
	razem poz. 3	1 271 165,11
	razem poz. 1 - 3	3 576 956,05

Najważniejszym dochodem Gminy z jej majątku są wpływy z dzierżaw i najmu. Kwota ta wynosi nieco ponad 2 mln zł, z majątku o wartości 14,3 mln zł, czyli **jeden tysiąc złotych majątku przynosi dochody ok. 140 zł rocznie.**

11. OBSZARY INTERWENCJI - OBSZARY ROZWOJU

Obszary interwencji, zarazem obszary rozwoju, zostały opracowane na podstawie:

- Analiz i opinii Zespołu Konsultacyjnego;
- Analizy ankiety diagnostycznej;
- Analizy dokumentów programowych Gminy za lata 2007 - 2014;
- Konsultacji z liderami społecznymi, przedstawicielami Samorządu Gminy i przedsiębiorcami ze wszystkich rodzajów podmiotów gospodarczych;
- Analiz własnych autorów opracowania.

Wnioski z analizy diagnostycznej dały podstawę do wyznaczenia trzech obszarów interwencji - zarazem trzech obszarów rozwoju:

CZĘŚĆ II.**PROGRAM ROZWOJU ZASOBÓW GMINY WADOWICE**

Efektywna realizacja strategii zależy w dużej mierze od wartości, wyznawanych i respektowanych przez społeczność lokalną, od współpracy, koordynacji i synergii, od właściwych relacji pomiędzy zrównoważonym rozwojem, a interesami partykularnymi.

Należy założyć, że realizacja strategii będzie sprzyjać osiągnięciu celów ważnych dla społeczności lokalnej, takich jak:

- partycypacja obywatelska,
- kapitał kreatywny,
- przedsiębiorczość innowacyjna,
- jakość życia,
- ograniczone do minimum różne formy wykluczenia: społecznego i ekonomicznego,

Aby dokonać skoku jakościowego - a to jedno z najważniejszych wyzwań dla Gminy Wadowice - trzeba podjąć wyzwanie naczelne: rozwój kreatywnego kapitału ludzkiego. To najlepsza inwestycja w przyszłość gminy, w której niewielka ilość zasobów - ludzkich i materialnych, przedsiębiorczych i społecznych musi konsekwentnie ewoluować w stronę jakości. Sukces dzisiaj, odnoszą te gminy, które potrafią dostosować się do zmiennych społecznych i ekonomicznych z estetyczną, przyjazną przestrzenią dialogu kulturowego.

Niniejsza strategia wskazuje jedynie obszar tych działań, które warto zrobić, ale konkretne decyzje: co, jak i kiedy, decyzje wdrożeniowe należą do społeczności lokalnej, wszystkich instytucji i środowisk działających na terenie i na rzecz rozwoju gminy.

W centrum zainteresowania muszą być i zasoby wewnętrzne i zasoby zewnętrzne - zwłaszcza środki strukturalne UE, środki krajowe instytucji rządowych. Strategia nie jest ukierunkowana na osiągnięcie celów jakiegokolwiek grupy - jest adresowana do całej społeczności Gminy. Jest zatem narzędziem realizowania polityk samorządowych i równocześnie narzędziem oceny ich pragmatycznej efektywności.

1. WIZJA I OBSZARY ROZWOJU

Wizja jest w istocie rzeczą pragmatycznym celem naczelnym i oczekiwanym stanem zasobów ludzkich i materialnych Gminy Wadowice.

Obszary rozwojowe, wypracowane na podstawie diagnozy (część I) i przyjętych w wizji wartości i dążeń, są ramami programowymi dla realizacji celów strategicznych i wynikających z nich zadań.

OBSZARY ROZWOJU I CELE STRATEGICZNE		
SPOŁECZEŃSTWO	PRZESTRZEŃ PUBLICZNA	GOSPODARKA
<p>CEL STRATEGICZNY 1.1</p> <p>społeczeństwo obywatelskie - wzrost kompetencji - rozwój kapitału ludzkiego</p> <p>CEL STRATEGICZNY 1.2</p> <p>- jakość i dostępność usług w obszarach: zdrowie - kultura - rekreacja/sport</p> <p>CEL STRATEGICZNY 1.3</p> <p>- spójność społeczna</p> <p>CEL STRATEGICZNY 1.4</p> <p>- cyfrowy kapitał społeczny</p>	<p>CEL STRATEGICZNY 2.1</p> <p>Gmina wygodna do życia</p> <p>- ochrona przestrzeni kulturalnej i tożsamości lokalnej - duża i mała infrastruktura sportu i rekreacji - wzorcowa jakość środowiska - dostępność komunikacyjna i transportowa</p>	<p>CEL STRATEGICZNY 3.1</p> <p>- rozwój przedsiębiorczości - zmiana jakościowa</p> <p>CEL STRATEGICZNY 3.2</p> <p>- aktywne zarządzanie majątkiem, finansami i inwestycjami Gminy</p>

2. OBSZAR ROZWOJU 1 - SPOŁECZEŃSTWO

CEL STRATEGICZNY 1.1

Spółeczeństwo obywatelskie - wzrost kompetencji - rozwój kapitału ludzkiego

Zadanie 1.1.1.

Rozwijanie partycypacji w zarządzaniu procesami społecznymi i pomnażaniu zasobów Gminy.

Zadanie 1.1.2.

Wzrost kompetencji - rozwój kapitału ludzkiego.

Cel: społeczeństwo obywatelskie, zaradne i zamożne, otwarte na współpracę i reagujące na zmiany w otoczeniu.

Zadanie 1.1.1.

Rozwijanie partycypacji w zarządzaniu procesami społecznymi i pomnażaniu zasobów Gminy.

MOŻLIWOŚCI I KIERUNKI DZIAŁANIA:

1. Edukacja obywatelska.

Neutralizacja postaw roszczeniowych - zwiększanie zaufania społecznego i kapitału kooperatywności -promowanie pracy organicznej w różnych obszarach publicznych/społecznych - zwiększanie świadomości o korzyściach rozwijania społeczeństwa obywatelskiego. Nie bez znaczenia pozostaje tu rozwój różnych form współpracy międzypokoleniowej.

2. Współpraca trójsektorowa.

Spójna, skoordynowana i efektywna współpraca samorządu, organizacji pozarządowych, instytucji rynkowych. Należy przyjąć, że zasada partycypacji służy lepszej organizacji życia społecznego, niweluje partykularyzmy grupowe, ale też zapewnia każdemu możliwość realizacji ról społecznych.

3. Komunikacja społeczna.

Przejrzysty i przystępny dla każdego system komunikacji społecznej. Włączanie mieszkańców do współdecydowania o lokalnych sprawach. Przykładowe narzędzie:

- zgłaszanie problemów dotyczących jakości życia w miejscu zamieszkania,
- zgłaszanie pomysłów, inicjatyw,
- zgłaszania pomysłów, potrzeb które mogą być realizowane z budżetu Gminy, czy z budżetu „Programu współpracy z organizacjami pozarządowymi” (przy założeniu: wzrostu zasobów i aktywności programowej sektora NGO).

Komunikacja społeczna może odbywać się za pomocą różnych kanałów, w szczególności z wykorzystaniem narzędzi internetowych (np. „zgłoś problem”, „wnioski do inwestycji”, itp.)

4. Rozwijanie *ekonomii społecznej* - inicjowanie różnych form działalności gospodarczej, które łączą w sobie cele społeczne i ekonomiczne.

Do obszaru *ekonomii społecznej* zalicza się na przykład: organizacje pozarządowe, spółdzielnie, spółdzielnie socjalne, warsztaty terapii zajęciowej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych.

UWARUNKOWANIA/KONTEKSTY/DZIAŁANIA POWIĄZANE

- Wyszczególnione w ankiecie diagnostycznej i w analizie SWOT (zob. diagnoza) cechy charakterystyczne dla społeczności Gminy wskazują konieczne obszary interwencji w zakresie edukacji obywatelskiej, neutralizacji postaw roszczeniowych, rozwijania więzi społecznych. Niski kapitał społeczny obniża szanse efektywnego wprowadzania zmian jakościowych i rozwoju zasobów.
- Organizowanie społeczności lokalnej jest procesem długofalowym i wielowątkowym, jednak prowadzi od bierności do partycypacji, a to, w istocie rzeczy, tworzy jakość wspólnoty, jej siłę do rozwiązywania problemów i osiągnięcia korzyści.
- Należy zdawać sobie sprawę z tego, że zmiana postaw będzie procesem żmudnym, wieloletnim i wielowątkowym. Samorząd Gminy - i to jest istota zadania - może koordynować i stymulować działania zmierzające do osiągnięcia synergicznych wartości.

Zadanie 1.1.2. Wzrost kompetencji - rozwój kapitału ludzkiego.**MOŻLIWOŚCI I KIERUNKI DZIAŁANIA:**

1. Szkoły podstawowe i gimnazja - niwelacja dysproporcji w dostępie uczniów do pełnej i nowoczesnej infrastruktury szkolnej - koncentracja uczniów w szkołach wyposażonych odpowiednio do wymogów nowoczesnego kształcenia, z akcentem na kreatywność. Ograniczenie liczby małych szkół, bez właściwej infrastruktury oświatowej.
2. Koordynacja treści i metod edukacji kreatywnej pomiędzy różnymi ośrodkami, pracującymi w trójkącie: „oświata - kultura - wychowanie”. Opracowanie spójnego systemu współpracy i wymiany doświadczeń nauczycieli, instruktorów, itd. realizujących różne formy edukacji kreatywnej.
3. Wprowadzanie do systemu standardowej edukacji warsztatów mistrzowskich. Wielu wybitnych twórców, kreatorów, oryginalnych projektantów, chętnie spotyka się z młodzieżą i potrafi w ciągu kilku godzin poprowadzić inspirujące działania uruchamiające i wyobraźnię i wnikliwość i odwagę do zmian.
4. Rozwijanie zajęć pozalekcyjnych wykraczających poza standardy „kółek zainteresowań”, poszerzających w większości zakres nauczanych przedmiotów, a rozwijanie samodzielności intelektualnej, krytycznego myślenia, poszukiwania nowych rozwiązań, wbrew stereotypom i uniformizacji.

Wykorzystanie dobrych wzorców z krajów, które racjonalnie i skutecznie rozwijają swoje systemy edukacyjne, z akcentem na kreatywność (Dania, Finlandia, Szwajcaria).

5. Spójna polityka oświatowa - Gminy i Powiatu Wadowickiego, dostosowana do potrzeb społecznych/ekonomicznych - na wszystkich poziomach kształcenia. Cele:
 - dostosowanie profili kształcenia do zmiennych na rynku pracy;
 - zwiększenie kształcenia w zawodach adekwatnych do epoki informatycznej.
6. Kreatywna edukacja ustawiczna - optymalne wykorzystanie zasobów ludzkich na każdym etapie życia.
7. *E - nauczanie*: rozwijanie edukacji kreatywnej i ustawicznej przez Internet - wykorzystanie potencjału seniorów (emerytowanych inżynierów, projektantów, technologów, nauczycieli, itd.) do roli mentorów.
8. *Powołanie Młodzieżowej Rady Miejskiej i Miejskiej Rady Seniorów* - organy doradcze Rady Miejskiej i Burmistrza Wadowic (umocowanie: ustawa o samorządzie gminnym, art. 5b i 5c).

Rady jako organy doradcze będą mogły konsultować projekty uchwał, wносить na forum Rady Miejskiej własne inicjatywy programowe, proponować racjonalne rozwiązania w polityce

społecznej i wyrażać swoje stanowisko zarówno wobec Rady i Burmistrza. Rada powinna służyć swojej grupie wiekowej, ale też całej wspólnocie gminnej, powinna zwiększać zaangażowanie w życie społeczne i kształtować postawy obywatelskie. Z drugiej strony – Rada Miejska i Burmistrz zyskują kompetentne forum konsultacyjne i źródło informacji o oczekiwaniach i potrzebach społecznych, nie tylko zresztą w grupie młodzieży i seniorów.

Przykładowe obszary aktywności *Młodzieżowej Rady Miejskiej*:

- wzrost zainteresowania i zaangażowanie młodzieży sfera polityki na szczeblu lokalnym,
- zwiększenie zrozumienia i zainteresowania sprawami publicznymi na poziomie lokalnym,
- reprezentowanie interesów młodzieży wobec instytucji samorządowych,
- kształtowanie postaw demokratycznych, patriotycznych i obywatelskich,
- doradztwo w każdej dziedzinie władztwa samorządowego - zgodnie z kompetencjami osób powołanych w skład Młodzieżowej Rady Miejskiej.

Przykładowe obszary aktywności *Miejskiej Rada Seniorów*:

- doradztwo w obszarach mających bezpośredni wpływ na jakość życia seniorów i ich rolę we wspólnocie komunalnej (np. organizacja opieki zdrowotnej, pomocy społecznej, komunikacji publicznej, działalności oświatowej i kulturalnej, itd.),
- doradztwo w każdej dziedzinie władztwa samorządowego - zgodnie z kompetencjami osób powołanych w skład Miejskiej Rada Seniorów,
- przełamywanie stereotypów wobec starości; neutralizacja barier mentalnych,
- zapobieganie społecznej pasywności seniorów - wzmacnianie poczucia wartości,
- rozwijanie kultury fizycznej i higieny psychicznej seniorów.

9. Giełda wymiany usług i wsparcia, pomoc sąsiedzka, przedsiębiorczość obiegu wtórnego.

10. Organizacje pozarządowe partnerem i kreatorem zmian.

Program współpracy Gminy Wadowice z organizacjami pozarządowymi - możliwości:

- *Program współpracy z organizacjami pozarządowymi* jest podstawowym narzędziem Gminy w kreowaniu oczekiwanych działań sektora NGO. Ważnym elementem tej współpracy powinno być promowanie projektów trwałych, innowacyjnych, wzmacniających zasoby społeczności Gminy.
- Należy też kontrolować efektywność finansowanych przez Gminę programów NGO i zachęcać organizacje do korzystania z racjonalnych narzędzi ewaluacyjnych.
- Wskazane jest zwiększenie aktywności sektora NGO w obszarach: przedsiębiorczość społeczna, przedsiębiorczość innowacyjna, edukacja kreatywna, profilaktyka i ochrona zdrowia - tu: niezbędne współdziałanie w trójkącie: samorząd/szkoły/dom kultury/biblioteki - NGO - podstawowa służba zdrowia i inni.
- Niezbędna jest pomoc doradcza dla organizacji początkujących, zwłaszcza w zakresie organizacji struktury, pozyskiwania grantów, relacji społecznych i kooperacji z organizacjami działającymi w tym samym obszarze.

- Powołanie *Centrum Aktywności Społecznej* (wykorzystanie i przystosowanie budynku z zasobów gminnych) jako siedzibę organizacji pozarządowych (sieć NGO) + inkubator inicjatyw + wzajemne wsparcie, kooperacje i przepływy idei/inspiracji + szkolenia + debaty obywatelskie + spotkania i wykłady tematyczne + kameralne koncerty, itd.
11. Współpraca z przedsiębiorcami w sprawie rozwoju praktyk zawodowych. Stypendia dla studentów kierunków deficytowych w Gminie - powstrzymanie odpływu kapitału intelektualnego i przedsiębiorczego. Stypendia zwrotne - obligujące do podjęcia pracy u fundatora.
 12. Wspierania i nagradzanie uczniów osiągających wysokie wyniki w nauce.
 13. Partycypacja obywateli w procesach decyzyjnych organów gminy czyli odpowiedzialny obywatel współgospodarzem w swojej gminie.

Zwiększenie udziału mieszkańców w procesie kształtowania budżetu gminy i podniesienie poziomu świadomości mieszkańców o praktycznych mechanizmach finansowania potrzeb wspólnoty lokalnej oraz aktywizacja społeczna wobec konstruktywnego rozwiązywania problemów społecznych wymagających nakładów finansowych.

- wprowadzenie budżetu partycypacyjnego jako efektywnego narzędzia konsultacji i współdecydowania o wydatkach gminy przeznaczonych do zaspokojenia zbiorowych potrzeb społeczności lokalnej,
- wyodrębnienie funduszy sołeckich zgodnie z ustawą o Funduszu Sołeckim jako sprawdzonej w większości gmin w Polsce procedurze rozdziału kompetencji i odpowiedzialności za podejmowanie decyzji finansowych na poziomie sołectwa,
- zwiększenie udziału i wpływu mieszkańców na proces decyzyjny organów władzy gminnej poprzez :
 - wdrożenie zasad konsultacji społecznych w procesie podejmowania ważnych decyzji dotyczących życia wspólnoty lokalnej,
 - zapewnienie prawa głosu dla mieszkańców w czasie obrad Rady Miasta,
 - udzielenie grupie mieszkańców prawa do inicjatywy uchwałodawczej,
 - wprowadzenie mechanizmu wysłuchania publicznego przed podjęciem ważnych decyzji finansowych i prawa miejscowego przez organy władz gminy

UWARUNKOWANIA/KONTEKSTY/BARIERY/DZIAŁANIA POWIĄZANE:

- Podstawą rozwoju kreatywności jest połączenie wyobraźni z umiejętnościami manualnymi, kształtowanie umiejętności widzenia różnych rozwiązań problemu, nawet najbardziej z pozoru nierealnych, na widzeniu spraw i rzeczy w perspektywie 360°, na poznawaniu świata przez zmysły i przez racjonalizowanie zjawisk, przez nadawanie własnego idiomu, na myśleniu: jak? dlaczego? po co?

- Wiele krajów, dominujących na europejskiej i światowej scenie, rozwija już gospodarkę kreatywną, podczas gdy Polska, odrabiając wielowiekowe zaległości cywilizacyjne wciąż jeszcze rozwija gospodarkę opartą na wiedzy. Żeby więc zachować konkurencyjność musimy podjąć wyzwanie skoku jakościowego, koncentrować kapitał ludzki i inwestycyjny na priorytetach innowacyjnych i kreatywnych, żeby nie dać się zamknąć w skansenie technologicznym i mentalnym. Mamy wielki kapitał ludzi zdolnych i kreatywnych, ale nie potrafimy go należycie wykorzystać.
- Dominacja przedsiębiorczości niskich kwalifikacji powoduje także, że obecny system szkolny dostosowuje się do warunków, zamiast dążyć do zmian jakościowych, niejako wymuszając zmiany w kierunku innowacyjności i kreatywności, przez kształcenie odpowiednich kadr. Zestawienie profili kształcenia w wadowickich szkołach zawodowych (por. diagnoza) wskazuje na dominację zawodów tradycyjnych - 55,9% populacji uczniów jest kształconych w zawodach: gastronom, technik samochodowy, technik budownictwa, ekonomista handlowiec; natomiast kształcenie w zawodzie związanym z innowacyjnością - „technik elektronik - informatyk”, obejmuje zaledwie 7% populacji uczniów.
- Analiza infrastruktury oświatowej (zob.: diagnoza) wskazuje na istniejącą nierównowagę w dostępie uczniów z obszarów wiejskich, do szkół w pełni wyposażonych. Należy to zmienić.
- Starzenie się społeczeństwa jest procesem (prognoza GUS: w roku 2035 seniorzy będą stanowili blisko 1/3 populacji, obecnie: niecałe 1/5), który nie tylko przynosi określone problemy, ale który można pozytywnie wykorzystać: społecznie i gospodarczo. W Polsce (także w Wadowicach) niewiele jest seniorów aktywnych zawodowo, zaangażowanych społecznie i prowadzących aktywny tryb życia.

CEL STRATEGICZNY 1.2

Jakość i dostępność usług w obszarach: zdrowie - kultura - rekreacja/sport

Zadanie 1.2.1

Rozwój programu „Zdrowe Wadowice”

Zadanie 1.2.2.

Dostępność, jakość i trwałość oferty kulturalnej.

Zadanie 1.2.3.

Sportowe Wadowice

Cel: ludzie zdrowi - świadomi zagrożeń i korzyści, jakie przynosi profilaktyka: higiena fizyczna i psychiczna.

Zadanie 1.2.1 Rozwój programu „Zdrowe Wadowice”

MOŻLIWOŚCI I KIERUNKI DZIAŁANIA:

1. Określenie priorytetów w profilaktyce i ochronie zdrowia - stymulowanie właściwych postaw zdrowotnych: racjonalna higiena zdrowia fizycznego i psychicznego, uzyskanie wpływu na politykę administracji medycznej i jakość usług medycznych.

Kontynuacja działań wpisanych do *Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Wadowice* na rzecz racjonalizacji profilaktyki zdrowia i leczenia:

- Współuczestniczenie Gminy w koordynowaniu usługami medycznymi w celu zwiększenia ich dostępności.
 - Edukacja do zdrowego stylu życia.
2. Profilaktyka zdrowia dzieci i młodzieży - przeciwdziałanie obniżającej się zdrowotności dzieci i młodzieży.

Zestaw możliwych działań jest szeroki, należy jednak unikać nieskutecznych i nudnych prelekcji, pouczeń, a wykorzystać przekonujące środki dydaktyczne, gry, symulacje, metody interaktywne, wsparte dobrymi materiałami filmowymi i empirycznymi przykładami (dobre wzorce - zwłaszcza rówieśnicze). Na pewno warto zacząć od analizy jadłospisów stołówek szkolnych pod kątem zdrowotności, upowszechniać dietę opartą na żywności w minimalnym stopniu przetworzonej + warzywa i owoce pochodzenia naturalnego (rozdawane na przerwach), należy usunąć niezdrową „żywność” ze sklepików szkolnych i wydać zakaz umieszczania automatów z napojami „energetyzującymi” i „batonikami” w budynkach pod zarządem Gminy.

3. Prowadzenie i promocja działań z zakresu profilaktyki zdrowia.
4. Wspieranie prywatnych służb opieki społecznej (Fundacje, Stowarzyszenia etc.).

argumentem wobec administracji medycznej w kształtowaniu polityki, zgodnej z potrzebami mieszkańców Gminy.

- Rzeczywista (a nie iluzoryczna, akcyjna, medialna, folderkowo - ulotkowa) profilaktyka zdrowia, jest jednym z najważniejszych wyzwań społecznych, wobec niskiego stanu zdrowia, w każdej już grupie pokoleniowej, od najmłodszej poczynając.
- Brak szkolnej opieki lekarskiej, brak badań okresowych, fatalne nawyki żywieniowe, brak ruchu (wzrastająca liczba zwolnień z lekcji wychowania fizycznego, otyłość, choroby typu alergicznego, cukrzyca, itd.), oraz niska świadomość wartości, jaką stanowi kultura fizyczna dla jakości życia - to tylko niektóre zjawiska uzasadniająca potrzebę interwencji samorządu Gminy w tym obszarze.

Zadanie 1.2.2. Dostępność, jakość i trwałość oferty kulturalnej.

MOŻLIWOŚCI I KIERUNKI DZIAŁANIA:

1. Sprawne i efektywne zarządzanie kulturą i dziedzictwem kulturowym, w tym rozwój partnerstwa międzysektorowego.
2. Przebudowa, rozbudowa, modernizacja infrastruktury kultury, podnoszenie standardu technicznego i wyposażenia placówek kultury w celu wzmocnienia oferty kulturalnej.
3. Adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele kulturalne.
4. Upowszechnianie kultury oraz wzrost uczestnictwa społeczeństwa w życiu kulturalnym.
5. Zwiększenie dostępu do oferty kulturalnej, podniesienie jej atrakcyjności, zwiększenie potencjału instytucji kultury.
6. Wzmocnienie bazy i oferty kulturalnej w sołectwach.
7. Stworzenie Programu Edukacji Kulturalnej - opracowanie spójnego systemu przy organizacji działań kulturalnych, koordynacja przepływu informacji pomiędzy instytucjami kultury (Wadowickie Centrum Kultury, Wadowicka Biblioteka Publiczna, Ognisko Pracy Pozaszkolnej, NGO, szkoły, rady osiedlowe i sołectkie), edukacja kulturalna
8. Poszerzanie pakietów edukacyjnych usług kulturalnych powierzanych organizacjom pozarządowym.
9. Współpraca międzysamorządowa i międzysektorowa przy organizacji przedsięwzięć kulturalnych.
10. Współpraca międzynarodowa w zakresie kultury i promocji.
11. Współpraca samorządu z uznanymi i cenionymi artystami.

Strategia Rozwoju Gminy Wadowice na lata 2014 - 2020

12. Promowanie i wspieranie lokalnych artystów i twórców
13. Wspieranie i nagradzanie uczniów za wybitne osiągnięcia artystyczne

Zadanie 1.2.3 Sportowe Wadowice**MOŻLIWOŚCI I KIERUNKI DZIAŁANIA:**

1. Efektywne zarządzanie terenami i obiektami sportowymi i rekreacyjnym - organizacja imprez i codziennych zajęć rekreacyjnych - koordynacja z programami profilaktyki zdrowia dzieci i młodzieży, itd.
2. Wspieranie podmiotów prowadzących działalność w zakresie sportu i rekreacji.
3. Wspieranie inicjatyw i przedsięwzięć podnoszących atrakcyjność turystyczną Gminy Wadowice.
4. Organizacja wydarzeń rekreacyjnych i sportowych o zasięgu lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym.
5. Promowanie i wspieranie osób osiągających wysokie wyniki sportowe.
6. Efektywna edukacja w zakresie kultury fizycznej – niwelowanie źródeł chorób cywilizacyjnych.

UWARUNKOWANIA/DZIAŁANIA POWIĄZANE:

- Niska aktywność sportowa/rekreacyjna dzieci, młodzieży i seniorów.

CEL STRATEGICZNY 1.3**Spójność społeczna****Zadanie 1.3.1**

Profilaktyka wykluczeń społecznych + neutralizacja wykluczenia i patologii rodzinnych
+ sprzeciw społeczny

Zadanie 1.3.1 Profilaktyka wykluczeń społecznych + neutralizacja wykluczenia i patologii rodzinnych + sprzeciw społeczny (solidaryzm).**MOŻLIWOŚCI I KIERUNKI DZIAŁANIA:**

1. Ochrona i wspieranie praw rodziny i dziecka, promocja rodziny.
2. Sformułowanie nowoczesnej (opartej na racjonalnej diagnozie socjologicznej) i relatywnie skutecznej polityki społecznej skierowanej na zapobieganie i przeciwdziałanie, na dostrzeganie i diagnozowanie z wyprzedzeniem problemów społecznych, a nie tylko reagowanie na problem. Koordynowanie działań wszystkich podmiotów uczestniczących w procesie przeciwdziałania różnym formom wykluczenia, wynikającym z powodów społecznych, a zwłaszcza ekonomicznych.
3. Mocny akcent należy postawić na współodpowiedzialność, na neutralizację egoizmów grupowych (niski zakres solidaryzmu społecznego w grupie przedsiębiorców i w ogóle ludzi zamożnych), na budowanie niezgody, braku przyzwolenia na wszelkie formy wykluczenia.
4. Objęcie szczególną troską dzieci rodzin wielodzietnych w naturalny sposób narażonych na ryzyko wykluczenia społecznego.
5. Promowanie rodzin wielodzietnych jako naturalnego i pozytywnego środowiska społecznego.
6. Przeciwwstawianie się tezie, że rodziny wielodzietne są z zasady rodzinami patologicznymi.
7. Polityka społeczna Gminy, oparta na określonych zasadach i wartościach powinna dążyć do osiągnięcia, co najmniej dwóch celów:
 - kształtowania warunków życia i stosunków międzyludzkich oraz warunków rozwoju w optymalnej formie;
 - harmonizowanie i godzenie rozbieżnych interesów różnych grup społecznych, w tym tworzenie rozsądnego *modus vivendi* pomiędzy kapitałem a pracą, oczekiwaniem zysku wymiernego a wartościami niewymiernymi.

Jednym z ważnych instrumentów Gminy w kształtowaniu polityki społecznej jest *Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Wadowice na lata 2014–2018*, w którym kwestie społeczne są wyraźnie zaznaczone.

8. Opracowanie, wdrożenie i wspieranie programów profilaktycznych ukierunkowanych na przeciwdziałanie i neutralizowanie wykluczeń społecznych i patologii rodzinnych, wzmocnienie i rozwój zintegrowanej pomocy socjalnej oraz promocję samorealizacji i przedsiębiorczości.
9. Wspieranie warunków dla rodzin, w szczególności rodzin z dziećmi w wypełnianiu ich funkcji społecznych, wychowawczych i opiekuńczych.

10. Włączanie osób niepełnosprawnych w nurt życia społecznego (kultura – sport – przedsiębiorczość).
11. Prowadzenie działań z szeroko pojmowanej rewitalizacji społecznej.
12. Oddolne inicjatywy samopomocowe, rozwijanie obszarów społecznego solidaryzmu.
13. W ramach „promocji przedsiębiorczości” należy inicjować działania w duchu ekonomii społecznej, w porozumieniu z przedsiębiorcami i/lub liderami społecznymi - np. spółdzielnie socjalne, warsztaty rękodzielnicze i grupy samopomocowe. Pozwoli to na niwelowanie postaw roszczeniowych, bierności wyuczonych poprzez dawanie narzędzi do samorealizacji.
14. Zero tolerancji dla przemocy w rodzinie - spójny i odpowiedzialny system niwelowania przyczyn i reagowania na objawy przemocy w rodzinie. Aktywizacja nauczycieli i lekarzy POZ do monitorowania i zgłaszania przypadków przemocy w rodzinie, do czego zresztą obliguje ich ustawa.
Długofalowe działania terapeutyczne grupy wsparcia, dostęp do pedagoga, psychologa, psychiatry oraz doradztwo prawne.
15. Polityka prorodzinna: zapobieganie powstawaniu siedlisk biedy, wykluczenia, patologii. Promocja kultury współpracy - zamiast: kultu rywalizacji/konkurencji: edukacja od przedszkola + wszystkie poziomy edukacji powszechnej i formy edukacji ustawicznej.
16. Ograniczenie liczby „klubów” hazardowych - wykorzystanie wszystkich dostępnych środków prawnych i społecznej niezgody na ekspansję mafijnych interesów, realizowanych kosztem społecznym.
17. Badanie efektywności działań powierzonych organizacjom pozarządowym; wspólna ewaluacja i/lub korekta.

UWARUNKOWANIA/KONTEKSTY/BARIERY/DZIAŁANIA POWIĄZANE:

- Przemoc w rodzinie - analizy policyjne i MOPS wskazują, że skala zjawiska jest znacznie większa, niż ujawniają to statystyki. Uwarunkowania społeczne zaciemniają obraz problemu: to przede wszystkim obojętność i zmowa milczenia, kulturowe stereotypy o podległości kobiet i dzieci, akceptacja zachowań agresywnych wobec dzieci, akceptacja pijaństwa i bezradność, osamotnienie tych, którzy usiłują to społeczne „milczenie” zmieniać.
- Obszar problemów wyznacza nie tylko indywidualna bezradność, odstępstwa od normy, czy niepełnosprawność, ale także zanik odpowiedzialności społecznej przedsiębiorców, co wyraża się m. in. - w zatrudnianiu „na czarno” i bez praw pracowniczych, w uzależnianiu pracowników od „umów śmieciowych”, od niskich płac, które nie dają możliwości rozwoju, a jedynie zaspokajają potrzeby fizjologiczne, odbierając przy tym poczucie wartości i sensu. Celem wspólnoty samorządowej, powinno być dążenie do zminimalizowania tych problemów.

- Istnieje wiele metod finansowania projektów, aby osiągnąć zakładane cele. Obszar poszukiwań finansowania zbieżnego z ww. celami należy upatrywać w obszarze angażowania obywateli i organizacji obywatelskich w życie publiczne, sprawowania obywatelskiej kontroli nad funkcjonowaniem instytucji publicznych, zwalczania ksenofobii, homofobii, rasizmu, antysemityzmu i wszelkich form dyskryminacji, zwiększenia zakresu i form wsparcia dla grup narażonych na ryzyko wykluczenia społecznego, kształtowania postaw obywatelskich oraz przeciwdziałanie wykluczeniu i marginalizacji dzieci i młodzieży.

CEL STRATEGICZNY 1.4

Cyfrowy kapitał społeczny

Zadanie 1.4.1

Wysoka jakość usług publicznych w administracji

Zadanie 1.4.2

Rozwój społeczeństwa informacyjnego

Zadanie 1.4.1 Wysoka jakość usług publicznych w administracji

MOŻLIWOŚCI I KIERUNKI DZIAŁANIA:

1. Rozwój usług elektronicznych e-administracja.
2. Wprowadzenie nowoczesnych narzędzi zarządzania w administracji.
3. Doskonalenie kompetencji kadr administracji.
4. Zagwarantowanie bezpieczeństwa informatycznego.

Zadanie 1.4.2 Rozwój społeczeństwa informacyjnego**MOŻLIWOŚCI I KIERUNKI DZIAŁANIA:**

1. Wspieranie działań związanych ze wzrostem kompetencji cyfrowych społeczeństwa.
2. Zwiększenie stopnia korzystania z e- usług publicznych.
3. Organizacja i wspieranie kampanii edukacyjno informacyjne na rzecz upowszechniania korzyści z wykorzystywania technologii cyfrowych.
4. Internet szerokopasmowy wysokiej szybkości - pełna dostępność w Gminie, powiązania sieciowe urzędów, instytucji i organizacji w Wadowicach. Gmina powinna rozważyć wybór lokalnego operatora projektów informatycznych.
5. Zmniejszenie wykluczenia cyfrowego – poszerzenie bezpłatnego dostępu do szerokopasmowego Internetu.

3. OBSZAR ROZWOJU 2 – PRZESTRZEŃ PUBLICZNA

CEL STRATEGICZNY 2.1

Gmina wygodna do życia

Zadanie 2.1.1

Ochrona przestrzeni kulturalnej i tożsamości lokalnej

Zadanie 2.1.2

Duża i mała infrastruktura sportu i rekreacji - nowoczesna - dostępna - estetyczna - przyjazna dla ludzi i środowiska przyrodniczego

Zadanie 2.1.3

Wzorcowość jakości środowiska

Zadanie 2.1.4

Dostępność komunikacyjna i transportowa

Zadanie 2.1.1 Ochrona przestrzeni kulturalnej i tożsamości lokalnej

MOŻLIWOŚCI I KIERUNKI DZIAŁANIA:

1. Skoordynowanie zarządzania przestrzennego i priorytetów uznanych za wiodące w rozwoju Gminy - na przykład: rozwój przemysłu turystycznego o wymiernej skali dochodów dla inwestorów i Gminy (z ruchem turystycznym, a nie tylko niskobudżetowym ruchem „odwiedzających”).
2. Estetyka przestrzeni publicznej (m.in. niwelacja reklam, estetyka budynków prywatnych, podnoszenie jakości usług handlowych i regionalizacja/ekologizacja usług gastronomicznych, itd.).
3. Działania na rzecz poprawy oraz utrzymania estetyki i ładu przestrzennego.
4. Zagospodarowanie przestrzeni na cele społeczne lub publiczne (np. place, skwery, parki).

5. Modernizacja, renowacja budynków użyteczności publicznej wraz z otoczeniem poprawiające ich estetykę zewnętrzną i funkcjonalność.
6. Przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych wraz z otoczeniem z przeznaczeniem na cele społeczne, kulturalne. Przykłady: adaptacja komunalnego budynku (TP.SA) przy ul. Wojtyłów do funkcji wzbogacających ofertę społeczną i kulturową miasta oraz centrum obsługi ruchu turystycznego; budynek Wadowickiego Centrum Kultury, budynek starej szkoły w Choczni z dostosowaniem do potrzeb społecznych, kulturalnych i edukacyjnych.
7. Marka kulturowa miasta + ekonomia marki miasta (korzyści dla: przemysłu turystycznego i innych przemysłów czasu wolnego) + prestiż miasta i marketing jego usług i produktów (marka miasta, o czym jest mowa w opisie celu strategicznego 3) + funkcje usługowe wg oczekiwanych standardów.
8. Centrum miasta bez samochodów – reorganizacja ruchu, parkingi zewnętrzne, powstrzymanie degradacji przestrzeni publicznej.
9. Zieleń miejska - rozwój ilościowy i jakościowy; kompleksowa rewitalizacja zieleni miejskiej.
10. Przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych w sferze infrastrukturalnej, gospodarczej, społecznej, środowiskowej i kulturalnej mających na celu ożywienie przestrzeni regionalnej.
11. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.
12. Sukcesywne usuwanie barier architektonicznych z przestrzeni publicznej i budynków użyteczności publicznej.
13. Jakość chodników i nowe chodniki. Właściwie utrzymanie zimowe dróg i chodników - dyscyplinowanie właścicieli odpowiedzialnych za odśnieżanie w granicach swoich realności.
14. Realizacja polityki mieszkaniowej sformułowanej w *Wieloletnim Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Wadowice na lata 2014 - 2018*, w tym w szczególności: poprawa jakości estetycznej i technicznej gminnego zasobu mieszkaniowego.

Zadanie 2.1.2 Duża i mała infrastruktura sportu i rekreacji - nowoczesna - dostępna - estetyczna - przyjazna dla ludzi i środowiska przyrodniczego

MOŻLIWOŚCI I KIERUNKI DZIAŁANIA:

1. Organizacja placów rekreacyjnych w formule plenerowych sal gimnastycznych - plenerowych siłowni, zaprojektowanych z uwzględnieniem możliwości różnych grup wiekowych - zarządzanie

tymi terenami i obiektami, organizacja imprez i codziennych zajęć rekreacyjnych - koordynacja z programami profilaktyki zdrowia dzieci i młodzieży, itd.

2. Przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów rekreacyjnych wraz z otoczeniem (m.in. ścieżki zdrowia, place zabaw, boiska, stadion KS "Skawa").
3. Rzeka Skawa - c.d. procesu wpisywania rzeki w funkcje rekreacyjne, gospodarcze i zagospodarowania bulwarów nadrzecznych. Przejęcie na własność przez Gminę lub uzyskanie innego tytułu prawnego do dysponowania terenem nad rzeką Skawą.
4. Budowa i modernizacja infrastruktury turystycznej (m.in. szlaki turystyczne, trasy rowerowe, trasy biegowe, trasy wielofunkcyjne, szlaki pamięci) wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Zadanie 2.1.3 Wzorcowa jakość środowiska.

MOŻLIWOŚCI I KIERUNKI DZIAŁANIA:

1. Upowszechnienie źródeł energii odnawialnej – realizacja założeń „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Wadowice”, jako dokumentu kierunkowego w zakresie rozwoju energii odnawialnej oraz wzrostu efektywności energetycznej lokalnej gospodarki.
2. Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.
3. Budowa, rozbudowa i modernizacja systemu wodno – kanalizacyjnego na terenie gminy.
4. Kompletna sieć odbioru ścieków komunalnych – zero tolerancji dla nieszczelnych szamb i nielegalnych wypustów ścieków.
5. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscach, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie nieuzasadniona.
6. Rozpowszechnianie rolniczego wykorzystania osadów ściekowych oraz odzysku biogazu.
7. Rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej.
8. Szczelny system zbioru, selekcji i odbioru odpadów komunalnych - ograniczanie produkcji odpadów u źródła - powtórny obieg przedmiotów użytecznych.
9. Rekultywacja terenów zdegradowanych przyrodniczo, w tym rekultywacja nieczynnego składowiska odpadów oraz rewitalizacja terenów przyległych.
10. Rozwój infrastruktury zabezpieczającej przed skutkami powodzi i innych klęsk żywiołowych.
11. Edukacja ekologiczna - powszechna i ustawiczna.

12. Realizacja zadania usuwania azbestu zgodnie z „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wadowice”.
13. Realizacja „Programu ograniczania niskiej emisji na terenie Gminy Wadowice” poprzez wymianę starych kotłów węglowych, montaż pomp ciepła, budowa układu solarnego w zabudowie indywidualnej na terenie Gminy Wadowice.
14. Miejskie alternatywy transportowe: intermodalność, rower, transport ekologiczny.
15. Strefy ograniczonej emisji, dostosowane do wielkości i potrzeb miasta Wadowice, do których wjazd mają pojazdy spełniające normy emisji spalin.
16. Budowa i przebudowa węzłów (centrów) przesiadkowych, systemy park&ride wraz z infrastrukturą.
17. Edukacja o rzeczywistych zagrożeniach dla zdrowia i życia wynikających ze zjawiska, określanego peryfrazą „zanieczyszczenia komunikacyjne”.
18. Niwelacja hałasu komunikacyjnego.
19. Poprawa dostępności terenów o walorach przyrodniczych i turystycznych - ścieżki rowerowe - wypożyczalnie i serwis rowerowy.
20. Promocja roweru, jako miejskiej alternatywy transportowej - trasy rowerowe i edukacja: zmiany nawyków transportowych.
21. Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego pod kątem zwiększenia jego energooszczędności.
22. Opracowywanie dokumentów planistycznych dla form ochrony przyrody, inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza gminy.

UWARUNKOWANIA/KONTEKSTY/DZIAŁANIA POWIĄZANE:

- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska zalicza woj. małopolskie do strefy C, ze względu na przekroczenie norm pyłu zawieszonego oraz zawartego w nim benzo[a]pirenu (jednego z najbardziej rakotwórczych związków w emisji niskiej). Oprócz emitorów grzewczych silnym źródłem szkodliwych zanieczyszczeń powietrza jest ruch samochodowy.
- Bariery (za: *Program ograniczania niskiej emisji*) ograniczające możliwości Gminy w przyspieszeniu likwidacji emitorów szkodliwej emisji niskiej:
 - brak narzędzi prawnych umożliwiających kontrolę i egzekucję zakazów stosowania szkodliwych paliw;
 - brak regulacji w zakresie minimalnych wymagań technicznych dla kotłów na paliwa stałe dopuszczonych do sprzedaży oraz minimalnych wymagań jakościowych dla paliw stałych; przyzwolenie społeczne;
 - mały udział źródeł odnawialnych w pokrywaniu zapotrzebowania na ciepło.

- Niewielki zakres wykorzystania energii odnawialnych na terenie Gminy.

Zadanie: 2.1.4 Dostępność komunikacyjna i transportowa.

Cel: zapewnienie dostępności komunikacyjnej i transportowej - jeden z kluczowych warunków rozwoju.

MOŻLIWOŚCI I KIERUNKI DZIAŁANIA:

1. Poprawa dostępności komunikacyjnej Gminy Wadowice poprzez modernizację lub stworzenie trasy alternatywnej dla drogi krajowej DK-52.
2. Budowa pełnej obwodnicy Wadowic (niezależnie od wybranego połączenia strategicznego) wraz z drugą przeprawą mostową przez Skawę.
3. Budowa nowych i modernizacja istniejących dróg na terenie gminy (w tym DK-28 i DK52 – jako głównych ciągów komunikacyjnych).
4. Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego.
5. Budowa i organizacja nowych miejsc parkingowych na terenie gminy.
6. Budowa, modernizacja i przebudowa chodników na terenie gminy.
7. Podjęcie działań w sprawie włączenia Wadowic (utworzenie związku interesariuszy, głównie z Kalwarią Zebrzydowską) do programu Szybkiej Kolei Aglomeracyjnej od 2016 r. (Wykorzystanie Światowych Dni Młodzieży w Krakowie jako argumentu lobbystycznego).
8. Realizacja rozwiązań komunikacyjnych w związku z ruchem turystycznym w tranzycie na Jezioro Mucharskie.
9. Podejmowanie działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

UWARUNKOWANIA/BARIERY/DZIAŁANIA POWIĄZANE:

- Istotnym czynnikiem podnoszenia jakości życia, rozwoju przedsiębiorczości i dostępności inwestycyjnej jest sieć transportu zewnętrznego nie oparta tylko na transporcie samochodowym, ale również na kolejowym.

Wadowice mają poważny problem z zagadnieniem dostępności komunikacyjnej i transportowej. Rozwiązanie tego problemu jest jednym z najważniejszych zadań strategii. Powinna być wykonana niezbędna analiza, wybrane optymalne rozwiązania i podjęte aktywne, zintegrowane z innymi interesariuszami działania w tym zakresie.

4. OBSZAR ROZWOJU 3 – GOSPODARKA

Rozwój gospodarczy jest obok rozwoju społecznego, kluczowym czynnikiem rozwoju jako takiego. Tylko w warunkach rozwoju gospodarczego odbywa się w rozwój kultury, nauki, oświaty, czujemy się bezpieczni, mamy wysoką jakość życia.

Należy poczynić jednak zastrzeżenie, że rozwój gospodarczy jest możliwy w perspektywie strategicznej, tylko w społecznościach demokratycznych, o rozwiniętym kapitale ludzkim, wysokim poziomie kultury i wiedzy, szanującym naturalne prawa każdego człowieka i otaczającej go przyrody.

Celem samorządu w polityce wspierania rozwoju gospodarczego powinny być zamożne i gospodarne Wadowice, co należy rozumieć przede wszystkim jako wzrost jakości życia mieszkańców i zamożności przedsiębiorców działających w Gminie.

Miarą zamożności mieszkańca Wadowic może być dochód własny Gminy *per capita*. Gmina Wadowice ma najwyższe dochody *per capita* (za rok 2013 - 1367 zł na 1 mieszkańca) wśród gmin Powiatu Wadowickiego, ale należy jednak pamiętać o tym, że zaliczana jest od wielu lat do grupy gmin o niskim poziomie zamożności (13 % niższe niż średnia krajowa). Stąd nasuwa się postulat aby sformułować cel wzrostu zamożności i gospodarności, jako wyzwanie dla Gminy.

CEL STRATEGICZNY 3.1

Rozwój przedsiębiorczości – zmiana jakościowa

Zadanie 3.1.1

Kreowanie współpracy pomiędzy samorządem i przedsiębiorcami – tworzenie systemowego wsparcia dla zmian jakościowych przedsiębiorczości lokalnej.

Zadanie 3.1.1 Kreowanie współpracy pomiędzy samorządem i przedsiębiorcami – tworzenie systemowego wsparcia dla zmian jakościowych przedsiębiorczości lokalnej.**MOŻLIWOŚCI I KIERUNKI DZIAŁANIA:**

1. Koordynacja wszelkich działań wspierających rozwój przedsiębiorczości innowacyjnej i kreatywnej - synergia i ewaluacja.
2. Zainicjowanie forum współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami - wypracowanie formuły i obszarów współpracy. Cele forum współpracy: wykorzystanie aktualnej perspektywy finansowania 2014-2020, analiza zasadności wzmocnienia lub powołanie nowej instytucji IOB w celu realizacji działań w tym obszarze.
3. Inicjowanie tworzenia Instytucji Otoczenia Biznesu.
4. Powołanie Pełnomocnika Burmistrza Wadowic ds. przedsiębiorczości i rozwoju gospodarczego.
5. Współpraca ze szkołami średnimi (tzw. ponadgimnazjalnymi), współpraca z dyrekcjami szkół i z młodzieżą w celu m.in. koordynacji profili kształcenia z potrzebami rynku, upowszechniania wiedzy o przedsiębiorczości, organizowania staży i praktyk, itd.
6. Stworzenie warunków dla powstania inkubatora przedsiębiorczości – centrum obsługi biznesu, profesjonalna pomoc dla lokalnych firm i osób rozpoczynających działalność gospodarczą.
7. Opracowanie i wdrożenie programu organizacji i rozwoju marki kulturowej miasta i tym samym, wartości cedowanych na produkty i usługi, które otrzymują cechę „wadowicki”. Marka miasta jest narzędziem dynamizacji jego rozwoju, kreuje spójny wizerunek i jest niezbędna do prowadzenia działań promocyjno-marketingowych. Określenie tożsamości marki jest punktem wyjścia do kreowania konkurencyjnego wizerunku miasta i jest fundamentem jego promocji w dłuższej perspektywie czasowej. Tożsamość marki to zbiór zasad, które posłużą za narzędzie koordynacji promocji miasta. Dzięki nim możliwe będzie stworzenie zasad partycypacyjnego zarządzania, włączając w te działania stowarzyszenia, organizacje, przedsiębiorstwa, których działalność z punktu widzenia wizerunku miasta i regionu może przynieść wymierne korzyści. Marka winna się wpisywać w wizję rozwoju subregionu (gmina, powiat) oraz regionu (województwo). Powinna odwoływać się do korzyści dla mieszkańców i turystów, powinna być wyjątkowa (dla miejsca), wiarygodna, wzbudzająca zaufanie i kreatywna. Zbudowanie marki nierozzerwalnie związane jest ze strategią promocji miasta i gminy. Udana promocja opiera się na rzeczywistych atutach miasta, musi być wiarygodna, przekonująca i mocno osadzona w historyczno-kulturowym dorobku, a ponadto długofalowa, dobrze adresowana i konsekwentna. Należy budować ją w oparciu o:
 - Piękno przyrody naturalnej – położenie w dolinie górskiej rzeki, u stóp atrakcyjnych z punktu widzenia penetracji turystycznej gór, w pobliżu bogatych florystycznie stawów oraz w okolicy dużego zbiornika wodnego.

- Bogactwo kulturalne – znane osoby pochodzące z Wadowic, obiekty muzealne z atrakcyjną ekspozycją, duże znaczenie pielgrzymkowe, prężnie działające instytucje kultury.
 - Historia – galicyjski charakter miasta, wpływy austriackie i żydowskie, dziedzictwo Jana Pawła II.
8. Koordynacja promocji miasta z promocją jego gospodarki (przedsiębiorczości).
 9. Promowanie historii przemysłu i rzemiosła wadowickiego, wspieranie lokalnych rolników, producentów wyrobów ekologicznych, rzemieślników i twórców.
 10. Kreowanie kadr, korelacja z rynkiem, szkolenia adekwatne do potrzeb, wykorzystanie zasobów ludzkich. Rozpocząć należy od funkcji informacyjnych (wymiana informacji) o rynku, zatrudnieniu, dysponowanych kadrach. Docieranie do ludzi młodych i szkół - korelacja rzeczywistych potrzeb rynku i systemów kształcenia. Stałe dokształcanie ludzi wobec szybko zmieniających się potrzeb, zmian cywilizacyjnych. Włączenie seniorów, posiadających unikatowe umiejętności i mogących wspierać (z obopólną korzyścią) rynek pracy. Ważne także wydaje się być wspieranie bardziej kreatywnych metod, w tym np. telepracy.
 11. Działania stwarzające optymalne warunki dla przedsiębiorczości, zwłaszcza małej i mikro, konkurencyjnej wobec zmiennych w otoczeniu; stymulowanie innowacyjności i kreatywności, optymalnego wykorzystania wszystkich szans i kreatywnych zasobów ludzkich. zwłaszcza przy wykorzystaniu Instytucji Otoczenia Biznesu oraz organizacji rządowych i pozarządowych.
 12. Inspirowanie firm do prowadzenia polityki społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR).
 13. Wspieranie i promowanie wśród lokalnych przedsiębiorców sprzyjających warunków zatrudnienia osób z rodzin wielodzietnych.
 14. Utrzymanie i rozszerzenie zakresu oddziaływania Wadowickiej Karty Dużej Rodziny (zwiększenie ilości partnerów w ramach WKDR, zwiększenie jej warunków w zamian za wsparcie np. marketingowe lub promocyjne).
 15. Polityka progospodarcza (od informacji i doradztwa, po tereny inwestycyjne i promocję inwestycyjnych walorów Gminy, od integracji środowiska biznesowego po działania długookresowe, np. zmiany w profilach kształcenia w szkołach na terenie Gminy bez względu na podległość administracyjną, itd.).
 16. Budowanie relacji pomiędzy przedsiębiorcami już działającymi, a nowymi przedsiębiorcami, zwłaszcza młodymi, pochodzącymi z terenu Gminy oraz inwestorami zewnętrznymi.
 17. Sprzyjanie współpracy przedsiębiorców z terenu Gminy Wadowice z organizacjami pozarządowymi.
 18. Polityka podatków i opłat stymulujących rozwój przedsiębiorczości.
 19. Planowanie przestrzenne uwzględniające priorytety Gminy i biznesu, planowanie i tworzenie terenów inwestycyjnych, dążenie do utworzenia podstrefy SSE.
 20. Przyjazne procedury administracyjne.

21. Realokacja firm prowadzących działalność produkcyjną i uciążliwą (usługową i handlową) lub o niskiej wartości dodanej na tereny mniej cenne z punktu widzenia polityki proinwestycyjnej Gminy oraz wykorzystanie obszarów zwalnianych dla wzmocnienia atrakcyjnych funkcji miasta prywatnych i publicznych, np. mieszkaniowych.
22. Klimat inwestycyjny, promowanie Wadowic, jako miejsca dobrych inwestycji.

UWARUNKOWANIA/KONTEKSTY/BARIERY/DZIAŁANIA POWIĄZANE:

- Chociaż rozwój przedsiębiorczości nie jest zadaniem własnym samorządu, to jednak samorząd - Rada i Burmistrz może i powinien wywierać wpływ na zmiany pragmatycznie korzystne dla społeczności Gminy (cel nadrzędny) i na zmiany wynikające ze współpracy twórców gospodarki lokalnej, ponad partykularnymi interesami poszczególnych firm i środowisk biznesowych.
- Rozwój przedsiębiorczości powinien być z jednej strony narzędziem progospodarczej polityki samorządu Gminy, a z drugiej platformą współpracy przedsiębiorców, otwartych na zmiany jakościowe i rozumiejących uwarunkowania w zmieniającym się otoczeniu.
- Zastosowane narzędzia powinny uwzględniać to, że zasadniczą grupą w przedsiębiorczości lokalnej są przede wszystkim firmy małe i mikro, o słabym potencjale do zmian jakościowych oraz niezwykle ważna grupa firm średnich i dużych o dużym potencjale do zmian jakościowych.

CEL STRATEGICZNY 3.2**Aktywne zarządzanie majątkiem, finansami i inwestycjami Gminy Wadowice****Zadanie 3.2.1**

Zarządzanie finansami i rachunkowością Gminy Wadowice.

Zadanie 3.2.2.

Pozyskanie środków pozabudżetowych, w tym szczególnie z UE.

Zadanie 3.2.3.

Poprawa jakości zarządzania majątkiem Gminy

Zadanie 3.2.1 Zarządzanie finansami i rachunkowością Gminy Wadowice.**MOŻLIWOŚCI I KIERUNKI DZIAŁANIA:**

1. Polityka finansowa i rachunkowa Gminy powinna być spójna z priorytetami Strategii oraz planów wieloletnich, w szczególności Wieloletniego Planu Finansowego oraz Wieloletniego Planu.
2. Coroczna optymalizacja kosztowa budżetu Gminy (kontrola i controlling).
3. Podatki i opłaty lokalne powinny być ważnym instrumentem sterowania wzrostem gospodarczym. Na każdy rok budżetowy Gmina powinna uchylać odpowiednio dostosowane do zmiennych stawki podatków i opłat lokalnych.
4. Aktywne zarządzanie płynnością finansową Gminy oraz w szczególności długiem Gminy.

Zadanie 3.2.2. Pozyskanie środków pozabudżetowych, w tym szczególnie z UE.**MOŻLIWOŚCI I KIERUNKI DZIAŁANIA:**

1. Należy dokonać przeglądu potrzeb, skorelować ze strategią i programami branżowymi przygotowanymi przez Urząd Miejski i aplikować samodzielnie do europejskich i innych źródeł finansowania i/lub nawiązać współpracę z profesjonalnymi firmami gwarantującymi skuteczność aplikacji.
2. Analiza możliwości pozyskania środków finansowych nie powinna dotyczyć tylko źródeł UE, ale wszystkich krajowych i międzynarodowych funduszy celowych. Do tej pracy należy zmobilizować też jednostki budżetowe Gminy, jak dom kultury, biblioteki i szkoły.

Zadanie 3.2.3. Poprawa jakości zarządzania majątkiem Gminy.**MOŻLIWOŚCI I KIERUNKI DZIAŁANIA:**

1. Aktywne zarządzanie majątkiem trwałym: wynajem, dzierżawy, sprzedaż zbędnego majątku lub użyczenie w przypadku realizacji zadań społecznych, ważnych dla mieszkańców. Stawki i zawarte umowy w sposób optymalny winny odpowiadać interesom Gminy. Polityka oparta na jasnych kryteriach, efektywna ekonomicznie, przejrzysta i dostępna dla zainteresowanych.

2. Gmina jako inwestor w przypadku, przewidywanych korzyści. Na przykład: wzrost dochodów, obniżenie kosztów, wzrost wartości majątku, poprawa płynności finansowej, zmniejszenie zadłużenia - realizacja priorytetów Gminy.

Na podobnych zasadach Gmina powinna podejmować decyzje deinvestycyjne: sprzedaż, likwidacja (na przykład uwłaszczenie mieszkań komunalnych).

3. Gmina jako lider współpracy z właścicielami prywatnymi oraz instytucjonalnymi w sprawach majątkowych mających cel publiczny na przykład: przy scalaniu gruntów, zamianie, przejmowaniu, itp.
4. Aktywne zarządzanie jednostkami budżetowymi winno polegać, z jednej strony na decentralizacji uprawnień, z drugiej na synergicznym działaniu oraz nadzorze merytorycznym i jakościowym, kontrolującym efekty w stosunku do nakładów.
5. Zarządzanie aktywami finansowymi Gminy (ok. 42 mln) w spółkach prawa handlowego, to wykonywanie funkcji udziałowca oraz sprawowanie nadzoru nad realizacją powierzonych zadań oraz nad majątkiem.

5. EWALUACJA

Sformułowana Strategia Rozwoju Gminy Wadowice na lata 2014-2020 podzielona jest na 3 obszary rozwoju: społeczeństwo, przestrzeń publiczna, gospodarka. Podległe im cele strategiczne są wyzwaniem dla wszystkich podmiotów związanych z gminą. Strategia nie ogranicza się tylko do zadań realizowanych bezpośrednio przez Urząd, ale proponuje zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej, wszystkich instytucji i środowisk działających na terenie i na rzecz rozwoju gminy.

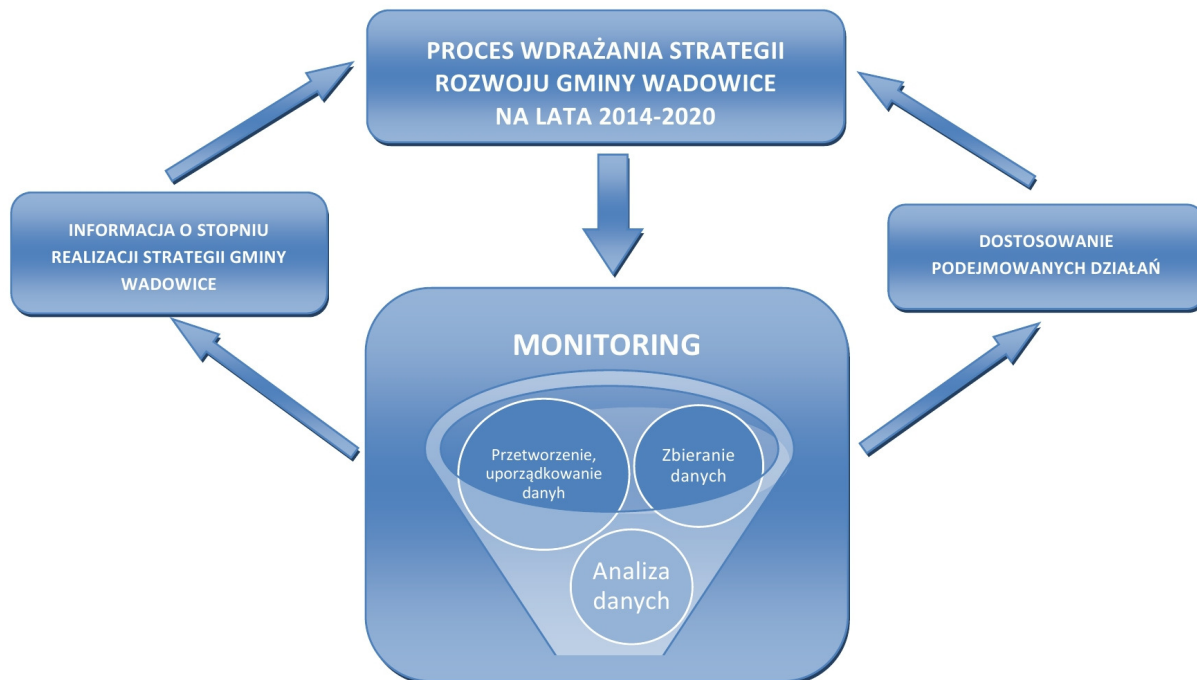
Równie ważne co posiadanie strategii jest kontrola jego właściwego wdrażania. Podstawą skutecznego wdrażania działań służących osiągnięciu założonych celów w strategii, jest system monitorowania i ewaluacji postępów we wdrażaniu oraz osiągnięciu założonych celów, a w konsekwencji osiągnięciu stanu zakładanego w wizji. Gromadzenie i interpretacja danych dotyczących Strategii pozwala na bieżące korekty działań podmiotów wdrażających Strategię w razie wystąpienia nieprawidłowości. Istotą monitoringu jest gromadzenie, opracowywanie i przekazywanie informacji przydatnych w zarządzaniu rozwojem Gminy.

Za monitorowanie Strategii odpowiedzialny będzie zespół ds. monitoringu i ewaluacji, który zostanie powołany przez Burmistrza Wadowic. Ze względu na fakt, że Strategia realizowana będzie poprzez różne instytucje i organizacje niezależne od samorządu, wymagana będzie współpraca z różnymi podmiotami życia społeczno – gospodarczego gminy. W celu zapewnienia całościowości gromadzenia danych wynikających z realizacji poszczególnych zadań i programów, wszystkie te podmioty powinny współpracować w procesie monitorowania.

Proces monitorowania polegał będzie na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już zadań, a jego celem jest zapewnienie zgodności wdrażania działań strategicznych z wcześniejszymi założeniami. Proces ten będzie się składał z następujących etapów:

Lp.	Etapy	Odpowiedzialni	Termin realizacji
1.	Zbierania danych w ramach każdego z obszarów strategii – we współpracy z realizatorami działań strategicznych. Zebrany materiał będzie podstawą do dalszych analiz i ocen	Zespół ds. monitoringu i ewaluacji	Za dany rok do marca następnego roku
2.	Przetworzenie, analiza i uporządkowanie zebranych danych. Zadanie to będzie przygotowaniem do sporządzenia raportów.	Zespół ds. monitoringu i ewaluacji.	Za dany rok do kwietnia następnego roku
3.	Zestawienie otrzymanych danych w raporcie i przekazanie go władzom gminy	Zespół ds. monitoringu i ewaluacji.	Za dany rok do maja następnego roku
4.	Przekazywanie wyników monitoringu realizatorom poszczególnych działań strategicznych, interesariuszom Strategii oraz mieszkańcom gminy	Burmistrz Wadowic	Za dany rok do czerwca następnego roku
5.	Ocena stopnia realizacji strategii, przygotowywanie rekomendacji w zakresie zmian w ramach poszczególnych obszarów strategicznych strategii.	Zespół ds. monitoringu i ewaluacji.	Raz na dwa lata

SCHEMAT. Monitoring Strategii Rozwoju Gminy Wadowice

Głównym celem monitoringu jest uzyskanie mierzalnych wyników postępów osiągnięcia celów Strategii. Niezbędnym będzie więc opracowanie szeregu wskaźników, które warunkują sprawne monitorowanie Strategii oraz umożliwiają sporządzanie analiz porównawczych, dostarczają wiarygodnych informacji o postępie rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Za opracowanie tych wskaźników odpowiedzialny będzie Zespół ds. monitoringu i ewaluacji. Podstawa dla opracowanego systemu wskaźników powinien być katalog oficjalnych danych statystycznych dostępnych na poziomie JST i jego jednostek organizacyjnych, Banku Danych Regionalnych GUS, Systemu Analiz Samorządowych i innych dostępnych źródeł.

W efekcie analiz przeprowadzonych w procesie monitoringu uzasadnione może się okazać dokonanie zmian w Strategii. Jednostki samorządu terytorialnego funkcjonują w określonych warunkach wewnętrznych i zewnętrznych, które ulegają zmianom np. nowe uregulowania prawne, społeczno – ekonomiczne, nowe możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych, rodzą się nowe oczekiwania społeczności lokalnej i grup społecznych. Burmistrz po weryfikacji tych wniosków może podjąć inicjatywę uchwałodawczą zmieniającą zapisy w Strategii Rozwoju Gminy Wadowice na lata 2014-2020.

Opracowane w trakcie zadań monitoringowych raporty będą stanowiły podstawę przygotowania ewaluacji Strategii na koniec okresu jej obowiązywania. Raport ewaluacyjny będzie obejmował ocenę efektów wdrażania Strategii na tle definiowanych w niej wizji i celów, a w efekcie określi zakres ewentualnych działań korygujących. Przedstawione w raporcie działania korygujące będą punktem wyjścia do opracowania Strategii na kolejne lata, która w dużej mierze będzie prowadziła do realizacji celów, które nie zostały osiągnięte do końca 2020 roku.

6. DOKUMENTY WYKORZYSTANE W OPRACOWANIU

Gospodarka

- Informacja o wykonaniu budżetu Gminy za rok 2013 i za pierwszy kwartał 2014.
- Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Wadowice na lata 2014–2018.
- Przestrzeń publiczna - infrastruktura i środowisko.
- Program ograniczenia niskiej emisji dla Gminy Wadowice, 2012.
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Wadowice.
- Ocena systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, Wadowice, marzec, 2014.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wadowice, 2005r. (ujednolicony tekst 2014r.).

Społeczeństwo

- Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Wadowice - 2007 – 2013.
- Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w Wadowicach na 2014 rok.
- Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na terenie Gminy Wadowice na lata 2014 - 2020.
- Program wspierania rodzin wielodzietnych - Wadowice przyjazne rodzinie, 2012.
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Wadowice na lata 2013-2015 opr. Miejski ośrodek pomocy społecznej.
- Sprawozdanie z działalności W.S.I.S.K.A. „Victoria” za 2013 rok.
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Wadowice na lata 2014-2015 (załącznik do uchwały nr XXIX/283/2014 Rady Miejskiej).
- Programu osłony w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży w Gminie Wadowice na 2014r. (Uchwała nr XXVII/254/2014 Rady Miejskiej).
- Sprawozdania z realizacji zadań własnych Gminy oraz innych działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie za rok 2012 i 2013. Opr. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wadowicach.
- Program współpracy Gminy Wadowice z organizacjami pozarządowymi na rok 2014 (uchwała nr XXV/237/2013 Rady Miejskiej).

Inne opracowania:

- Raport z badania losów absolwentów szkół zawodowych za rok 2013, opr. Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie
- Lokalna Strategia Rozwoju LGD Wadoviana dla obszarów wiejskich Gminy Wadowice i Andrychów na lata 2009-2015
- Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Wadowickiego.

Internet (wybór ważniejszych źródeł):

- www.wadowice.pl
- www.rodzina.wadowice.pl
- www.wadowice.archiwa.org
- www.it.wadowice.pl
- www.mops.wadowice.pl
- www.biblioteka-wadowice.pl
- www.wck.wadowice.pl

ZAŁĄCZNIK 1 – ANKIETA DIAGNOSTYCZNA

Gmina Wadowice
Ankieta społeczno - gospodarcza

SPOŁECZEŃSTWO

Proszę ocenić w skali 1 do 5 poszczególne dziedziny, wstawiając w odpowiedniej rubryce znak „x”.
Skala ocen: **1** – bardzo źle; **2** – źle; **3** – dostatecznie; **4** – dobrze; **5** – bardzo dobrze.

DZIECI - MŁODZIEŻ - EDUKACJA	ocena				
	1	2	3	4	5
1. Dostępność opieki w żłobku					
2. Dostępność opieki przedszkolnej					
3. Place zabaw dla dzieci - dostępność - jakość					
4. Dostępność zajęć pozalekcyjnych dla młodzieży (szkoła, dom kultury, stowarzyszenia, inne)					
5. Szkoły ponadgimnazjalne - czy profil nauki jest dostosowany (dostosowywany) do potrzeb rynku pracy					
6. Aktywność społeczna młodzieży (pozaszkolna) - np. wolontariat, inicjatywy własne, działania użyteczne, itp.					
7. Współpraca międzypokoleniowa (np. współpraca pokoleń młodszych i starszych, wspólne działania, itd.)					
ZDROWIE					
1. Dostępność publicznej służby zdrowia					
2. Dostęp do lekarzy specjalistów					
3. Profilaktyka (higiena życia - wiedza o zdrowym trybie życia)					
4. Zdrowotność dzieci i młodzieży (np. problem otyłości, brak aktywności sportowej, „siedzący” tryb życia, itd.)					
KULTURA					
1. Aktywność kulturalna społeczności Gminy					
2. Moja aktywność kulturalna					
3. Oferta publicznych instytucji kultury (koncerty, spektakle, itd.)					
4. Oferta publicznych instytucji kultury - edukacja kulturalna					
5. Biblioteki - dostępność + aktualność księgozbioru					
6. Oferta prywatnych instytucji/organizacji kultury					

	ocena				
SENIORZY	1	2	3	4	5
1. Polityka społeczna wobec seniorów - moja ocena					
2. Aktywność seniorów (społeczna - kulturalna - sportowa)					
3. Aktywność gospodarcza seniorów - wykorzystanie wiedzy, doświadczenia, praktyki zawodowej, itd.					
OPIEKA SPOŁECZNA					
1. Pomoc publicznych instytucji opieki społecznej					
2. Pomoc udzielana przez organizacje pozarządowe					
3. Pomoc rodziny - pomoc sąsiedzka					
SPORT - wypoczynek aktywny					
1. Rzeka Skawa - użyteczność rekreacyjna					
2. Oferta sportowo - rekreacyjna instytucji miejskich - dostępność + jakość					
3. Moja aktywność sportowa (bieg - rower - tenis - gry zespołowe, itp.)					
4. Aktywność sportowa społeczności Gminy					

Spółeczeństwo - samorząd gminy - proszę zakreślić właściwą odpowiedź:

1. Czy w ciągu ostatniego roku zdarzyło się Pani - Panu:
 - sprawdzać informacje na stronie internetowej Gminy (www.wadowice.pl) tak nie
 - rozmawiać z radnym o sprawach gminy tak nie
 - sprawdzać plany, uchwały, protokoły Rady Miasta tak nie
 - uczestniczyć w zebraniu z przedstawicielami samorządu tak nie
2. Czy bierze Pani/Pan udział w wyborach samorządowych? tak nie
 Jeżeli „nie” - to
 dlaczego?.....

3. Czy bierze Pani/Pan udział w sesjach Rady Miasta? tak nie
4. Czy bierze Pani/Pan udział w posiedzeniach komisji tematycznych Rady Miasta? tak nie
5. Czy Pani/Pana zdaniem władze gminy informują mieszkańców o swoich działaniach?
 a. w ogóle nie informują; b. informują dostatecznie; c. bardzo dobrze informują.
6. Które z poniżej wymienionych sposobów informowania o działaniach samorządu uważa Pani/Pan za najwygodniejsze? (można wskazać kilka odpowiedzi) a. zebrania z przedstawicielami samorządu? b. tablice ogłoszeń; d. media lokalne; e. prywatne portale informacyjne; e. strona internetowa Urzędu Miasta: www.wadowice.pl.
7. Czy mieszkańcy mają wpływ na decyzje władz samorządowych? a. w ogóle nie mają wpływu; b. mają wpływ; c. mają wpływ, ale z tego nie korzystają; d. mają bardzo duży wpływ; e. nie wiem
8. Czy nasza gmina Pani/Pana zdaniem jest: a. bardzo bogata; b. bogata; c. średnia; d. raczej biedna; e. bardzo biedna; f. nie wiem.
9. Czy społeczeństwo naszej gminy jest: (można wskazać kilka odpowiedzi) a. obywatelskie (korzysta ze swoich praw i spełnia obowiązki); b. aktywne społecznie; c. bierne społecznie; d. aktywne gospodarczo; e. pasywne gospodarczo; f. nie rokuje szans na przyszłość; g. rokuje szanse na przyszłość.

10. Co, Pani/Pana zdaniem, przeważa w relacjach międzyludzkich w społeczności naszej Gminy (można wybrać trzy odpowiedzi): a. nieufność; b. ostrożność; c. interes prywatny; d. interes publiczny; e. interes prywatny i interes publiczny; f. bezinteresowność i solidarność; g. zaufanie; h. szacunek; i. wartości etyczne; j. inne - jakie:
.....
11. Jak ocenia Pani/ Pan naszą gminę jako miejsce do życia: a. bardzo dobrze, b. dobrze, c. słabo, d. negatywnie.
12. Czy działa Pani/Pan w organizacji pozarządowej? tak nie
Jeżeli tak, to w jakiej dziedzinie (można zakreślić kilka odpowiedzi): a. kultura; b. edukacja; c. sport; d. pomoc społeczna; e. seniorzy; f. turystyka; g. religia.
13. Czy współpraca samorządu Gminy z organizacjami pozarządowymi jest: a. bardzo dobra; b. dobra; c. średnia; d. słaba; e. bardzo słaba; f. nie wiem.
14. Czy współpraca organizacji pozarządowych pomiędzy sobą jest: a. bardzo dobra; b. dobra; c. średnia; d. słaba; e. bardzo słaba; f. nie wiem.
15. Czy w swoim domu/mieszkaniu używa Pani/Pan węgla do ogrzewania? tak nie
16. Czy w swoim domu/mieszkaniu używa Pani/Pan odpadów przemysłowych i gospodarczych do ogrzewania? tak nie
17. Czy ma Pani/Pan w swoim domu ogrzewanie gazowe i/lub elektryczne? tak nie
18. Czy ma Pani/Pan w swoim domu alternatywne źródła energii? tak nie

MIASTO - ESTETYKA - TRANSPORT - ORGANIZACJA - INFRASTRUKTURA

Proszę ocenić w skali 1 do 5 poszczególne dziedziny, wstawiając w odpowiedniej rubryce znak „x”.
Skala ocen: **1** – bardzo źle; **2** – źle; **3** – dostatecznie; **4** – dobrze; **5** – bardzo dobrze.

TRANSPORT drogi - chodniki - ruch samochodowy - trasy rowerowe, itd.	ocena				
	1	2	3	4	5
1. Transport publiczny - dostępność					
2. Transport publiczny - jakość (punktualność, czystość, uprzejmość obsługi)					
3. Połączenia komunikacyjne - zewnętrzne					
4. Organizacja ruchu samochodowego					
5. Parkingi (dostępność - jakość)					
6. Jakość gminnych dróg publicznych					
7. Jakość chodników (nawierzchnia + szerokość + oświetlenie)					
8. Utrzymanie chodników w zimie (odśnieżanie)					
9. Utrzymanie dróg publicznych w zimie (odśnieżanie)					
10. Trasy rowerowe (ilość - jakość)					
ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE - problemy ekologiczne/sozologiczne - ODPADY					
1. Jakość powietrza (niska emisja + zanieczyszczenia komunikacyjne)					
2. Środowisko akustyczne - hałas					
3. Jakość wody pitnej (smak, zapach, wygląd)					
4. Dbłość instytucji publicznych o stan środowiska przyrodniczego					

5. Dbłość mieszkańców o stan środowiska przyrodniczego					
6. System odbioru odpadów					
7. System segregacji śmieci					
8. Aktywność mieszkańców w segregacji śmieci					
9. Zieleń miejska - ilość (czy jest wystarczająca)					
ORGANIZACJA I ESTETYKA MIASTA					
1. Bezpieczeństwo publiczne					
2. Dostępność usług (handel - usługi rzemieślnicze, itd.)					
3. Estetyka miasta (architektura, mała architektura, informacja miejska, reklamy, harmonia kolorystyczna)					
4. Estetyka budynków prywatnych(mieszkalnych, usługowo - produkcyjnych)					
5. Estetyka budynków publicznych					
6. Czy miasto jest wygodne do życia - moja ocena:					
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ					
1. Przedsiębiorczość mieszkańców Gminy - moja ocena:					
2. Przedsiębiorczość innowacyjna (wiedza + kreatywność)					
3. Dostępność miejsc pracy w sektorze prywatnym					
4. Wsparcie instytucji otoczenia biznesu					
5. Aktywność gospodarcza seniorów (wykorzystanie wiedzy, doświadczenia, praktyki zawodowej, itd.)					
6. Współpraca przedsiębiorców - moja ocena:					

Najważniejsze, Pani/Pana zdaniem problemy Gminy

- proszę zaznaczyć znakiem „x” właściwą ocenę

Skala ocen: 1 - najtrudniejsze; 2 - trudne; 3 - normalne; 4 - bez znaczenia.	1	2	3	4
1. Odptyw młodych ludzi				
2. Starzenie się społeczeństwa				
3. Przedsiębiorczość innowacyjna (wiedza + kreatywność)				
4. Brak pracy, ale są perspektywy				
5. Brak pracy i nie ma perspektyw				
6. Zarządzanie Gminą				
7. Więzy społeczne (solidaryzm - współpraca)				
8. Społeczeństwo obywatelskie (+organizacje pozarządowe)				
9. Kapitał społeczny				
10. Brak rozrywek - nie ma co robić w czasie wolnym				

11. Brak perspektyw życiowych i zawodowych				
12. Inne - jakie				
13. Inne - jakie				
14. Inne - jakie				
15. Inne - jakie				
16. Inne - jakie				
17. Inne - jakie				

Najważniejsze priorytety i zadania Gminy na najbliższą dekadę

- proszę zaznaczyć znakiem „x” właściwą ocenę - można wybrać dowolną ilość dziedzin

Skala: 1 - najważniejsze; 2 - ważne; 3 - normalne; 4 - bez znaczenia	1	2	3	4
1. Stymulowanie współpracy społecznej				
2. Pomoc społeczna + mieszkania komunalne				
3. Bezpieczeństwo publiczne				
4. Infrastruktura drogowa				
5. Ograniczenie do minimum niskiej emisji (w tym: zanieczyszczeń komunikacyjnych)				
6. Jakość edukacji publicznej				
7. Jakość oferty kulturalnej (kulturalna aktywność mieszkańców)				
8. Ochrona i profilaktyka zdrowia				
9. Estetyka i funkcjonalność miasta				
10. Kapitał społeczny + wsparcie organizacji pozarządowych				
11. Mała i średnia przedsiębiorczość				
12. Duża przedsiębiorczość				
13. Przedsiębiorczość kreatywna (wiedza + kreatywność)				
14. Turystyka związana z osobą papieża - Jana Pawła II				
15. Turystyka związana z innymi walorami miasta i otoczenia (Beskid)				
16. Wyższa uczelnia - jaka?				
17. Szkolnictwo zawodowe - jakie?				
18. Aktywizacja społeczna, kulturalna i gospodarcza seniorów				

19. Sport i rekreacja				
20. Inne - jakie				
21. Inne - jakie				
22. Inne - jakie				
23. Inne - jakie				

Informacje o osobie ankietowanej (proszę zakreślić właściwą odpowiedź)

1. Płeć: a. kobieta b. mężczyzna
2. Wykształcenie: a. podstawowe/gimnazjalne; b. zawodowe; c. średnie; d. licencjat; e. wyższe
3. Wiek: a. poniżej 18; b. 18 - 35; c. 35 - 55; d. 55 - 65; e. 65 +
4. Mieszkam: a. dom; b. mieszkanie prywatne; c. mieszkanie komunalne; d. inne
5. Główne źródło utrzymania: a. praca stała; b. praca tymczasowa; c. wolny zawód;
d. renta, emerytura; e. utrzymują mnie rodzice, żona, mąż;
6. Jak Pani/Pan ocenia własną (i rodziny) sytuację materialną? a. bardzo dobrze; b. raczej dobrze;
c. średnio; d. raczej źle; e. bardzo źle
7. Jestem zatrudniony: a. sektor publiczny, b. sektor prywatny; c. sektor społeczny (NGO);
e. przedsiębiorca; f. jednoosobowa działalność gospodarcza; g. uczeń- student; h. emeryt -
rencista;
8. Gdy, będzie Pani/Pan miała/miał taką możliwość to wyjedzie z naszej Gminy? tak nie
Jeżeli „tak” to dlaczego:.....
.....
.....

Sytuacja osób niepełnosprawnych - ankieta**Proszę zakreślić właściwą odpowiedź:**

1. Płeć: a. kobieta b. mężczyzna
2. Wykształcenie: a. podstawowe/gimnazjalne; b. zawodowe; c. średnie; d. licencjat; e. wyższe.
3. Wiek: a. poniżej 18; b. 18 - 35; c. 35 - 55; d. 55 - 65; e. 65 +
4. Mieszkam: a. dom; b. mieszkanie prywatne; c. mieszkanie komunalne; d. inne.
5. Główne źródło utrzymania: a. praca stała; b. praca tymczasowa; c. wolny zawód; d. renta, emerytura; e. utrzymują mnie rodzice, żona, mąż.
6. Jak Pani/Pan ocenia własną (i rodziny) sytuację materialną? a. bardzo dobrze; b. raczej dobrze; c. średnio; d. raczej źle; e. bardzo źle.
7. Stan cywilny: a. panna b. kawaler c. zamężna d. żonaty e. inne.
8. Rodzaj niepełnosprawności: a. ruchowa b. intelektualna c. brak słuchu d. brak wzroku e. inne. Stopień niepełnosprawności: a. lekki b. umiarkowany c. znaczny.
9. Czy pracuje Pani/Pan zawodowo? tak nie
10. Sektor zatrudnienia: a. publiczny; b. prywatny; c. wolny zawód; d. społeczny (NGO).
11. W jaki sposób Pani/Pan uzyskała zatrudnienie? a. samodzielnie; b. z pomocą rodziny, znajomych; c. przez Urząd Pracy; d. przez organizację pozarządową; e. przez przedsiębiorcę.
12. Z jakich form kultury Pani/Pan najczęściej korzysta: a. dom kultury (koncert, teatr, itp.); b. kino; c. biblioteka; d. dyskoteka; e. telewizja; f. z żadnych – nie mam takich możliwości.
13. Czy była Pani/Pan obiektem agresji (obmowy, dokuczania, itp.) w związku ze swoją niepełnosprawnością? tak nie
14. Czy spotyka się Pani/Pan z różnego rodzaju barierami w swoim życiu codziennym? tak nie
Czy to są bariery: a. architektoniczne; b. rodzinne; c. społeczne; d. finansowe, e. inne/jakie
.....
15. Z jakimi postawami innych ludzi wobec siebie spotyka się Pani/Pan najczęściej?
a. pozytywne; b. neutralne; c. negatywne. Jeśli „negatywne”, proszę podać przykład:
.....
16. Jak ocenia Pani/Pan dostępność transportu publicznego? a. normalnie; b. neutralnie; c. negatywnie; d. bardzo dobrze.
17. Z pomocy jakiej grupy ludzi i/lub jakiej instytucji/organizacji Pani/Pan korzysta?
a. wolontariusze; b. Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje publiczne;
c. organizacja pozarządowa; d. krąg znajomych i/lub sąsiadów.
18. Czy Pani/Pana zdaniem samorząd Gminy dba o osoby niepełnosprawne: a. dba; b. dba, ale mógłby lepiej; c. nie mam zdania; d. nie dba.
Jeżeli „nie dba”, to dlaczego?
.....
.....
19. Co jest najbardziej potrzebne osobom niepełnosprawnym w naszej Gminie?
.....
.....

Przewodniczący Rady Miejskiej w Wadowicach
Józef Cholewka